

Brandtal

Överallt i världen är det uppror – här i Sverige är det lugnt och tyst ... än så länge?

I Spanien och Grekland växer proteströrelsen för var dag. Israel skakas av landets största protester på länge.

I London exploderar kravaller, fem dagar i sträck efter att polisen skjutit en ung man.

I Chile bryter studenterna mark för stora folkliga protester och kraven fördjupas.

Diktator på diktator faller i Mellanöstern. Mubarak med fru står inför domstol. Diktatorernas författningar bryts ner. Vi läser dagligen rubrikerna från Syrien om hur soldater mördat folk, omringat och beskjutit hela städer vars befolkning gång på gång vågat sig ut på gatorna. Ekonomerna och bankirerna tappar inte bara ansiktet, utan kläds också sakta av sina vackra kostymer.

Det blir tydligare för var dag att människorna runt om i världen inte kommer att acceptera nyliberalismen. Det behövs en ny rättvisare världsordning. Men vart kommer protesterna leda? Vilken roll kommer vänstern spela i de ”opolitiska” sydeuropeiska upproren?

Detta nummer har tema *Torg*. För det är på torgen som människor träffas i de nya rörelserna. För det var på torgen demokratin en gång föddes och det är på torgen demokratin nu återuppstår. Vi tar pulsen på de sociala protesterna som kommit i den finansiella krisens spår, vi tar med er på utflykt till Wisconsin, London, Aten och Barcelona. Vi tittar på strategier från torg till parlament och ut i kvarteren. Vi försöker tillsammans med detta nummers skribenter hitta vägar framåt ut ur det rådande politiska och ekonomiska systemet.

I Sverige mal nyliberalerna än så länge på i vanlig takt; privatiserar och skär ner. Det femte jobbskatteavdraget sköts upp, men samtidigt säljs bibliotek och offentlig sektor ut. När ska vi gå ut på gatorna och säga stopp? Vinterns kyla närmar sig Norden och frågan är om även vi kommer värma oss tillsammans på torgen.

Det här numret skulle egentligen haft tema vapen. Men efter det som hände i Norge kände vi bara avsmak för ordet vapen. En av texterna i detta nummer, *Rosrevolutionen* är skriven av den norske aktivisten Jonas Bals och handlar om hur vi ska gå vidare i kampen mot rasismen. Rasism är ett gift. Om vi inte förstod det efter Förintelsen, om vi inte förstår det nu, hur kommer vi någonsin att förstå? Kampen mot rasism fördes av den utomparlamentariska rörelsen på gator och torg. Så lyckade vi kasta ut rasister och nassar från deras lokaler. Nu sprider rasister och islamofober sitt gift ostörda på nätet. Tidningarna snackar om yttrandefrihet och räknar antalet träffar på artiklar och cashar in pengar från annonsintäkter. Tro inte att det här är banala grejer. Den norske terroristen hade odlat sitt hat i kommentarsfälten. Hur ska vi kasta ut rasismen därifrån? Och inte bara där – viktigt är att se den sverigedemokratiska politiken utanför SD. Hos de liberala debattörer som talar om ”problemet med invandringen”. Låt dem inte tvätta sig fria, de sprider samma gift! Vi måste fortsätta kämpa och drömma om en framtid där uppdelningen i invandrare och svenskar blivit irrelevant.

Anarkistisk tidning sedan 1898

Redaktion: Linn Ahlgren, Samira Ariadad, Sofia Carlevi, Kajsa Ekis Ekman, Patrik Gronostaj, Shide Jafari, Jonatan Johansson, Moa Matsdotter, Matilda Ruta, Agnes Stubert, Mathias Wåg.

Medarbetare: Jonas Bals, Jon Bonnevier, Mikael Brunila, Sarah Degerhammar, Erik Helgesson, Shide Jafari, Ronja Liljedahl, Klara Meijer Björn Nordh, Juan Perez, Erik Persson, Samed Salman, Nikos Symeonides, Christian Tengblad , Early Spring for the badger, Free association, Planka.nu

Layout: Linn Ahlgren, Jonatan Johansson, Mathias Wåg.

Bildredaktör: Linn Ahlgren
Foto, illustration: Linn Ahlgren, Linda Emily Al-Ghussein, Emil Myrsell, Elin Olofsson, Fabian Olovson, Anja-Lisa Rudka, Matilda Ruta , Anton Wiraeus.

Omslag: Elin Olofsson

Webb: www.tidningenbrand.se

E-post: info@tidningenbrand.se

Tryck: Trydells, Laholm, 2011

Ansvarig utgivare: Mathias Wåg

Prenumeration:
300 kr för 6 nummer.

Box 150 15, 104 65 Stockholm
Plusgiro 478 24 80-0,
Kulturföreningen Brand
ISSN: 0284-9526

Arja van Daal **Kamrater och kämpar: Jag älskar er!** Våga tala om kärleken där den verkligen finns.

Illustration: Anton Wiraeus

Varför är det så laddat att säga att man älskar någon? I revolutionära kretsar kan man få höra att någon älskar tofu eller första maj, men så fort vi lyckas pipa fram det till varandra blir det dödsallvarligt. Var och varannan person verkar rygga för dessa upphöjda ord. Det är som om konstaterandet ”jag älskar dig”, är detsamma som ”vi måste vara tillsammans jämt, å gifta oss, å skaffa barn”. Som om en kärleksbetygelse skulle innehålla ett inbyggt hot mot den egna ideologin, den där som vill utmana normerande föreställningar om kärlek, vänskap, sexuella relationer. Även om vi visar varandra kärlek, så vågar vi inte formulera den. Absurt! För samtidigt antar jag att vi är många som delar upplevelsen av att vi älskar mer än någonsin just bland våra kampsyskon! Och att själv älska så många, så intensivt, på en massa olika sätt.

För att inte tala om alla tillfällen utanför de mest intima sfärerna. Hur många gånger, i demonstrationstågets orgasmiska klimax eller mitt uppe i en fartfylld, kollektiv arbetsprocess har det inte bultat i mig av kärlek? Hur många gånger har jag inte velat skrika orden så att

de träffar er andra i mellangärdet: ”Jag älskar er, kamrater! Jag älskar er.” Men inte vågat.

Däremot hör man orden kvittras hejvilt i de mest ytliga kretsar, bland unga slipsnissar, börshajar och backslicks: ”Älskar dig, älskling. Puss, puss.” Ha! Som om de skulle kunna älska, på riktigt älska, de som inte ens är kapabla att ta till sig innebörden av ett begrepp som solidaritet. Min panna veckar sig av skepsis. Det måste vara en snål kärlek! (Det är kanske därför de måste prata om den så ivrigt, för att bygga luftslott...) Nej, det är i sociala center, i deportationsblockaderna, i miljögrupperna och i enträgen arbetsplatskamp som kärleken brinner som hetast. Hos oss är det inte tomta ord! Alla som outröttligt sliter för sina medmänniskor, för planetens överlevnad eller för en bättre värld, de sliter för att de älskar så mycket, så mycket.

Låt oss börja tala om kampens innersta kärna, nämligen kärleken till varandra, till världen och till dess utopiska möjligheter. Jag tror att det är därifrån som vi kan börja bygga något nytt.

Vally Sool och Arja Daamen **Dårar, drömmar, myter och hopp.** Att gå utöver sanningen

Ibland får vi bygga luftslott inför andra, ibland också inför oss själva. Som när ”rörelsen” består av fem personer eller färre fast vi målar upp ett starkt, mångfaldigt kollektiv inför media. När vi snackar om att vi är platta och demokratiska fastän det känns som om att det alltid är samma personer som driver mötena framåt, som har kontakt med myndigheter och som peppar och påminner andra om sådant som ska göras.

Borde vi alltid visa den sorgliga sanningen? Borde vi vara helt ärliga jämt? ”*Sanningen är alltid revolutionär*” var det någon som sade, och jag tyckte det var sant. Att våga dra fram problem i ljuset leder till en korrektare analys och därmed en mer välriktad kamp. Men vad gör man när det är ’sanningen’ som skapar verkligheten?

Hela den här borgerliga världen vi lever i är ett stort kluster av luftslott: finansmarknader, substanslösa arbeten, reklamen som är en fantasivärld, tron på köplycka, tillväxtmyten som framtidsidé, människan

som egoistisk, som alltid gör det som är bäst för henne själv. Det intressanta är att dessa får helt reella konsekvenser.

Överklassens aktier och optioner är påhitade överklighetslekar. Som ändå avgör människors liv, välbefinnande, möjligheter och ekonomi. Påståendet att människan skulle vara en helt egoistisk varelse vars främsta strävan vore att skapa så mycket vinning som möjligt för sig själv blir på riktigt. Det är för att man får oss, och sig själv, att tro på det.

Jag vill inte påstå att reklam, lögner och hjärntvätt är vår grej. Det kan få vara deras grej. Men det vi pratar och fantiserar om, det vi vågar drömma om, kan bli till självuppfyllande profetior. Så kamrater, våga drömma och hoppas och våga lita på er själva, att ni kan skapa era egna sanningar.

Kamrater – vi ses ute i våra kråkslott och ockuperade kungaslott, i sanningar och i osanningar!

Innehåll

Arja van Daal:

Kamrater och kämpar: Jag älskar er!.....4

Vally Sool och Arja Daamen: Dårar, drömmar, myter och hopp.....5

Mathias Wåg:

Sätt en grävsropa i skiten6–7

Jonas Bals:

Rosrevolutionens utmaning..... 8–9

I rörelse: Torgens rörelse

Ronja Liljedahl:

Vi är inte fångar på torget0–12

Mikael Brunila:

Spanjorerna vägrar lyda..... 13–15

Nikos Symeonides:

Vilka är de indignerade? 16–19

Kajsa Ekis Ekman:

Utopin – revolutionens fiende..... 20–23

Erik Helgesson:

Dags att isolera Israel 24–26

Shide Jafari:

Sluta städa – börja lev.....27–28

Mathias Wåg:

Husen vi förlorade, rörelsen vi vann..... 29–32

Moa Matsdotter:

Sagan om en ockupation 33

Tema: De indignerade och krisprotesterna

I som i indignerad.....34

Erik Persson:

Demokrati mot demokrati.....34–40

Juan Perez:

När segern är inom räckhåll41–43

Early Spring for the badger:

Generalrepetitioneni..... 44–45

Sprid ut strejken.....46–49

Free association:

Magiskt stoft.....50–54

Björn Nordh:

Anarkins parti 55–57

Recensioner

Jon Bonnevier: Provisional IRA58–59

Sarah Degerhammar och Klara Meijer:

Almedalen.....60

Christian Tengblad:

Stockholms tristaste torg61

Shide Jafari: Mapplethorpe61

Agnes Stubert: Och försäkringsbolagen

skapade skönhetsidealen.....62

Samed Salman:

Dikt63

Planka.nu:

10 svåra år66

Sätt en grävskopa i skiten. Mathias Wåg minns en speciell **Brandprenumerant**.

Illustration: Fabian Olovson

Min morfar var syndikalist i sin ungdom, men han fick byta fack eftersom syndikalisterna var svartlistade i Sverige under kriget. Han talar lyriskt om den syndikalist han kände som hade en pistol hemma hos sig inför revolutionen, men som blev internerad till ett norrlandsläger som samhällsrisk.

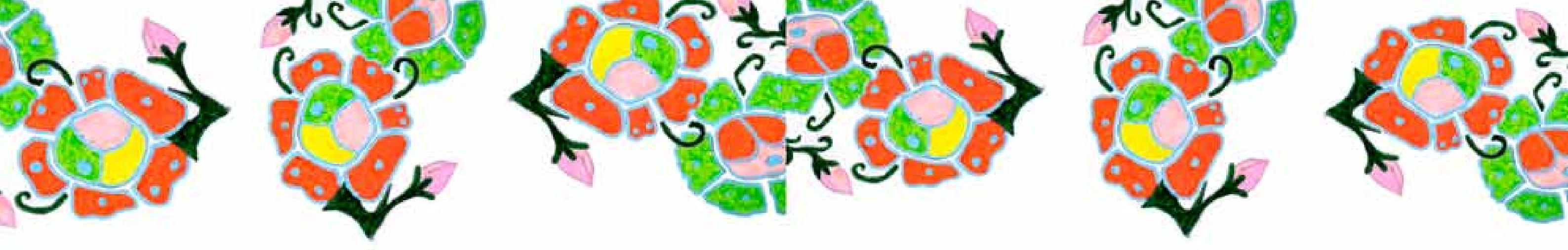
Morfar har alltid varit medlem i facket, men han hatar ombudsmännen. Trots att det är femton år sedan han gick i pension betalar han fortfarande fackföreningsavgiften varje månad. Men han har alltid vägrat att vara med i akassan: man ska klara sig själv, är hans motto i allt. Man ska göra rätt för sig, säger han. I morfars värld finns två kategorier människor; de som gör rätt för sig och de som inte gör rätt för sig. Det vill säga snyltarna, parasiterna. Till den senare gruppen räknar han adeln, prästerna, kungahuset. Och invandrare ibland, mest som klump. Oftast. Men de invandrare han träffar, som kommer och målar hans veranda, hjälper honom med maten och hjälper till är fantastiska människor. De gör rätt för sig. Han berättar gripande om deras historier och livsöden. Det finns närande och tärande. Maud Olofsson skriker han "subba" åt så fort hon syns i teveapparaten. Morfar beundrar Ingvar Kamprad, som en driftig person som skapat sitt imperium själv och fortfarande lever som en vanlig människa.

Morfar älskar western. Och kunskapskanalen, där följer han ofta dokumentärerna om hur det är i andra länder. Annars älskar han tvserien Damernas dektektivbyrå från Botswana. Han lever med. Säger till mig att den utspelar sig i Sverige. Morfar hatar nazister. Han såg tyskarnas transporter passera igenom Sverige när han låg inkallad under beredskapsåren. Han såg hur officerskåren såg mellan fingrarna på grund av ideologisk övertygelse. Han kastade sten på nazisternas högtalarbilar som åkte runt på gatorna. Sverigedemokraterna kallar morfar alltid för

ett nazistparti. En gång när nynazister ringde hem och hotade honom i tron att de ringt hem till mig, svarade morfar surt: "Är ni såna där jävla invandrare?" Smånasarna tystnade och slängde förvirrade på luren. Handlaren på hörnet är en sniken jude, säger morfar. Dessutom styr judarna ju USA. Det är därför USA försvarar Israel. Just nu är palestinierna de goda i hans värld. Polackerna är onda. De dumpar lönerna och sabbar för hederliga snickare och byggjobbare att försörja sig. De jobb morfar har haft i hela sitt liv.

I morfars bokhylla finns inte många böcker, den består av två korta hyllplan. Där finns någon uppslagsbok, några jaktböcker, och så proletärförfattarna: Ivar Lo Johansson, Vilhelm Moberg. Och så en Che Guevarabok han köpte i slutet på 60-talet. Morfar har alltid röstat på kommunisterna, även om han hade svårt för Schyman. Den enda politiker som talar förnuftigt till pensionärerna är Alf Svensson, säger alltid morfar. Sen säger han att alla kyrkor borde rivas. Sätt en grävskopa i skiten, är morfars paroll. Han känner ingen nostalgi för nåt. Det var inte bättre förr. Men han gillar att jag ger ut Brand igen, det var en bra tidning när det begav sig. Han tog en ny prenumeration. "Likvid för tidningen Brand" skrivet med spretig handstil på inbetalningskortet.

När morfar inleder sina meningar med "vi arbetare..." vet man att något solidariskt underifrånperspektiv kommer att komma. När morfar däremot inleder med "vi skattebetalare..." så följs det av någon reaktionär dynga. "Vi pensionärer..." kan följas med vad som helst. Lite folkhemsnostalgi, vilka som byggde landet, eller att invandringen och brottsligheten kostar för mycket. Närande och tärande. Den gången jag pratade om medborgarlön blev morfar riktigt arg. Få betalt för att göra ingenting? Det är ju precis som kungahuset. Och prästerna i kyrkan. Endast den som arbetar är värd något. Luther sitter djupt.

Jonas Bals om Rosrevolutionens utmaning

Illustration: Linda Emily Al-Ghussein

– Jag antar att hela Oslo är full av poliser och soldater?, frågade en spansk väninna mig efter bombangreppet i Oslo och massakern på Utøya.

– Nej, stan är full av rosor, svarade jag sanningenligt.

Jag berättade också för henne om känslan av att ha stärkts i tron på det samhälle vi lever i, mitt i all vanda.

– Livet har förändrats, sade jag, utan att känna att jag överdrev. Alla pratar med varandra, stan känns varmare och mer inkluderande än någonsin.

Alla jag känner berättar om liknande upplevelser, inte minst bland mina invandrare-vänner.

Den inbördeskrigets revolution terroristen trodde han skulle utlösa uteblev alltså. I stället fick vi en rosrevolution. Tre dagar efter bombangreppet mot regeringskvartaret och massakern på Utøya samlades ett par hundratusen människor i Oslo centrum. Liknande scener utspelade sig över stora delar av Norge, och nästan alla jag känner berättar historier om en ny närhet, ett nytt allvar – ett nytt samhälle.

Detta är uppenbarligen en övergående fas, som det alltid är i revolutioner. Uppgiften vi nu står inför är att se till att detta varar. Det är lätt att lura sig själv att tro att detta arbete kommer att vara lättare än den faktiskt är, eller att jobbet görs av sig själv, nu

när vi fortfarande är fyllda av vrede, sorg och solidaritet. Men så är det inte. Vi har en enorm uppgift framför oss. Det jobb vi måste göra handlar om mycket stora frågor – vilket slags samhälle vi ska skapa i framtiden – men också ett antal mindre uppgifter som ska lösas på vägen.

1. Att konfrontera den nya högerextremismen såväl ideologiskt som praktiskt. För att ta det sistnämnda först: Även om det finns lite som pekar på att Säkerhetspolisen hade kunnat gripa terroristen innan massakern, finns det mycket som tyder på att de har varit blinda på höger öga. Detta måste ändras. När det gäller det ideologiska, så kommer den uppgörelsen att ske på många olika sätt. Konspirations-teoretiker och krigshetsare har båda sitt tillhåll i bloggofären och i de etablerade politiska högerpartierna. Fremskrittspartiet sticker ut i mängden, men även Høyre och Kristelig Folkeparti har ett uppställningsarbete att göra. Terroristen har varit en aktiv skribent på nätforumet Document.no och i Fremskrittspartiets ungdomsförbund. På Document.no har han bland annat förespråkat inrättandet av en norsk gren av English Defence League (en sådan bildades, men begick politiskt självmord framför öppen kamera tidigare i år) och Tea Party-rörelsen (som också har fått en norsk avläggare). En artikel skriven av Fremskrittspartiets Kent

Andersen och Christian Tybring-Gjedde, där de varnade för att mångkulturen ”kan komma att radera vårt land”, diskuterades på Document.no under rubriken ”Början på en motståndskamp?” Kent Andersen säger i dag, efter terrorattacken, att hans krönika ”politiskt sett fortfarande står som en kula.”

2. Att uppmärksamma att vi har haft problem med högerextrem terrorism i årtal. Vi har haft flera bombattacker mot Blitzhuset, vid en första majdemonstration, brandattentat mot invandrarbutiker och ockuperade hus. Vi har haft Hadelandsmorden och överfallsmordet på Benjamin Hermansen. I båda våra skandinaviska grannländer har högerextremister dödat homosexuella, socialister och syndikalister; i Sverige har två lasermän terroriserat och dödat slumpmässigt valda invandrare. Det har redan gjorts många försök att reducera terrorism till en fråga om ”ondska” eller på annat sätt psykologisera handlingarna. Förmodligen kommer alla dessa förklaringar att falla platt när de unga socialdemokraterna i AUF själva får kraft att återigen delta i debatten – men den kraften finns inte ännu.

3. Den ideologiska uppgörelsen måste också ta upp den verklighetsbilden som stora delar av den norska högern har. Detta gäller inte enbart muslimhatet och främ-

lingsfientligheten, utan först och främst offerretoriken, konspirationsmetaforerna och talet om ”förräderi” som centrala politiker i Fremskrittspartiet har bidragit till att sprida. Ända sedan förre partiledaren Carl I. Hagen gav norska statliga televisionen NRK (Norsk rikskringkasting) öknamnet ARK (Arbeiderpartiets Rikskringkasting) – har partiet odlat en uppfattning om att i synnerhet ”den socialdemokratiska eliten” lägger locket på den offentliga debatten och hindrar dem från att tala fritt. Sådana föreställningar hade kanske någon grund i en långt svunnen tid, då samhällsklimatet var ett annat. Men under de senaste åren har inget varit mer fjärran från verkligheten.

4. Den utomparlamentariska vänstern har också en viktig uppgift. För dem som har läst pamfletten ”*Det stundande upproret*” är det lätt att hitta paralleller till Breiviks dystopiska universum, även om det är fritt från de konspirationer och den paranoia som gör det så frestande att sluta i politisk terrorism. Det måste göras upp med sådana domedagsprofetior. Kanske borde vi lyssna till den danske socialdemokraten Svend Auken. I den sista intervjun med honom innan han dog, definierade han socialdemokratin som en ”uppgörelse med att vara undersåtar, i bemärkelsen att det är de andra (där uppe) som bestämmer och dem är vi förbannade på och skriver sång-

er om, men vi kan inte göra något själva. Vi är bara tjänare. Vi är bara arbetskraft. Undersåts-andan kommer nu tillbaka med den globaliserade världsordningen. Danskarna är återigen på väg att bli åskådare”.

Aukens poäng innebär några särskilda utmaningar för dem av oss som sedan länge varit vana att inta en fientlig attityd gentemot det politiska systemet. Som Turbulencedaktionen skriver i sin text ”*Livet i limbo*” (som Brand publicerade förra året) fanns det en poäng med denna antagonism på 90-talet och kort därpå, när det nyliberala mittfältet var som mest hegemoniskt, och idén om historiens slut förkunnade de inre motsättningarnas slut. I dag står vi inför en annan situation: Nyliberalismen är, som Turbulence beskriver den, en ”zombie”, en plundrande armé i reträtt som använder sig av den brända jordens taktik. Ett nytt mittfält är på väg att uppstå i dess kölvatten, och med den också ett nytt gemensamt område eller samsyn – ett nytt ”vi”. Men det är fortfarande väldigt oklart vad det nya samhället och denna nya samsyn kommer att bestå av.

Vad som dock står klart är att om vi ska bygga ett nytt ”vi” är det dags att sluta med misstänksamheten, fientligheten och isoleringen från det politiska systemet. Det sista vi behöver är vänster- och högerpopulistiska attacker mot ”de härskande”,

och en sådan missnöjes- och kvasipolitik som bland annat Tea Party-rörelsen i USA representerar. Vad vi kommer få i stället är däremot osäkert. Som Turbulencekollektivet skriver, så hjälper det oss inte att klappa oss själva på ryggen och skryta för oss själva att vi fick rätt i vår kritik av nyliberalismen. För ingen av oss – det “vi-et” som vi var, men inte längre är – har haft några alternativ att bjuda på när den äntligen kollapsat. Vi gör med andra ord klokt att vara ödmjuka och öppna den tid som nu kommer. ”Det värsta misstaget vi nu kan göra är att anta att gamla svar och sanningar fortfarande gäller”, skriver Turbulence. Kanske har tiden kommit för att arbetarrörelsen, hundra år efter att den i världskrigens kölvatten gick från relativ till absolut splittring, försöker finna varandra igenom och försöker att svara på de utmaningar vi står inför?

Så går i alla fall mina tankar från Norge, där allvaret har lagt sig tungt över oss. Det är ett allvar jag gärna skulle slippa, men som jag fruktar vi bara sett början på. Kri-serna står framför dörren, och de kräver svar. Om inte vi kan ge dem, kommer de komma från ett annat håll.

Jonas Bals är målare och fackligt aktiv i Oslo Byggningsarbeiderforening. Han har sin bakgrund i den anarkistiska organisationen Folkemakt.

Ronja Liljedahl

Vi är inte fångar på torget

Illustration: Anja-Lisa Rudka

En våg av torgockupationer drar genom Spanien. De kräver att bostad, arbete och sjukvård blir rättigheter.

– Vi är inte fångar på det här torget. Vi måste gå ut och ockupera gatorna, våra kvarter. Krisen är här. Systemet har redan fallit.

Klockan har passerat en romersk tia på den offentliga klockan på Plaça Catalunya i Barcelona, ockupationens centrum. Personen som talar, talar i affekt till kvällens mötesdeltagare. Jag skulle vara svårflörtad om jag inte drogs med av den manande rösten. Nej, vi är verkligen inte fångar på det här torget, vi är inte fångar i vår egen rörelse, vi kan välja att driva kampen vidare, där vi står, bor och äter.

Rörelsen heter AcampadaBCN och är en del av den våg av torgockupationer som drar genom Spanien, som svar på den höga arbetslösheten och politikernas flathet. Den 15 maj hölls landsomfattande demonstrationer med tiotusentals deltagare som alla ville protestera mot regeringen. Dagen ef-

ter ockuperades Plaça Catalunya, tillsammans med flera torg runtom i Spaniens storstäder. Initiativet togs av arbetslösa, bostadslösa, papperslösa och av människor i solidaritet med dem.

– Squatrörelsen utropade ”wow” och vi kom genast dit för att ansluta oss, men det var inte vi som tog initiativet, säger Dani, en av torgockupanterna.

I tält runtom torget finns bostäder, bibliotek, sjukvårdsinrättningar, juridisk rådgivning och en scen med storbilds-tv och mikrofon. Självorganiseringen är ett syfte i sig. En bostadsplats och en mötesplats är skapad. Människor med ibland vitt skilda, ibland liknande, erfarenheter träffas och diskuterar politik. Agerar politik. Aktioner planeras, böcker lånas ut, artiklar skrivs och banderoller görs om och fylls på.

Kravet är att grundläggande mänskliga rättigheter som rätten till bostad, arbete och

sjukvård skrivs in i den spanska konstitutionen. Något som skulle sätta press på regeringen att göra någonting åt situationen för miljoner människor i Spanien men också förhindra framtida huvudlös marknadspolitik. Rörelsen kräver också en verklig demokrati, vars potentiellt revolutionära innehåll är svårt att få grepp om när jag frågar. En ockupant säger att politikerna ska följa vad folket säger och inte som nu, strunta totalt i folkets röst:

– Parlamentarismen är en parodi, alla partier tycker likadant och de struntar i vad vi säger. Det är inte en riktig demokrati, vi kräver en ”democracia real”, säger aktivisten och anspelar på parollen från nätverket Democracia Real Ya som kräver en verklig demokrati nu.

Democracia Real Ya tog initiativ till de landsomfattande demonstrationerna den 15 maj och har inspirerat ockupationsrörelsens krav men är inte en del av ockupationen på Plaça Catalunya.

Asamblea, stormöte, står på schemat varje kväll klockan nio. Då är alla som vill välkomna att delta, att lyssna och att tala från scenen i mikrofon efter att ha anmält sig till mötesunderlättaren. Temat för kvällens asamblea är hur rörelsen ska gå vidare. Många tycker att rörelsens centrum måste sprida sig bort från Plaça Catalunya och ut i stadsdelarna, vilket det till viss del redan har gjort. Kvällen innan deltar jag i en asamblea i Barri Gòtic med mina tillfälliga sambos. En karavan av kastrullocksjud drar genom kvarteret och markerar starten och platsen, torget, för den asamblea som de boende nu lockas till. Och det verkar fungera. Ut strömmar människor som för mig ser ut att leva helt olika liv, i olika åldrar och olika konstellationer. Jag peppas till tusen av de på riktigt vuxna, till synes välordnade, som med en röst deklarerar att de tror på rörelsens initiativ. Att de på riktigt, riktigt tror att kvartersmötena genom superdemokratiska processer kan formulera krav och hitta sätt att tvinga regeringen till förändring.

Diskussionen på Plaça Catalunya skrider vidare, genom mörka röster, ljusa röster, äldre och yngre. De flesta verkar vara överens om att rörelsen bara kan flytta

fram sina positioner genom kvartersorganisering. Ockupationen på torget behövs, men riskerar att bli en institution som upprätthålls för rörelsen själv, om den inte får karaktären av aktivt motstånd där också andra människor bor. När streck i debatten för länge sedan är satt och torgklockan tickat på framåt midnatt tar den peppande rösten vid igen: – Vi i Barcelona har en historia av att kämpa som är mycket imponerande. Vi kan lära oss mycket av den kampen. Om vi tror på en förändring så är den möjlig. Just nu är vi med och skapar en democracia real.

Ronja Liljedahl är aktiv i Ingen människa är illegal.

Mikael Brunila

Spanjorerna vägrar lyda

Illustration: Anja-Lisa Rudka

Var kommer alla dessa olydiga människor ifrån? Brand har träffat Pablo Iglesias Turrion, aktivist och professor, för en diskussion om torgrörelsens betydelse.

Som strålar sprider sig torgockupationerna ut från Puerta del Sol i Madrid. Bland de första att slå upp sina tält på torget var gamla ”veteraner” från globaliseringsrörelsen. För tio år sedan pratade de om att hålla sociala rådslag, consultas, på gatorna. Nu sker det. Brand träffar Pablo Iglesias Turrion, aktivist med bakgrund i globaliseringsrörelsen och numer professor i sociologi vid Universidad de Complutense, medlem i professorsnätverket ”La Promotora” och programledare för det politiska diskussionsprogrammet La Tuerka på den lokala tv-kanalen Tele K i stadsdelen Valencas i Madrid, för att prata om den nya torgrörelsens betydelse i Spanien.

Vad hände den 15 maj?

Den 15 maj återupptogs plötsligt både frågor och mobiliseringsformer som påminde starkt om globaliseringsrörelsen för tio år sedan. Å ena sidan en kritik av den globala ekonomins dynamik som det största hotet mot demokratin. Å andra sidan olydnaden som främsta redskap för politisk intervention. Dessa två delar finns närvarande idag, från det första tältlägret vid Puerta del Sol, via sammankomster som trotsade valmyndighetens förbud, till protester utanför stadshus och parlament.

Torgens rörelse kräver ”verklig demokrati”. Vad menar ni med det?

Om vi inte går med på den liberala föreställningen att demokrati bara är en mekanism för att välja politiska eliter med jämna mellanrum, måste vi anta att alla politiska regimer som mänskligheten hittills känt har haft ett stort demokratiskt underskott. Svårigheten att demokratisera våra samhällen har bara ökat de senaste åren, på grund av att makt flyttats från nationalstaterna till övernationella institutioner som G8, Internationella valutafonden, Världsbanken, EU och NATO. För att inte tala om makten som storföretagen utövar genom lobbying och andra per definition antidemokratiska metoder. Demokratin borde inte förstås enbart som ett förfarande för att välja representanter – den måste vara något som löper igenom hela samhällets politiska organisering. Och för att verkligen vara demokratisk måste denna organisering inkludera allmänhetens vilja och intressen i alla sfärer, även inom ekonomin.

Hur kan denna rörelse rent praktiskt bedriva politik? Vilka verktyg har man till sitt förfogande?

De indignerades rörelse har visat att det är möjligt att bedriva politik utan att vara ett parti, att man kan vara i centrum av debatten utan att tas över av det parlamentariska systemet. Genom sina aktioner och demonstrationer håller de indignerade på att omdefiniera den politiska agendan och uppfattningen av vad politiskt deltagande egentligen är.

Rörelsen startade på torgen och spred sig sedan till stadsdelarna. Hur gick den processen till?

Det var en mognadsprocess som växte fram genom diskussionerna på torgen. För väldigt många människor var den 15 maj deras första arena för politiskt deltagande. Genom erfarenheten på torgen stod det klart att man måste synliggöra den demokratiska potentialen i livets alla sfärer och utvidga striden från torgen till att nå överallt. Protesterna mot vräkningar och i stadshusen är exempel på detta.

Vad har rörelsens spridning till stadsdelarna resulterat i?

Jag anser att vi nu har nya redskap för att öka deltagandet i samhället och för ytterligare kraftmätningar med de etablerade

politiska partierna. Rörelsen kan inte vara enbart stormöten och massiva demonstrationer, utan den måste även skaffa sig medel och strukturer för den vardagliga politiska kampen. Ofta saknar dessa rörelser strukturer som skulle kunna göra dem lika effektiva som de politiska partierna. Därför måste de utrusta sig med nya verktyg (egna medier, högtalare och så vidare) för att kunna följa med i statens takt.

Nyligen har stora protester ägt rum i Lavapies mot polisens identitetskontroller av personer med utländskt ursprung. Hur hänger dessa nya solidaritetsuttryck samman med 15 maj-rörelsen?

Det visar att man kan sprida kamperna och bygga motmakter, det är ett exempel på att statens maktutövning genom polis-kåren börjar ifrågasättas. Ett annat exempel i samma anda är solidaritetsaktionerna för dem som hotas att vräkas från sina bostäder. Kampen mot vräkningarna har varit ett viktigt tillfälle att fördöma bankernas nuvarande roll i samhället och de har vunnit mycket sympati.

Allting började i Madrid, men hur har utvecklingen sett ut på andra ställen i Spanien?

Det har varit fascinerande att se hur rörelsen utvecklat en sådan mångfald av uttrycksformer i olika städer och byar. Olika sociala medier spelade en viktig roll i den processen. Trots att Madrid och Barcelona lyfts fram i rampljuset har paradoxalt nog de indignerade i städer som Murcia och Valencia skapat de mest kreativa formerna av intervention och motstånd.

Kan man och bör man ens tala om en enad rörelse?

Om vi med ”enighet” menar en specifik struktur eller ett färdigt program så är det helt omöjligt, men jag tycker det är eftersträvensvärt att rörelsen fortsätter skapa en identitet med sina problemformuleringar, uttrycksformer, praktiker och krav. Etiketten “indignerad” har blivit ett värdefullt sätt att bedriva politik.

För några år sedan fanns en stark studentrörelse mot Bolognaprocesen i Spanien. Finns det några kopplingar till den? Finns det några erfarenheter som förts vidare till den nya rörelsen?

Det finns kopplingar ända tillbaka till globaliseringsrörelsen. Flera aktivistveteraner från Prag och Genua-mobiliseringarna hade efter de demonstrationerna en nyckelroll i de spanska protesterna mot Irakkriget 2003. Deras arv i form av problemformuleringar och metoder fortsätter att leva genom de ungdomsmobiliseringar som sedan dess brutit ut – genom rörelserna för ett värdigt liv, studentdemonstrationerna mot Bolognaprocessen och till slut i Juventud Sin Futuro (Ungdom utan framtid) och 15 maj-rörelsen av indignerade.

Hur hängde projektet Juventud Sin Futuro ihop med vad som hände i maj?

Juventud Sin Futuro fanns med i rörelsens ursprung. Det var de som började mobilisera i april, inspirerade av studentdemonstrationerna i Storbritannien och Italien, och de var tillsammans med Democracia Real Ya de viktigaste medarrangörerna för demonstrationerna den 15 maj.

I maj genomförde polisen en våldsam attack mot torgockupanterna på Plaza Catalunya. Hur svarade rörelsen på repressionen?

Teveinslag och bilder på internet visade upp för alla vilka övergrepp polisen begick mot medborgare som med fredligt motstånd försvarade sig mot vräkningarna av torgen. Trots att polisen i Madrid eller Barcelona inte eskalerade våldet till den nivån som ofta gjorts tidigare i Spanien så har en polisaktion sällan vållat så mycket protester. Efter att polisen utan speciellt mycket våld vräkte de första tärtlägren på Puerta del Sol möttes regeringen av en massiv ockupation av samma torg. Inför en sådan uppvisning av olydnad måste regeringen erkänna att det inte var så lyckat att försöka återställa ordningen genom polisiära insatser. Samma sak skedde efter

att valnämnden i Madrid förklarat torgockupationen olaglig med hänvisning till valfriden. Återigen valde staten att inte använda kravallstyrkor. I Barcelona var händelseförloppet liknande. Efter vräkningen av Plaza Catalunya med motiveringen att torget skulle ”saneras” blev förtroendet för den katalanska polisen lägre än på årtionden. Bara några timmar efter polisens rensningsaktion hade torget ockuperats på nytt. Dessutom måste den katalanska polisen hädanefter hålla sina id-brickor synliga så att poliser som missbrukat sin makt i framtiden skall kunna identifieras (den förändringen gäller tyvärr inte för den nationella kravallpolisen). Kort sagt har rörelsen alltså varit väldigt skicklig på att svara på repressionen.

Begreppet “den spanska revolutionen” myntades och det framstod plötsligt inte så konstigt att prata om en revolution. Men samtidigt verkar det inte finnas någon gemensam uppfattning av vad en ”revolution” skulle betyda i dagens värld. Hur ser du på diskussionen om revolutionen?

Det är klart att det inte går att tala om revolution i bemärkelsen social förändring. Men den kulturella förändringen går att jämföra med 1948 och 1969. Efter det var ingenting längre sig likt. Mobiliseringskulturen samt mediernas och de politiska partiernas uppmärksamhet är på en helt ny nivå. Idag är det omöjligt att marginalisera våra aktioner.

Vad är rörelsens nästa steg?

Jag tror att det viktigaste är att fortsätta organisera i stadsdelarna och att fortsätta med alla solidariska initiativ.

***Mikael Brunila** bor i Helsingfors och har studerat i Madrid.*

Nikos Symeonides

Vilka är de indignerade?

Illustration: Anja-Lisa Rudka

De indignerade på Greklands torg är ingen enhetlig rörelse. Tvärtom, det finns många olika krafter som verkar inom denna mångfald. Hur ser torgrörelsens klassammansättning ut? Och vilka krav är taktiska att driva inom den?

Ett år har gått sedan sparpaketet infördes av den grekiska regeringen med de sociala och arbetsrättsliga försämringar det förde med sig. Den grekiska ekonomin har inte förbättrats, inte ens för kapitalisterna, snarare försämrats avsevärt. Lönerna och därigenom köpkraften har sjunkit vilket skapat en generell kris på marknaden. Den offentliga skulden, som framfördes som skäl av regeringen att göra nedskärningarna, har ökat, samtidigt som statens inkomster ligger långt under de förväntade.

Sedan den 5 maj 2010 har många arbetarkamper ägt rum, men utan betydande resultat. Parallellt har många andra större sociala kamper uppstått, exempelvis de 300 migranter som krävde uppehållstillstånd genom hungerstrejk och befolkningens kamp i Keratearegionens motupprättandet av en soptipp. Två kamper som vunnit delsegrar. Rörelsen ”Vi betalar inte”, som riktas mot prishöjningarna på samhällstjänster, har även den nått viss framgång.

Så när den grekiska regeringen efter ett år av brutala nedskärningar gick ut och skamlöst deklarerade att de påbörjade nedskärningarna inte nått önskat resultat och att regeringen nu måste införa nya åtgärder, exploderade folkets vrede. När tusentals människor insåg å ena sidan hur mycket det skulle drabba dem, men också fackföreningsledarnas oförmåga (eller ovilja) att stoppa åtgärderna, ockuperade de spontant Syntagmatorget, Aten's centrala torg.

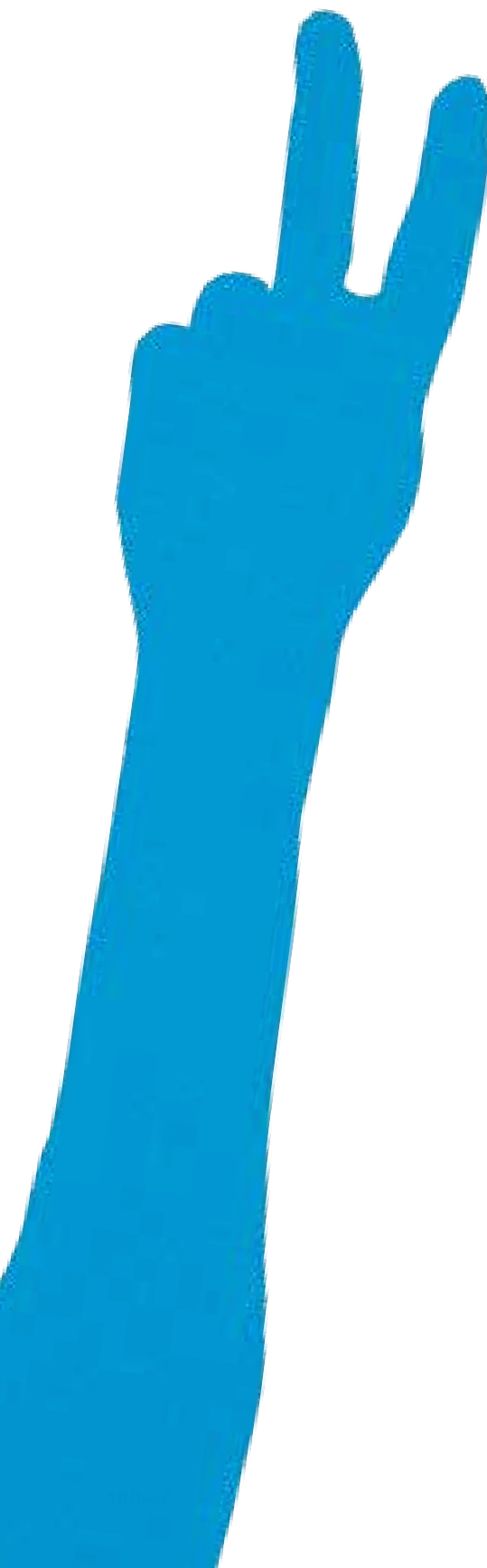
Lära sig kämpa tillsammans

Syntagmaockupationsrörelsen ger nya perspektiv på klasskampen. Trots motsättningar och brister, så är det en utveckling som för med sig hopp. Praktiken inspirerades av den arabiska revolten, som i hög grad använde dagens teknologi för sin koordination; internet, mobiltelefoner etcetera. Den arabiska revolten lyckades överskrida nationsgränserna och sprida sig till Europa, precis det som de europeiska kapitalisterna fruktade. Revoltandan spred sig

till Spanien och huvudstäder som Paris, Rom och Lissabon följde och Aten så klart!

Denna ”torgens rörelse” har en väldigt uppenbar svaghet: de flesta deltagarna är inte så politiskt medvetna, åtminstone många av de som deltar i manifestationerna och saknar tydligt politiskt perspektiv. Men det är en rejält massiv rörelse. Den 5 juni deltog över 100 000 personer på mötet i Aten samtidigt som det hölls viktiga möten i många andra grekiska städer. Även om denna rörelse är vag och luddig, utgår den från ett väldigt konkret krav: att åtstramningspaketet ska dras tillbaka och att de politiker som genomdrev det ska avgå.

Å andra sidan får vi inte överskatta dess spontana och självorganiserade karaktär. Den bär ännu inte kännetecknen av en genuin revolt, men det är tydligt att om idén att blockera parlamentet genomförs den dag då de nya åtgärderna ska beslutas av regeringen, börjar det likna en verklig revolt, speciellt med tanke på samtidig gene-

ralstrejk. Vi ska inte tro att denna ”torgens rörelse” kan ersätta den gamla arbetarrörelsens centrala position. Men den är ett viktigt socialt fält att agera inom, både för den radikala rörelsen och för de förtryckta massorna. Den ger förtryckta erfarenheter av kollektiv organisering, speciellt de samhällsgrupper som haft väldigt liten möjlighet att få sådana erfarenheter tidigare. Om ”torgens rörelse” lyckas uppnå konkreta segrar kommer den ge dem ett viktigt självförtroende. Det är möjligt att genom denna rörelse kommer många fler människor bli aktiva och engagera sig i vänstern och få antikapitalistiska åsikter.

Klassammansättning

Ett första steg är att försöka klargöra vilken social sammansättning ”de indigneras rörelse” har. Detta för att kunna bedöma begränsningar och målsättningar med våra interventioner i den. Rörelsen består främst av:

- Arbetssökande och arbetare med osäkra anställningar, varav en stor del inte har tidigare erfarenhet av kollektiv organisering eller handlande vare sig inom de traditionella fackföreningarna eller inom arbetarklassens politiska organisationer.
- Medelklassen ”småborgare” som ser sin levnadsstandard raseras. Ibland ser dessa människor sina intressen som motsatta de lägre klassernas. Det är avgörande för oss att visa att deras intressen sammanfaller med arbetarklassen och inte med kapitalisterna och bilda en allians mellan de lägsta skikten inom medelklassen och arbetarna.
- Olika ”patriotiska” grupper.
- Besvikna väljare till de två stora partierna, framför allt till högerpartiet.
- Vänsteraktivister som deltar i olika grad beroende på organisation och plats, förutom kommunistpartiet som inte deltar alls. Dessa vänsteraktivister har spelat en central roll, speciellt under första dagarna vid Syntagmatorget under stormöten och i

arbetsgrupper. Det finns alltid en risk att stormötena kuppas och förvandlas till interna gräl mellan olika vänsterfraktioner, men så har det, tack och lov, inte blivit än så länge. En betydande del av anarkistiska och autonoma rörelsen deltar inte på mötena, utan förkastar till och med hela processen, medan andra deltar aktivt, med samma begränsningar och risker som för övriga vänsterorganisationer.

Politiska tendenser

Det är också viktigt att försöka beskriva några av denna rörelses politiska huvuddrag för att kunna analysera den på djupet.

- Den motsätter sig alla politiska partier och alla etablerade organisationer, även om den ursprungliga motviljan mot fackföreningarna successivt har minskat, främst tack vare vänsterns framgångsrika interventioner. Denna åsikt måste ses mot bakgrund av den traditionella fackföreningsrörelsens oförmåga att agera beslutamt mot nedskärningarna. Fackföreningstopparna är extremt byråkratiserade, har sålt ut all arbetarkamp sedan länge och vissa förbund tvekar att ens mobilisera överhuvudtaget. Dessutom har vänstern inte på ett trovärdigt sätt lyckats presentera några alternativt och ett politiskt perspektiv på krisen. Trots detta, måste den starka ”antiorganisations-stämningen” inom torgrörelsen tolkas som en av dess tydligt konservativa reaktioner. Samtidigt kan, om dess antiparlamentariska hållning får fritt spelrum och inte kompletteras med andra politiska visioner, leda till reaktionära förslag; en teknokratisk regering med starka ledare som inte begränsas av korrumperade riksdagsledamöter.
- Torgens rörelse har en väldigt motsägelsefull natur, vilket ett resultat av den är ett massfenomen. Detta drag kommer ofrånkomligen leda till både politiska och ideologiska konflikter inom rörelsen.
- I rörelsen finns en tveksam ställning till

nationell enighet. Det går inte att bortse ifrån att en stor del av rörelsen, uttalat eller omedvetet, vill ha ett nytt nationellt samförstånd och en teknokratisk ledning som ska agera ”för landets bästa” som svar på politiker som ”sålt sig”.

- Rörelsen har infört nyskapande praktiker och organisationsformer, som till exempel rörelsens ”folkstormöten” och arbetsgrupper för olika teman och frågor som till exempel: anställningar/arbetslöshet, ekonomi, utbildning etcetera. Detta har inneburit ett gemensamt kollektivt hanterande av rummet och livet: kollektiv matbepisning, sjukvård, städning och så vidare.

- Slutligen finns det en viss skillnad mellan stadsdelsmötena, där anarkisterna har hegemoni och stormötet på Syntagmatorget. Vissa anarkistgrupper har valt att bara internera i lokala stadsdelsmöten.

Torg och fack tillsammans

Den stora utmaningen för oss är att förena denna rörelse med arbetarkampen. Ett första steg togs under strejken den 4 juni 2011 när fackföreningsdemonstrationen avslutades på Syntagmatorget. Denna förening måste ske under nästa generalstrejk. Fackföreningarna och de indignerade på Syntagmatorget måste enas och kämpa tillsammans. Vi måste klargöra att skulden inte får läggas på arbetare som har en bra lön, migrantarbetare eller den offentliga sektorn. Vi måste kämpa mot en uppdelning av arbetare i till exempel ”grekiska” och ”migrantarbetare”, ”privat-” och ”offentliganställda” - just det kort som regeringen försöker spela ut och som fått ett visst gensvar i det grekiska samhället. Att påpeka vikten av internationell solidaritet och koordination av kamper, åtminstone inom Europa, är kanske lite enklare men avgörande. Det framstår allt mer uppenbart för folk utanför Grekland att de står inför ungefär samma problem, speciellt i de länder som Internationella valutafon-

den nu tar kontroll över: Irland, Portugal, Grekland och snart Spanien.

Det är också viktigt att sprida praktiken med folkförsamlingar och stormöten till stadsdelarna och förbinda dessa kvartersråd med det centrala stormötet som bör fortsätta vara det på Syntagmatorget. Sådana mindre celler är lättare att kontinu-

Det viktigaste för stunden är dock att vinna enskilda segrar som kan ge arbetarklassen och de förtryckta starkt självförtroende; att kamp lönar sig!

erligt upprätthålla efter rörelsens eventuella tillbakagång, ett scenario som vi inte får bortse ifrån. Stadsdelsmöten gynnar också organiserandet på lokalt plan och på arbetsplatser.

Krav att ställa

På de omedelbara och medellångsiktiga kravens nivå är det viktigt att välja sådana som lätt kan förstås i dag och som kan visa på en enande riktning för torgens rörelse, som exempelvis:

- Sparpaketet och regeringen måste störtas.
- Återkommande generalstrejker och blockader av produktionen som strejker samt gatublockader och husockupationer etc.
- Vägran att betala skulden, ställ in avbetalningarna.

Det viktigaste för stunden är dock att vinna enskilda segrar som kan ge arbetarklassen och de förtryckta starkt självförtroende; att kamp lönar sig! Samtidigt kan vi inte strunta i att ta upp frågan ”och sen då?” Vid sidan av den omedelbara nödvändigheten att försvara våra grundläggande rättigheter, är det viktigt att lyckas nå ut brett med de grundläggande revolutionära och kommunistiska idéerna.

***Nikos Symeonides** är aktiv inom grekiska vänsterorganisationen OKDE-Spartakos.*

Kajsa Ekis Ekman

Utopin – revolutionens fiende

Illustration: Anja-Lisa Rudka

Tahrir, Puerta del Sol, Syntagma, Tel Aviv. Protesterna runtom i världen, eller i alla fall runt Medelhavet, har hittat en ny form. De är ledarlösa. De är direktdemokratiska. De är partipolitiskt obundna. Och de välkomnar alla. Det här borde väl vara en dröm för en gammal anarkist – eller?

Högst uppe på Syntagmatorget tronar parlamentet, omgärdat av vakter. Nere på torget pågår demokrati in action. Hundratal personer diskuterar, ett sextiototal personer tältar, banderoller överallt. Det är en symbolisk scen, mycket vacker.

Torgrörelsen i Grekland har tagit efter den spanska rörelsen ”los indignados” som i sin tur inspirerats av Tahrirtorget. Det sägs att rörelsen i Grekland startade när folk fick reda på att det på en banderoll i Spanien stod ”Greker, vakna! Hur länge ska ni sova?” Den sårade stoltheten och viljan att inte vara sämre än spanjorerna satte igång indignados-rörelsen även här. I Mellanöstern krävde torgrörelsen frihet och lyckades störta diktatorer. Här går den ut på att protestera mot den ekonomiska politiken. Pressat av EU, IMF och Europeiska Centralbanken kommer Grekland nu genomföra nedskärningar och lönesänkningar som saknar mot-

stycke i det moderna Europa. Generation 700 euro – ungdomarna upp till trettio – kommer att pressas ner till generation 500 euro. Dagarna då det grekiska parlamentet röstade igenom sparpaketet, 28-29 juni, var det fullt krig på gatorna i Aten. En halv miljon människor var ute och protesterade. De möttes av massivt våld och lyckades inte ta sig in i parlamentet. Förmodligen har det aldrig sprutats så mycket tårgas i Grekland som under dessa två dagar. Gatuförsäljare sålde gasmasker för tre euro som om de varit paraplyn under en regnig dag. Tiotusentals samlades på Syntagma-torget under de här dagarna. Det var så många som ville tala att man fick ta nummerlappar och hade man tur ropades ens eget nummer upp.

När jag kommer till Syntagma räknas deltagarna i hundratal. Alla får tala, även förbipasserande, det räcker med att ställa sig på kö. I slutet av mötena hålls omröst-

ningar där de närvarande röstar om olika förslag. Ämnena växlar. Vissa uppmanar alla att sluta betala skatt helt för att systemet ska krascha. Andra talar om torget, att vi måste försvara torget, det går ett rykte om att imorgon kommer borgmästaren och ska avhysa alla som tältar där, det gäller att vara beredd. Hela tiden är det en ärlig och varm dialog mellan talarna och publiken. Talarna måste hålla sig till några minuter, men en man som berättar om sitt liv som hamnarbetare och sveket från de kommunistiska partierna uppmanas att fortsätta, han talar i tio-femton minuter, men när han kommer in på hur stolt han är över sin dotter ropar folk: Nu räcker det! En annan man som säger sig vara Jesus och inte behöva mat, bara discon, blir avföst med värme, applåder och glimten i ögat. För en gammal anarkist är det roligt att se hur tecken som att vifta med händerna för att visa medhåll, har kommit till heders.

Att sitta på de ännu varma stenplattorna på torget en julikväll och se människor växa politiskt är en häftig upplevelse. Det här är den minst sekteristiska form av politik man kan bedriva. Det är inte en enfrågerörelse. Det här rör hela kapitalismens fundament: ekonomin. Jag har aldrig varit i ett land där alla, precis alla jag talar med, är eniga: regeringen måste bort! Inte bara den nuvarande, socialdemokratiska, utan hela det politiska etablissemanget. När jag frågar folk ”Borde regeringen avgå?” svarar folk: ”Båda regeringarna!” Det vill säga, både socialdemokratiska PASOK och konservativa Nea Demokratia, som växelvis styrt landet sedan diktaturens fall 1974.

35 procent av grekerna säger sig vilja rösta på Syntagmarörelsen, men det finns inga planer på att starta ett parti. Allergin mot allt vad politik heter är så stor att politiska partier är bannlysta från Syntagmatorget. Till och med de två vänsterpartierna, som anklagas för att inte ha gjort tillräckligt för att stoppa sparpaketet.

Jag frågar Pavlos som är med i den ekonomiska gruppen på Syntagmatorget om anledningen till detta.

- De är en del av hela systemet, säger han, de är också skyldiga till att vi hamnat här.
- Men de röstade emot sparpaketet, säger jag, vad mer skulle de ha gjort?
- Tagit till vapen! Vad som helst!
- Har ni själva vapen då?
Han ler överlägset på ett sätt som killar ofta gör när de talar med tjejer om vapen och som gör det fullkomligt klart för mig att de inte har några vapen av betydelse. Jag byter ämne.

- OK, så hur ska ni gå vidare härifrån?
- Direktdemokratin håller på att sprida sig, förklarar han, det finns nu folkförsamlingar på de flesta ställen i Grekland och stadsdelsmöten över hela Aten.
- Hur ska ni påverka politikerna?
- Vi vill inte påverka dem! Vi vill inte ha med dem att göra! Vet du att det har varit 155 attacker på politikerna som röstade

igenom sparpaketet, de kan knappt visa sig ute längre, inte ens äta på restaurang för det händer att servitörer säger ”Du säger att vi alla sitter i samma båt, då gör det väl inget om jag äter upp din middag?” och tar politikerns mat. Vi kommer att göra allt för att sabotera sparpaketet, var så säker!

När det korrupta politiska etablissemanget har förlorat sin legitimitet kan möjligheten öppnas för något nytt, ”riktig demokrati” som slagordet lyder över hela Sydeuropa och Mellanöstern. I Spanien har det politiska systemet större legitimitet bland befolkningen och trots protesterna tror jag inte att något annat kommer att hända än att folk, arga på att socialdemokratin inte är vänster, röstar på högern för att markera sitt missnöje. I Grekland, däremot, har situationen gått så långt att förtroendet är noll. Läget borde vara perfekt för en förändring. Men vad? Och hur?

Själv har jag varit med lite för länge för att ryckas med av alla dessa utrop i stil med

”nu växer en ny typ av rörelse, ett nytt sätt att göra politik.” Jag menar, har man hört det förr? Jag är trött på att höra nya rörelser blåsas upp för att sedan spricka efter fem minuter. Och detta ”nya sätt att göra politik” är inte särskilt nytt. Det är samma lösa nätverksformer och postkommunistiska trauma, samma panik för allt som luktar medlemskap och representation.

Problemet med många av vår tids rörelser är att vi lider av en smärre missuppfattning om oss själva. Trots att rörelserna avfärdar politikerna, blir de sällan mer än protesterörelser och framgången hänger därför på att politikerna lyssnar till dem. All retorik till trots är detta deras funktion. Så länge man inte har en konkret plan och en strategi för att komma dit kan man inte mer än påverka politikerna, hur mycket man än säger att man inte bryr sig om dem.

Hur kommer man att se tillbaka på vår tid? Kanske som att vi provade oss fram, organisatoriskt. För att hitta en form som både är öppen och framgångsrik. Å ena sidan går det inte att tillämpa den typ av kommunistisk disciplin och hierarki som skapade 1900-talets lyckade revolutioner. Vår tids människor är helt enkelt inte gjorda av det materialet. Folk är – på gott och ont – för individualistiska, går inte med på att inordna sig i den typen av ritualer. För att inte tala om språket de använder. Titta på Greklands kommunistiska parti, KKE, utmärkt exempel. Proletär, proletariat, den heroiska striden, imperialismens marionetter. Det blir fetischism av det hela.

Torgrörelsen och den öppna nätverksformen är mer anpassad till vår tids människor. Som inte ”vill identifiera sig med nån särskild ideologi” men tycker att systemet är skit. Å andra sidan visar sig vår tids protesterörelser ofta oförmögna att åstadkomma mer än tillfälliga revolter. Den lösa formen är utmärkt för att trycka på i specifika frågor, som rasism, lagändringar, motorvägsbyggen. Den kan till och med störta seglivade diktatorer. Men om man vill ha en systemförändring i en representativ demokrati? När någon på torget för tionde gången talar om för mig

med triumferande min att ”vi ska avskaffa pengar” och att ”anarkism kan faktiskt fungera, titta på Spanien 1936” håller jag på att gå upp i limningen. Att stå och snacka om sånt där nu! Jag bestämmer mig där och då för att jag inte är anarkist längre. Men när jag tänker efter är det nog utopin jag avskyr. Utopin är revolutionens största fiende. Utopin är en ögonbindel. På insidan finns ett vackert landskap utan hierarkier, regeringar, normer eller kapitalism. På utsidan, som man alltså inte kan se, finns den konkreta verkligheten. Jag brukade tro att radikal var den som krävde allt nu med en gång. Nu tror jag att radikal är den som klarar att organisera sig på riktigt och vinna strider.

Men när jag tänker efter är det nog utopin jag avskyr. Utopin är revolutionens största fiende. Utopin är en ögonbindel.

När jag lämnar Aten har skaran på Syntagma blivit så gles att arrangörerna måste övertala folk att ställa sig upp och tala. Delvis har det med semestern att göra. I augusti tar både politiken och protesterna paus i Grekland. I höst kommer det hela förhoppningsvis att rulla igång igen. Och vem vet hur torgrörelserna kommer att utvecklas? I bästa fall driver de fram en utveckling som i Latinamerika, där folkliga rörelser i symbios med vänsterpresidenter har skapat reella förändringar. I värsta fall har vi äntrat en era av depressionsekonomi, där kris efter kris trycker tillbaka allt arbetarrörelsen kämpat sig till. Och där spontana och våldsamma protester blir en del av vardagen men fullkomligt ignoreras av de styrande, eftersom de vet att protesterna är av övergående karaktär. Detta är ett mardrömsscenario eftersom fascism ofta exploderar i sådana tider.

I vilket fall som helst tror jag att organisering kommer att bli en nyckelfråga den närmaste tiden. Vi vet redan att kapitalismen är ett ohållbart system som utnyttjar människor och förstör naturen, etc etc. Ge mig inte ett till flygblad om detta! Ge mig en plan, en strategi och så kör vi!

***Kajsa Ekis Ekman** är frilansjournalist, författare och ingår i Brands redaktionskollektiv.*

Erik Helgesson

Dags att isolera Israel

Illustration: Emil Myrsell

Det var ett högt spel. Som slutade i ett antiklimax. Frihetsflottiljens solidaritetsskepp på väg till Gaza beslagtogs av den grekiska staten. Men Ship to Gazas skepp bröt en annan barriär – åsikternas. Alla argument för blockaden har fallit platt.

Efter att Frihetsflottiljen stoppats av grekisk kustbevakning delade jag känslan av antiklimax med både arbetskamrater, chefer, vänner och pizzabagaren hemma på torget. Greklands undfallenhet och beredvillighet att försvara Israels blockad av Gaza var nedslående. Givetvis kommer den av grekerna hatade nedskärningsregeringen förr eller senare att tvingas frigöra våra folkrörelseägda fartyg och vår last, men tålamod är ett privilegium i sammanhanget. Så länge palestinska ungdomar i Gaza förhoppningsfullt väntar på ett genombrott, är det svårt att inte uppleva en viss tomhet.

Med en viss distans är det dock tydligt att folkbildningskampanjen Ship to Gaza gjort nya landvinningar. Efter hemkomsten från Aten har jag aldrig behövt förklara värdet av solidaritetsrörelsens ansträngningar trots att endast ett av Frihetsflottiljens tio fartyg, den lilla franska passagerarbåten Dignité, kunnat närma sig Gazas kust. Människorna i Gaza samt konsekvenserna

av blockaden har under sommaren beretts mer internationell uppmärksamhet än under hela det föregående året. Aktionen har också blottlagt den passiviteten från världens regeringar och internationella organ vilken är en förutsättning för att Israels kolonialpolitik ska kunna fortgå.

Utan argument

Blockadförsvararnas argumentation är numera så tunn, verklighetsfrämmande och arrogant inför den palestinska civilbefolkningens lidande, att de har förlorat greppet. Allt fler har fått redskap att skilja fakta från propagandalögner om blockadens harmlöshet, vilka tidigare publicerats oemotsagda i medierna. Den enda myten som tycks leva vidare i svensk nyhetsrapportering är myten om att övergången mellan Gaza och Rafah i Egypten numera konstant är öppen och dessutom tillgänglig för varutransporter.

Därmed förskjuts nu utgångspunkten för svensk, europeisk och kanske även ame-

rikansk debatt om Gaza-blockaden. Från forntidens oreserverade stöd till Israels bruk av våld och diskriminering i närområdet, kan vi snart ha passerat det passivitetsivrande pratet om att konflikten är extremt komplex och att alla inblandade är lika goda kålsupare. Vi närmar oss ett diskussionsklimat där jämlikhet, rättigheter och människovärde äntligen står i centrum.

Skulle vi nå fram till en sådan utgångspunkt blir det politiskt ohanterligt att bomba, svälta och förnedra en och en halv miljon människor i Gaza år efter år. Den påstådda, och uppenbart misslyckade, ambitionen att stoppa vapenimport till islamistiska fundamentalister kan inte längre användas för att ursäktat övergrepp. Därmed uppstår också möjligheten att mobilisera breda civila massaktioner för förändring av dödläget kring blockaden. Det skulle långsiktigt vara en delseger som är viktigare än att just Frihetsflottiljens fartyg når fram till Gazas strand.

Hur besegrades apartheid

Jag fastnade nyligen i P3 Dokumentärs program om Nelson Mandela och kampen mot apartheid. Historiska förlopp upprepar sig aldrig och är inte heller direkt jämförbara, men i skildringen av den mångåriga motståndskampen mot Sydafrikas apartheidregim finns ändå hoppgivande paralleller till motståndet mot blockaden av Gaza. Kampen mot apartheid är nämligen historien om en perspektivförskjutning underifrån som till slut tvingade fram reaktioner och reell förändring.

Sydafrikas moderna historia handlar om en rasistisk regim som långsamt men skningslöst maldes sönder under kraften av en alltmer välorganiserad massrörelse inne i landet och det globala civilsamhällets växande tryck utifrån. Allteftersom årtiondena passerade blev den välbärgade och militärt överlägsna apartheidregimen alltmer isolerad. Den eskalerande isoleringen ledde dock inte till att regimen lättade sitt järngrepp eller sin diskriminerande poli-

tik. Istället följdes motståndsrörelsens opinionsmässiga framgångar ibland av värre epoker av polisiärt våld, drakonisk lagstiftning och av att regimens vita maktbas slöt sig samman.

Världens ledare fördömde massakrerna mot svarta demonstranter i Sharpeville och senare i Soweto. I praktisk handling var man betydligt mer tveksamma och håglösa under apartheidens tidiga år. De svarta extremisterna, till vilka såväl kommunistpartiet, fackföreningsrörelsen och ANC räknades, påstods ägna sig åt politisk terror i samma utsträckning de vita enligt de som framhöll att omvärlden skulle hålla sig på avstånd. Parterna var lika goda kålsupare. Andra som förespråkade passiviteten menade att om den svarta befolkningen vann makten skulle hämnbegär och etniska samt ideologiska motståndningar leda till blodbad

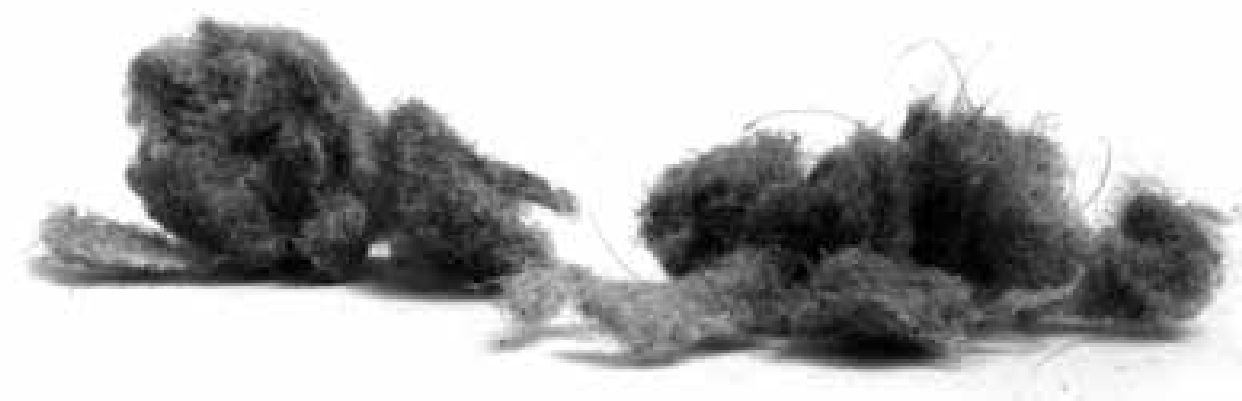
Sydafrika var av avgörande strategiskt intresse i det revolterande Afrika söder om

Sahara. Aktörer som USA, Storbritannien och Israel agerade, trots vissa offentliga avståndstaganden, länge aktivt för att hindra en demokratisk revolt som kunde rubba den storpolitiska maktbalansen i området.

Läpparnas bekännelse

Den sydafrikanska antiapartheidrörelsen var medveten om att läpparnas bekännelser inför deras demokratianspråk sällan hade något praktiskt värde. Med enorm envishet fortsatte den svarta befolkningen ändå framåt genom ständiga massaktioner, strejker och demonstrationer. Metodiskt men oändligt långsamt lyckades apartheidmotståndarna vinna slagen om världsopinionen samtidigt som demokratikämpar avrättades och människor av så kallad underlägsen hudfärg, kultur eller religion förnedrades, trakasserades eller fängslades.

Apartheidregimen i Sydafrika föll inte långt efter att den demonstrerat sin starka militärmakt i nya blodiga krigsoffensi-

Shide Jafari

Sluta städa – börja lev

Illustration: Emil Myrsell

Kliniskt blankt, skinande rent och antiseptiskt städat. En ständig kamp mot vår doft, mot våra fläckar, sprickorna i vår fasad. Varför denna anala nojja för smuts? Och vem drabbas av den?

Ordning och renlighet i hemmet har kommit att handla om så mycket mer än att hålla smutsen borta från hemmet. Det har allt mer blivit ett sätt att signalera vem man är – och vem man inte är. I ett arbetarklasshem är det oftast välstädat och det finns en låg tolerans för smuts hos lägre samhällsklasser. Är det smutsigt hos en arbetslös person eller låginkomsttagare så kan man snabbt dra slutsatsen att det förmodligen förekommer missbruk, eller annan form av dysfunktionalitet, i hemmet. Medelklassen kan kosta på sig att ha det lite slarvigt hemma, det är lagom chict med några urdruckna espressomuggar och lite dammråttor här och var. Hos dem kan

samhällets tid rådde andra renlighetsnormer. Städningen blev kvinnans ansvar då det var en syssla som skedde i hemmet. I de flesta hem skötte modern städningen och var även ansvarig för hela familjens hygien medan medelklasshemmen skaffade sig tjänstefolk. Kvinnors ansvar för hemmet är en rollfördelning som har bestått och har visat sig vara svår att omfördela. Männen hjälper till allt oftare men kvinnorna bär fortfarande ansvaret. På senare tid har den här rollfördelningen återkommit i diskussionen om vi ska ha skatteavdrag för hushållsnära tjänster. Skatteavdraget framställs som en jämställdhetsåtgärd. I dag när pigan gör sin återkomst är det

Medelklassen kan kosta på sig att ha det lite slarvigt hemma, det är lagom chict med några urdruckna espressomuggar och lite dammråttor här och var.

slarvigheten mera tolkas som framgång, upptagna människor med rikt socialt liv som har annat att tänka på än städning.

Men varför städar vi egentligen? Städning och diskning var ovanligt, i alla fall i Europa, under tiden före industrialismen. Det var inte förrän i början av 1900-talet som det blev en norm att städa, under bonde-

främst kvinnor som anställer och det anses vara en hjälp till för kvinnor så att de ska slippa det så kallade dubbelarbetet, arbete både utanför och i hemmet. Hur det påverkar männens ansvar, eller snarare mäns frihet från ansvar, har knappt diskuterats.

Renlighetsnormen leder till förtryck på flera sätt. Dels kvinnoförtrycket i och med

att hemmets skick anses vara kvinnans ansvar. Dels klasskillnaderna som uppstår i och med den betalda städhjälp. Hos medelklassen är städhjälp klart och tydligt underordnad. Städhjälp är inte bara ett lågstatusarbete utan även ett yrke med mycket dåliga arbetsvillkor. Städare får sällan heltidsanställningar och ibland löner långt under fackets bestämmelser då de tvingas att bli inneboende hos de familjer där de arbetar och får acceptera löjligt låga löner mot gratis husrum och mat. Inneboendet innebär också obetalda arbetstimmar då gränsen mellan arbete och privatliv suddas ut och beroendeställningen hos arbetaren gör att denne ständigt gör som den blir tillsagd. En uppluckring av normen att ta emot städhjälp i Sverige har gjort att det har blivit allt vanligare att ta in utländska städare som bor inneboende hos den familj de jobbar åt.

Många hushållsarbetare invandrar till rikare länder för att tjäna mera pengar. I Sverige har det varit polska städerskor och i USA och Italien är filippinska städerskor en vanlig företeelse. I en undersökning gjord i Kalifornien visade sig att de flesta familjer med hushållshjälp lade till några extra dollar i månaden för att slippa inhemska mörkhyade städerskor och föredrog städerskor från sydostasien och då främst Filippinerna. Ännu en för-

ver i Angola och Namibia. Vid tiden för sönderfallet hade man med israeliskt stöd även skaffat sig tillgång till kärnvapen. Den befrielse som i backspegeln framstår som väntad och självskriven, kunde förfalla oändligt avlägsen bara några år innan genombrottet.

När bilden rämnar

Israels regering är inte Sydafrikas apartheidregim, men likheterna är på många sätt slående. Israels koloniala politik av diskriminering, ockupation, expanderade bosättningar och blockader gentemot palestinierna klarar inte längre offentlighetens ljus. Argumenten tar slut, motreaktionerna växer och den inre enigheten måste upprätthållas genom en militär skräckpropaganda i all israelisk media. Det är bara i en sådan paranoid kontext som Svensk Sjuksköterskeförening, Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund och Svenska Hamnarbetarförbundet kan framställas som fientliga makter på väg att leverera vapen till Hamas.

Lika lite som det finns internationell judisk enighet kring Israels kolonialpolitik gentemot Palestina, finns det idag en nationell uppslutning kring landets regering.

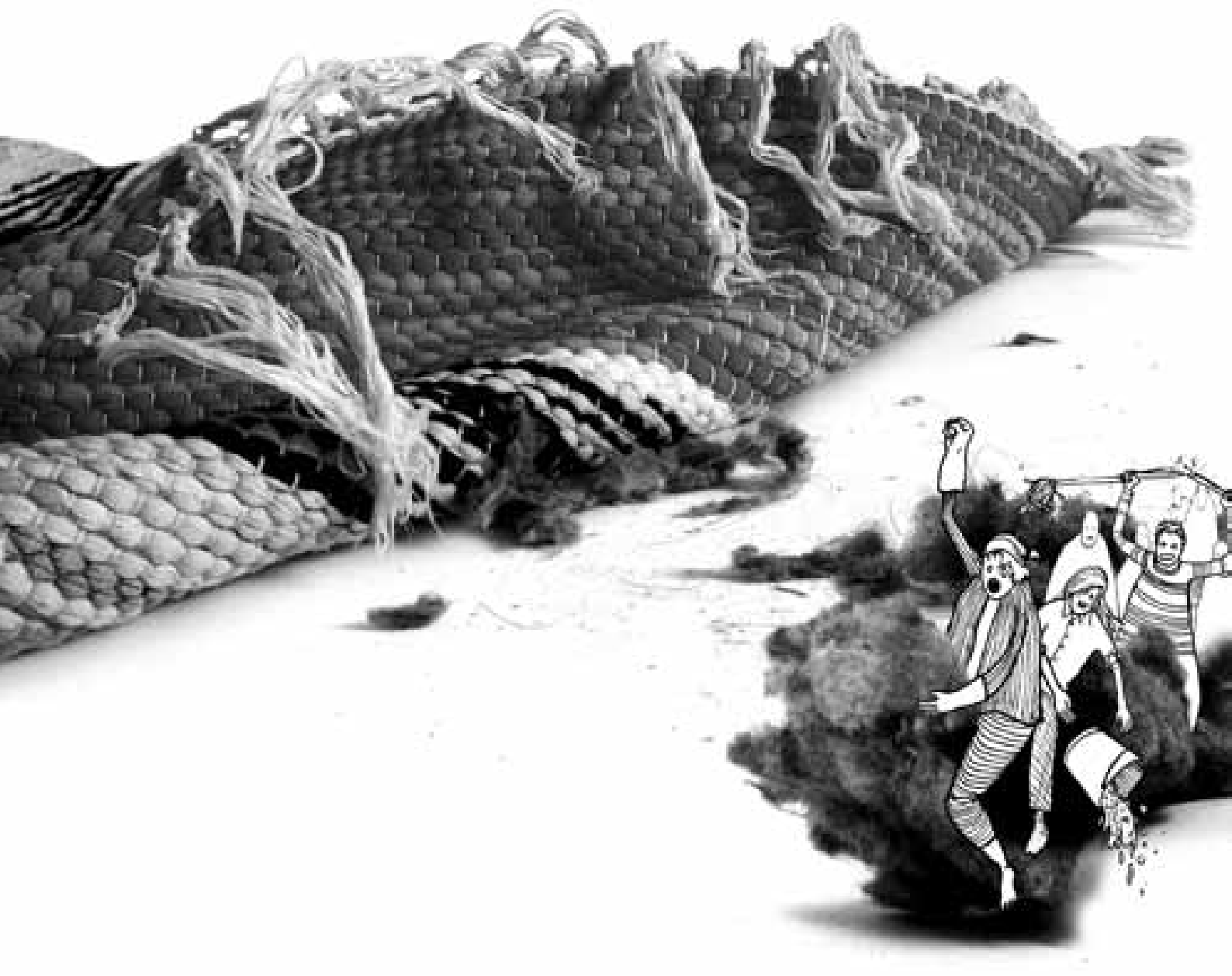
DN:s ledarskribent Göran Rosenberg menade i en krönika tidigare i år (2011-07-12) att Israels befolkning snarare än att ompröva regeringens extremistiska politik verkar sluta upp bakom densamma när omvärlden tar avstånd. Rosenbergs artikel publicerades i samband med att Israels parlament, mitt under Gazaprotesterna, antog ny antidemokratisk lagstiftning. Den nya lagen innebär att israeliska medborgare berövats den grundläggande rätten att protestera mot regeringens politik genom uppmaningar till bojkott av exempelvis produkter från illegala bosättningar. Israels kraftigt försvagade fredsrörelse lyckades inte mobilisera något betydande motstånd. Detta skulle kunna indikera att det inrikespolitiska klimatet gör det omöjligt att pressa Israels premiärminister Netanyahu till eftergifter på samma sätt som skedde med Botha och de Klerk i Sydafrika.

Veckorna efter Rosenbergs artikel visade sig dock den militariserade staten sin sårbarhet. Lika lite som det finns internationell judisk enighet kring Israels kolonialpolitik gentemot Palestina, finns det idag en nationell uppslutning kring landets regering. Sedan slutet av juli har hundratusentals israeler slutit upp i massdemonstrationer mot växande klassklyftor, akut bostadsbrist och undermålign offentlig service. Den offentliga sektorn har, trots stark ekonomisk tillväxt, dränerats på resurser. Samtidigt har skattetrycket på arbetarklassen förblivit relativt högt för att finansiera bosättningarna och den enorma militärapparaten.

Proteströrelsen agerar fortfarande inom en rasistisk nationell kontext. Dess breda enighet förutsätter att alla kritiska budskap om palestiniernas situation utestängs. Men inrikespolitiskt har det permanenta politiska undantagstillståndet skapat en social tryckkokare. Israels internationella isolering är än så länge av retorisk och moralisk karaktär. Landets institutioner och företag har fördelaktiga handelsavtal och militära samarbeten med exempelvis EU och Egypten. Det årliga militära biståndet från USA överstiger 19 miljarder kronor. Trots det skakas landet nu alltså av omfattande alienation och social instabilitet.

Dessa sociala spänningar antyder vilken politisk sprängkraft det skulle ha om omvärldens halvhjärtade verbala utspel faktiskt övergick i ekonomiska sanktioner, bojkotter och fackliga stridsåtgärder mot ockupationspolitiken. Förskjutningen av världsoinionen har potential att tvinga fram just en sådan prislapp för blockaden av Gaza och ockupationen av Västbanken. En prislapp som skulle bli kännbar även i den israeliska vardagen. Det kan bli avgörande.

***Erik Helgesson** är aktiv i Ship to Gaza och förtroendemän i Svenska Hamnarbetarförbundet.*

Mathias Wåg

Husen vi förlorade, rörelsen vi vann

Illustration: Emil Myrsell

Som en klassåterträff för husockupanter. Med samma gjutna fråga som på skolträffen: hur gick det för er sen?

tryckande kultur inom sfären för hushållsarbete, det rasistiska förtrycket, blir tydligt när man ser vilka länder som anställer och vilka som säljer sina tjänster och dessutom vilken status som är förknippad med hushållsarbetsarens etniska bakgrund.

Det här är inte nåt som berör ”hemmets lilla sfär” utan det är en global industri. I Filippinerna till exempel är hushållsarbetet deras näst största exportvara. Kvinnor som utvandrar för att hushållsarbete gör det bara under några år och det för att bygga upp ett kapital i hemlandet och därför skickar de hem den absolut största delen av sina inkomster. I och med RUT-avdraget och det ökade intresset för skat- teredovisat köp av hushållsarbete i Sverige

så har även den tillfälliga invandringen till Sverige ökat och därmed blir städhjälp en importtjänst.

Det rena hemmet har alltid handlat om att markera status och gör det än idag. I debatten kring RUT-avdraget diskuteras det hur man ska få tiden att räcka till för att ha ett välkött hem samtidigt som man har ett tidskrävande arbete. Men ärligt talat – behöver vi egentligen städa? Städningen kanske ger en känsla av ett hälsosamt leverne men har inte mycket med hälsa i sig att göra. Kanske borde vi städa och tvätta betydligt mindre än vad de flesta gör idag. Att sluta städa och bara låta hemmet samla på sig damm kan verka som en enkel normbrytande handling, för att inte glömma en

miljövänlig handling, men renligheten är dessvärre troligen en av de svåraste värderingarna att rucka på. Få ifrågasätter att ren är lika med välmående.

Doften av ett svettigt klädesplagg eller en intorkad matfläck må vara motbjudande men fortfarande inget som måste totalt utplånas. Smuts är ofta inte farligt i sig utan bara stötande på grund av de värderingar som vi lägger i den. Den skadliga smutsen finns inte i torkade fläckar utan i den eftersträvaransvärda statusen att ha en hushållsarbetare. Så sluta bry er så mycket om städning och börja leva!

***Shide Jafari** ingår i Brands redaktionskollektiv.*

Ett hus kan inte ha bättre läge. Bara några minuter från Stortorget och centrum, men ändå i naturen och utan grannar som störs. Avskilt och nära. Och vilket hus, ett k-märkt enormt gammalt magasin. Perfekt för möten, spelningar, bokkafé, konstnärssateljé eller precis vad du känner för. Vi sitter i det stekande solskenet i backen bakom huset, äter vår mat från Automats mobila storkök. Husockupanter från hela Sverige. Föreningen Bergatrollen från Nyköping visar stolt upp sitt hus, Magasinet. Frukten av deras ockupationer, en byggnad de nu får hyra från kommunen för en spottstyver.

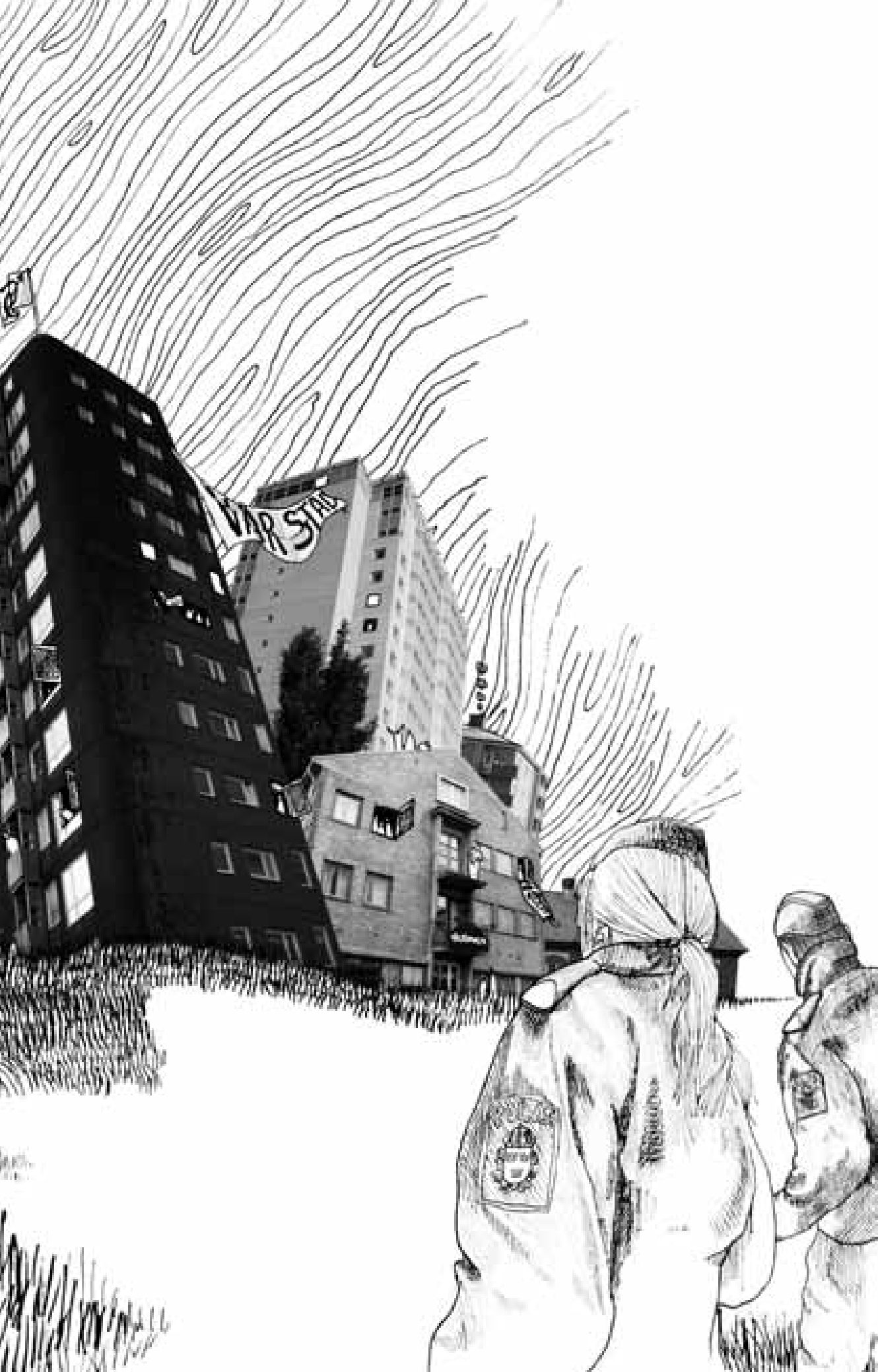
På *Juniträffen* i Nyköping möts den nya vågen av husockupanter, aktivister från Umeå i norr till Malmö i söder. Den våg som bröt ut efter stormningen av Ungdomshuset i Köpenhamn 2007 och spred sig som ringar på vattnet i hela Norden. Visst har vi setts när vi har besökt varandras ockupationer, eller deltagit på Ockupationsfestivalen i Lund. Via nyhets-

portalen *Ockupantscenen* har det funnits ett gemensamt nyhetsforum på nätet. Men det här är första gången hela den rörelsen sätter sig ner i samma lokal för att utbyta sina erfarenheter med varandra. Och det finns mycket att berätta.

Den nya vågen 2008-2010

Den nya vågen av husockupationer växte fram parallellt i olika städer, till en början utan kännedom om varandra. I Umeå genomförde aktivistgruppen Huset fyra ockupationer under 2008, med den ofantliga Tullkammaren som första byggnad. Ett kort tag fylldes de nya husen av aktivitet, kreativitet, spelningar och många nya involverade sig. Sedan efter ett halvår kollapsade aktivistgruppen Huset, lika plötsligt som den uppstått. I Lund blev den tre veckor långa ockupationen av villan Smultronstället startskottet på en kreativ rörelse som kulminerade med Ockupationsfestivalen i maj 2009 – på 40 årsdagen av den första svenska husockupationen i just samma stad. Gruppen Piraternas ockupation av

drakbåten i Göteborg blev startskottet för en serie husaktioner, efter varje hus som Piraterna kastades ut ur flyttade de in i ett nytt: Agnesberg, Församlingshemmet i Gamlestan, i Kviberg och Gårda. Förundersökningar startats mot ett 60-tal personer för Göteborgsockupationerna, men ingen har ännu dömts. I Stockholm squat-tade Commando Carl Bildt Kodakhuset i Järfälla och sedan Anarkistiska kliniken 4 i Liljeholmen. I Nyköping tog aktivister ett övergivet hus vid Skavsta flygplats. Kommunen erbjöd dem till slut, efter mycket påtryckning, Magasinet istället. I Visby flyttade gruppen Gotlands Svarta Får in i Sankt Göransgården, som de under ett halvår tilläts ha innan ägaren plötsligt ändrade sig och vräkte dem. Under den tiden hann de svarta fåren genomföra över 40 evenemang och workshops i huset. Och i Uppsala ockuperades Kvarteret Kajan i gamla barn- och ungdomspsykiatrins lokaler, i en intensiv och välbesökt husbesättelse under några vårveckor 2010.

Normalisering

Till en början inleddes ockupationerna av aktivister, med bakgrund i politiska grupper. Husockupant var ännu en aktivistidentitet. Men bara på ett år skedde något märkligt. Ockupationerna normaliserades, ju större spridning de fick. Tidningarna gjorde reportage, dokumentärfilmer spelades in, gamla mullvaden-aktivister och konstnärer från 70-talet fick sitta i tevesofforna och berätta om tidigare ockupationsvågor i Sverige. Ockupationer framstod som en metod, ett verktyg möjlig att ta till, för alla möjliga i samhället. I Rosengård ockuperades en vräkningshotad källarmoské, i Aspudden vägrade lokalbefolkningen lämna sitt hotade badhus, i Rinkeby protesterade invånarna mot försämringarna i stadsdelen genom att ge ockupationen av Förvaltningshuset sitt stöd och i Huddinge ockuperade ungdomar sin fritidsgård i protest mot nedläggning. Samma sak i Göteborg, där Arbetarrörelsens folkhögskola i Biskopsgården ockuperades av eleverna mot nedläggningshot. Och i Lysekil hotade till och med pensionärer att ockupera sitt sjukhus. Den romska fritidsgården Romano Trajo ockuperades av fritidsbarn och aktivister tillsammans i Lund, och queeraktivister tog ett centralt hus i stan för en kväll.

Visst fanns det aktivister som deltog, och i vissa fall initierade dessa aktioner, men sammansättningen var mycket mer varierad, kopplad till vardagliga gemenskaper, förankrad i stadsdelarna och involverade alla möjliga sorters människor – folk som aldrig hade övervägt en husockupation som möjlighet bara något år tidigare.

Leva ockupationer

Alla ockupanter har samma upplevelse, alla berättar inlevelsefullt om den energi de kände när ockupationerna inleddes. Få saker är så givande, så konkreta och – fak-

tiskt – så omvälvande i ens liv. En ockupation är inte skild från livet, utan pågår 24 timmar om dygnet. Man ockuperar inte, man lever ockupationerna. Hur lätt det var att komma med, att bara kliva in i huset och direkt få en praktisk uppgift att göra. Om känslan av gemenskap, sammanhållning och kollektivitet som ockupationerna gav. Hur livet blir mer intensivt, uppspeedat, en konstant adrenalinrush. Ex-

En ockupation är inte skild från livet, utan pågår 24 timmar om dygnet. Man ockuperar inte, man lever ockupationerna.

plosionen av kreativitet, aktiviteter, konserter, workshops, fester, möten, hängel. Om den snabba politiseringsprocess husen var, den plats många tog sina första stapplande politiska steg. En snabb crashcourse i vilka som är dina vänner. Och vilka som är dina fiender.

Men det fanns också den andra sidan. Hur slitigt det kan vara att ockupera. Att sätta allt annat i sitt liv på paus, hur allt centrerar kring huset. Och hoten mot ockupationen, som gör att den öppna aktiviteten riskerar att slutas. Det ständigt överhängande vräkningshotet, vaktpassen. Oron för nazistattacker, hur skärmande det är när sten eller brandbomber kastas in i byggnaden. Om folk som knäcks, bränns ut.

Batong och byråkrati

När huset sedan vräks, hur håller man igång energin och känslan av kollektivitet? ”De flesta halkade in på ett bananskal. Men det fanns ingen gemensam grund när man inte längre ockuperade hus. Utan hus imploderade gruppen direkt”, berättade umeåaktivisterna om aktivistgruppen Husetets korta existens.

En av de svåra passagera för flera av ockupationerna var inte bara motgång-

arna och repressionen, utan även när det öppnades en dörr för förhandlingar med politiker och fastighetsägare. Det återkommande kravet på ockupanterna har varit att lämna huset för att en dialog ska sätta igång. Men så fort ockupanterna klivit ut ur huset och medias strålkastarljus, har husen demolerats och politikerna visat sig ointresserade av att förhandla igen. Och i de fall när politikerna verkligen samta-

lat har det varit svårt att hålla kvar hela det spretiga kollektiv som bildades under ockupationen igenom denna torra byråkratiska process. För att hålla trycket uppe i förhandlingarna, valde både aktivisterna i Nyköping och Uppsala att återockupera de hus de lämnat. I Nyköpingsfallet gav det positivt resultat . Utan ockupationsvapnet hade aktivistgruppen inte kunnat fortgå och kommunen inte gett med sig. I fallet med Kvarteret Kajan hade luften redan gått ur aktivistgruppen när huset ockuperades för andra gången. Trots att allt gick smidigare med ockupationen, efter en väl inarbetad rutin, så inföll inte den glöd som funnits i början. De segdragna förhandlingarna med kommunen rann ut i sanden och huset revs.

En stor skillnad på politikers förhandlingsvilja har varit om ockupationerna skett i en mindre stad eller storstad, i en utflyttningstad som ungdomar lämnar eller i en studentstad dit ungdomar strömmar. I både Nyköping och Visby är åderlåtningen av staden genom ungdomsutflyttning ett problem för kommunen och de har därför varit betydligt mer benägna att förhandla fram en lösning än i de överfulla studentstäderna som Umeå, Uppsala och Lund. Magasinet i Nyköping har nu ett 30-tal ak-

tiva som sköter huset, varav vissa flyttat till Nyköping från omkringliggande orter och andra blivit kvar just på grund att det finns ett meningsfullt projekt och träffpunkt i staden. Magasinet har dessutom blivit ett viktigt center för hela territoriet, navet i ett tätt samarbete med nya unga aktivistmiljöer i Eskilstuna, Norrköping, Falköping och andra kringliggande orter.

Hotvärde

Så vilket hotvärde har man som ockupant att ta till? Hur kan man hålla trycket uppe? I Lund valde man strategin att för varje hus kommunen vräkte skulle ockupanterna ta två nya – för att slutligen med Ockupationsfestivalen hota att ta hela stan. Den 16 maj 2009 samlades över tusen ockupanter i Lund för att genom konfrontativt ick-evåld öppet försöka ta så många hus som bara möjligt. En av de massivaste olydnadsaktionerna i Sverige någonsin. Men när inte ens den hjälpte, hur trappar man upp från den situationen? Lundaborna berättade om sin problematiska situation, om svårigheten att gå vidare från det. Medan de hela tiden försökt bredda konfliktytan tappade de bort sig själva på vägen. Energin och gemenskapen från Smultronstället vittrade långsamt bort.

I Lund valde man strategin att för varje hus kommunen vräkte skulle ockupanterna ta två nya – för att slutligen med Ockupationsfestivalen hota att ta hela stan

Det låter som en dyster historia, var hela vägen av husockupationer ett misslyckande? Finns det andra vinster? Vinsten som vi kanske ser, men missar ändå? Juniträffen i Nyköping ville inte bara blicka bakåt – vi var inte där bara för att prata om vad vi gjort, utan vad vi kunde göra. Steget till att göra något annat, när ockupationerna nått sin begränsning, är det svåra steget att ta.

Vinster på ett annat plan

Så här med facit i handen ser man hur Lunds ockupantvåg vitaliserade hela den autonoma rörelsen i Skåne, hur den läckte över i kampanjer för gratis badhus och gratis kollektivtrafik. Utan erfarenheterna från ockupantfestivalen hade inte

Lunds feministfestival kommit till stånd. Gotlands Svarta Får förlorade Sankt Göransgården som ungdomsbostäder, men kommunen ändrade köordningen för ungdomar i bostadsförmedlingen, oroade att stadens ungdomar skulle flytta in till fastlandet.

Energin från stadsdelsockupationerna fortsatte in i stadsdelsorganiseringen, i olika projekt för rätten till staden, de landsomfattande årliga stadskampsveckorna. Utöver ockupationerna har även andra initiativ startats de senaste åren för att bilda lokala kampgrupper och mötesplatser bortom kommersiella intressen, på våra egna villkor. Grupper i Stockholm berättade om arbetet med Nätverket Linje 17 i Skarpnäck, kampen för Fria Teatern i Högdalen, Umeå-aktivisterna om kampen för att bevara stadsbiblioteket och motståndet mot kommunens stadsomvandling och Förbundet Allt åt allas berättade om sin guidade förortssafari till rikemansgettona i Malmö för att påvisa en annan sida av segregeringen.

Magasinet i Nyköping står heller inte ensamt. I kölvattnet av ockupationerna har en rad nya lokalinitiativ uppstått, som visserligen är hyrda sociala center – inte ockuperade. Sociala centren Grundbulden och Hemliga trädgården har öppnat i Stockholm, Kontrapunkt i Malmö och den kort existerande bokkaféet The Store of B i Visby. Och snart börjar Kulturkampanjen bygga nya allaktivitetshuset Cyklopen i Stockholm, medan kajorna i Uppsala bildat Projektil för att öppna ett bokkafé.

Och varför stanna vid hus? Varför inte reclaima fler saker, ta tillbaka hela samhällsrikedomen. Kanske finns ockupant-rörelsens framtid inte mellan fyra väggar, utan på torgen, i försvaret av urbana allmänningar, gaturummet och gemensamma mobiliseringar för offentliga sektorn. Juniträffen var ett steg på vägen.

Mathias Wåg är ansvarig utgivare för Brand och deltog i ockupationen av Aspudsbadet.

Moa Mattsdotter har läst **Sagan om en ockupation**

Ett hem, en gemenskap. Som man skapar, bygger tillsammans. Som sedan tas ifrån en. Försvinner.

– Jag är en helt annan människa nu än vad jag var före ockupationen. Det går nästan inte att förklara. Jag blev vuxen, jag blev politisk, jag blev ansvarstagande och... äh, fan jag blev rätt mycket bättre. Jag fick en familj, också.

Gotlands Svarta Får. Så kallade de sig, gruppen som hösten 2009 ockuperade det nedlagda äldreboendet Göransgården i Visby. Emma Kloth var en av dem. – Efter att ockupationen tog slut hände väldigt lite i Visby, folk prioriterade annat i sina liv och det blev tråkigt, tomt och ensamt. Jag behövde göra någon slags bearbetning och reda ut vad det var som hade hänt egentligen och började skriva. Som specialarbete i trean på gymnasiet tjatade hon sig till att få göra en bok: ”*Sagan om Göransgården – Vi drömmer fortfarande*”. – För det mesta var det skitkul att skriva. Jag började minnas en massa jätteroliga anekdoter och började formulera och peta på språket, fick bestämma själv vad som skulle modifieras och slipas till lite och vad som skulle lämnas helt ärligt. Samtidigt var det lite jobbigt, till exempel att tänka tillbaka på nasse-veckorna. Fast vi hade ju så himla skoj till och med då, så... Överlag har det varit jävligt kul och jävligt svettigt.

”Från S:t Görans ruin kommer det ett tjugotal svartklädda män med vita armbind-

lar och maskering. Dom går helt tysta men målmedvetet med långa jämna steg och dom närmar sig snabbt. På taket står ni handfallna några sekunder innan ni börjar prata med varandra. Vad ska ni göra? Vilka är dom? Smäller det nu? Ska ni ringa polisen? Dom vill ju inte hjälpa er.”

”Sagan om Göransgården” är inte renodlat dokumentär. Snarare en verklighetsförankrad roman eller saga, skriver Emma i förordet. Ändå ger den en ganska bra bild av de där månaderna. Månader av matdumpstring och rackning, stormöten och taktiktänk, fester, workshops och häng. Månader av: Konflikter. Alkohol. Poliser. Nazister. – Det finns en jättestor risk att folk blir utbrända och jag tror att det är skitsvårt att undvika det. Men jag tror att man kan hjälpa varandra att inte bli det genom att ha ”må-rundor” på möten, där inte alla svaren är ”äh, jag mår bra, nästa” utan att man faktiskt tänker igenom hur man själv mår och är uppmärksam på allas välmående. Och om man ändå blir utbränd: Vila! Man måste inte göra saker hela tiden. Det är okej att säga att man inte pallar mer och sen bara sova i en vecka.

”Många av dom boende på Göransgården som inte räknat med att det skulle finnas fiender har flyttat ut. Övergett er, tänker du. Du tror att dom allra flesta tänker det, men ingen säger det högt. Att påpeka sina kamraters brist på solidaritet har ofta varit tabu i huset.”

Boken handlar om allt det där som är en människas liv, mitt i en kamp för något större. Den subjektiva upplevelsen av det som analyseras, det som medieras, det som ifrågasätts eller hyllas. Men också: Ett kollektiv som kläs i ord. En kamp som berättas. Skaffa en handledare. Det är Emmas tips till andra som bär på en historia, som vill skriva en bok. Någon man litar på, någon man gillar, någon som är bra på att ge konstruktiv kritik. – Man kan ha flera. Jag hade typ... sex eller sju stycken. Tänk inte så mycket på att du ska skriva en bok eller att det måste bli bra eller att det måste bli på ett visst sätt. Bara skriv istället, gå in och redigera sen, då tycker jag att man får ett bättre flyt i texten, samtidigt som man inte självcensurerar så himla mycket. Redigera i omgångar och låt texten vila, på så sätt ser du den med nya ögon och hittar nya saker att ändra. Det är ganska basic tips egentligen, men de är användbara.

***Moa Mattsdotter** ingår i Brands redaktionskollektiv.*

*”Sagan om Göransgården – Vi drömmer fortfarande” av **Emma Kloth** är utgiven på print-on-demand-förlaget Vulkan och kan köpas på förlagets hemsida och olika bokkaféer runt om i Sverige.*

I som i indignerad

De indignerade

Indignationen var motståndsrörelsens huvudsakliga drivkraft. Vi veteraner som verkat inom denna rörelse och det fria Frankrikes kämpande styrkor, uppmanar den unga generationerna att blåsa liv i arvet från den tiden, att föra idealen vidare. ”För den traditionen vidare”, manar vi, ”säg ifrån!”. De politiska ansvariga, den ekonomiska makten, de intellektuella, ja, hela samhället i sin helhet, får inte ge upp, inte låta sig skrämmas av marknadernas ekonomiska diktatur som breder ut sig internationellt och i dag hotar fred och demokrati. Min önskan är att var och en av er skall finna något som gör er upprörda. Det är värdefullt. När vi upprörs över något, som jag över nazismen, blir vi engagerade, stridbara och starka. Vi deltar i en historisk rörelse, ett mäktigt historiskt flöde som behöver vår personliga energi för att dra vidare.

(Stéphane Hessel, *Indignez-vous!*, 2010)

De rasande

Friheten är en chimär, när den ena klassen ostraffat kan låta den andra klassen svälta. (Les Enrages, 1793)

Cacerolazo

Chilenska studentprotester väcker inte bara den slumrande repressiva staten, utan även hjärtan och protestformer som slumrat sedan Pinochet symboliskt lämnade makten:

”Tur är att folket är på vår sida. Någon kom att tänka på att återuppliva ett annat minne från den mörka tiden, från diktaturen, och göra sin röst hörd där allt börjar: i våra hem med kastruller. Med sin köksredskap har de visat, i hela landet, att utbildningen tillhör oss alla, att det är vårt ansvar att förbättra den och att regeringen är den riktiga tjurskallen. Precis som opinionsundersökningarna har visat att Piñera är den president med minst stöd de senaste 30 åren, så singalerar kastrullerna och slevarna att studenterna har stöd så det räcker och blir över.” (*Revista Vaso*, 2011)

Plundring I

Ett annat ord för att ta ut sin insats ur samhällsbanken.

Plundring II

De svarta i Los Angeles tar den moderna kapitalismens propaganda på orden, med dess uppvisande av överflöd. Precis som ungdomsbrottslingar i alla utvecklade länder, fast radikalare då de är del av en klass utan framtid. De tillhör en sektor av proletariatet som är oförmögen att tro att integration eller karriär skulle leda till någon avgörande förändring. De vill genast ha alla de föremål som blir uppvisade och abstrakt tillgängliga, eftersom de vill använda sig av dem. Därigenom utmanar de bytesvärdet, den varuverklighet som format och ordnat dem efter sina egna målsättningar. ... Plundringen i Watts utgör det mest direkta förverkligandet av den förvridna principen ”åt var och en efter falska behov” – behov som bestäms och skapas av just det ekonomiska system som plundringen förkastar. ... Överflöds-samhället finner sitt naturliga svar i plundring, men det rörde sig ingalunda om ett naturligt och mänskligt överflöd, utan om ett överflöd av varor. Plundringen undergräver direkt varan som sådan, och den avslöjar tillika varans ultima ratio: armén, polisen och andra specialiserade avdelningar av det statliga våldsmonopolet. Vad är en polis? Det är en varornas aktive tjänare, en människa som är helt underkastad varorna. Hans uppgift är att se till att en viss produkt av mänskligt arbete förblir en vara, det vill säga ett ting med det magiska anspråket att man måste betala för det, och inte rent allmänt ett kylskåp eller ett gevär, ett passivt och livlöst ting som är underkastat den som bestämmer sig för att använda det. I förkastandet av att vara utsatt för polisens förnedrande, förkastar de svarta samtidigt förnedringen i att vara beroende av varor.

(Guy Debord, *Varuskådespelsekonominns nedgång och fall*, 1966)

Upplopp

Ty de goda exemplen är en följd av god utbildning, god utbildning en följd av goda lagar och goda lagar en följd av de upplopp som många tanklöst fördömer. De som noggrant studerar följderna av dessa upplopp kommer inte att finna att de ledde till någon förvisning eller något våld som var till nackdel för det allmänna bästa, utan till lagar och institutioner som tjänade den allmänna friheten.

(Niccolò Machiavelli, *Republiken*, 1518)

Agora

Den antika demokratin föddes på torget, agora, mellan 800-500 f.Kr i Aten. Torget var stadsbornas vardagsrum, den plats de kom samman som medborgare. Folkförsamlingen blev en motvikt mot aristokratins makt, den plats där man direktdemokratiskt fattade beslut om de gemensamma angelägenheterna. Agora blev stadens politiska och kulturella centrum, men också den marknadsplats som ekonomin kretsade kring. En plats för deltagande för de fria männen - medan kvinnor, utlänningar och slavar exkluderades ur beslutsfattandet.

Reappropriering I

Efter att ha tagit över kontrollen över fabrikerna marscherade arbetarna tillsammans med sina män, fruar, vänner och barn till fabriksägarens bostadskvarter. De rev ner staketen kring de rikas gated community och vällde in på de flådiga gatorna, ett plundrande karnevalståg ute efter hämnd. Sakerhetsvakterna lade benen på ryggen när de såg mobben närma sig, och när alla väl nått fram till fabriksägarens hus hade han flytt därifrån sedan länge. På vägen tillbaka ställde en av arbetarna ner den enorma platt-teven han gick och bar på för att kunna slå ihjäl en irriterande mygga som stuckit honom i armen. Hans son, med famnen full av märkeskläder, sade förvånat: ”Wow, pappa. Titta vad den myggan hade mycket blod i sig”. ”Det är inte hans blod”, svarade fadern. ”Det är mitt blod”. (*Rolling Thunder*)

Reappropriering II

Att ta tillbaka en plats, ett objekt, ordet, kunskap, tid, rum. Reappropriering är en antikapitalistisk kampform: det handlar inte om att byta ägare utan om att ifrågasätta det privata ägandet och om att få direkt tillträde till den samhälleliga rikedomen. Man återtar objekt som har privatiserats och vars användande är förvaruligat och som kan förvandlas till gemensamma och levande platser för kreativitet. Att ockupera en tom lägenhet för ha någonstans att bo eller en byggnad för att skapa ett självförvaltat socialt center är exempel på reappropriering.

Reclaim the Streets sätter återtagandet av det offentliga rummet i centrum för sina kamper: parker, gator, museer, statyer, allt förvandlas under aktionen, allt får en ny innebörd. Om gatan är vår är den inte längre en kontrollerad plats där endast genomfart är möjlig. Den är inte längre bilarnas rike, eller oljudens och föroreningarnas: den är ett dansgolv och en strand. Om väggarna är våra är de inte längre gråa och tråkiga utan fulla av meddelanden och blir till platser för uttryck.

Botellón

Botellón (spanska: stora flaskan) är stora samlingar på torgen i Spanien där ungdomar och studenter träffas och dricker tillsammans. Att umgås på torgen är ett billigare alternativ än att gå på krogar eller klubbar. Sammankomsterna sker spontant, genom mun-mot-mun-metoden, tradition eller dras ihop via sociala medier. Efter stora ”mega-botellón” började spanska staten för fem år sedan förbjuda och bekämpa sammankomsterna. Fenomenet har spridit sig till andra länder som Facebook-partyn. Genom att snabbt nå en kritisk massa och samla stora skaror ungdomar i en okontrollerbar form har fler länder, bland annat Tyskland, följt Spaniens exempel och förbudit spontanfesterna. På samma torg i Spanien pågår idag de indignerades öppna stormöten och torgockupationer, deras ”asambleas populares”.

Resonans

Hur skulle zapatisterna kunna förena olika kamper för värdighet när de själva var avskurna i djungeln och utan någon färdig etablerad struktur som kunde stödja dem? I en av de första radiointervjuerna under upprorets första månader gav Marcos en kraftfull liknelse: ”Marcos, vem han nu än är och som finns uppe i bergen, har sina tvillingar, eller kamrater, eller bundsförvanter i media, i till exempel i tidningar, radio, TV, tidningar, men också i fackföreningarna, skolorna, bland lärare och studenterna, bland arbetarna, bondeorganisationerna och liknande. Det fanns många bundsförvanter eller för att använda ett radiobegrepp, det fanns många människor som lyssnade på samma frekvens, men utan att ha satt på radion ... Plötsligt slog EZLN på radiosändaren och vi upptäckte att det fanns andra på samma radiofrekvens. Jag talar alltså om kommunikationsradios, inte om sådana radios man bara lyssnar på. Vi började prata och kommunicera med varandra och insåg att det fanns mycket gemensamt, att det verkade finnas fler saker som var gemensamma än som skiljde oss åt”. Marcos ger oss en bild där vi föreställer oss kampernas enande som en fråga om frekvenser som ska sättas i samma våglängd, vibrera i samma takt. Hur värdigheten väcker en resonans, ett gensvar eller ett eko. När den vibrerar får den andra former av värdighet att börja svänga, i en ostrukturerad, möjligen disharmonisk resonans. (John Holloway, *Värdighetens revolt* 1998)

Virala modeller

Hur handlingar och beteenden som ett virus sprids, kopieras och härmas från person till person. Viral marknadsföring är varuskådespelets försök att använda denna mun-mot-munmetod som PR, att skapa ”snackisar” kring sina varor som ger dem cred underifrån snarare än genom flådiga påkostade kampanjer. Precis som med guerrilla marketing lånas friskt från aktivismen.

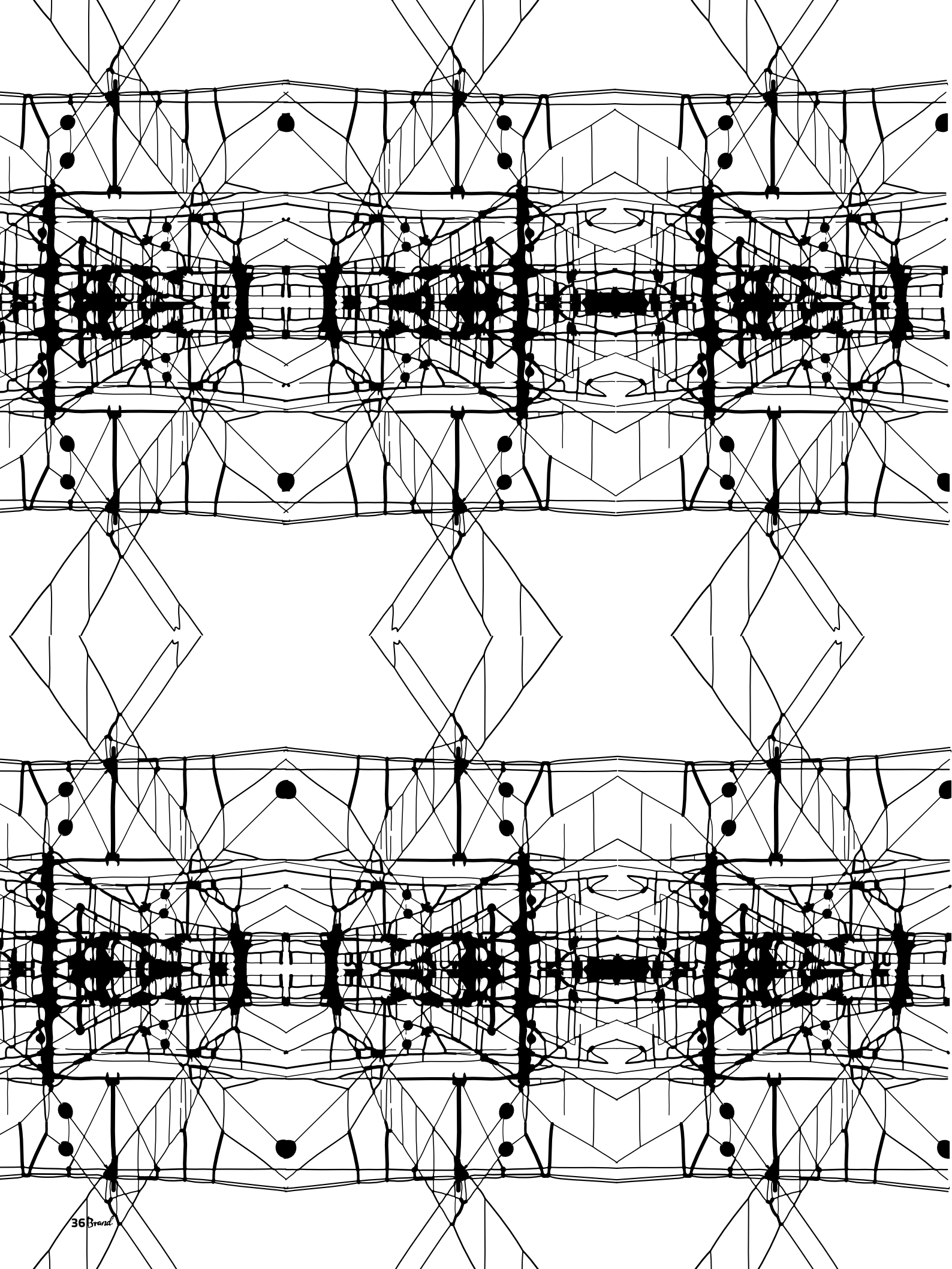
Tankevirus

Mem (eng. meme, från grekiskans ord för minne) är ett begrepp skapat av Richard Dawkins i boken *Den själviska genen* 1976. En mem är en idé, ett beteende eller en stil som sprids från person till person inom en kultur. En mem fungerar som en bärare av kulturföreställningar, symboler eller praktiker och kan spridas från ett sinne till ett annat genom skrift, tal, gester, ritualer eller andra imiterbara fenomen. En sorts kulturmotsvarighet till gener, som kopierar sig själva och muterar. Som exempel på memer gav Dawkins melodier, slagord, trosföreställningar, klädmode, sätt att tillverka krukor eller teknologin bakom bygandet av valv.

”Människa, det spökar i din hjärna! Du har en skruv lös! Du inbillar dig så mycket och skapar dig en hel gudavärld, som skulle vara till för din skull, ett anderike till vilket du är kallad, ett ideal, som vinkar åt dig. Du har en fix idé! ... Är icke allt dumt prat, till exempel det mästa i våra tidningar, pladder av narrar, som lider av sedlighetens, laglighetens, kristlighetens fixa idéer och så vidare, och som blott synes gå fritt omkring emedan det därhus i vilket de vistas har ett så ofantligt omfång.” (Max Stirner, *Den ende och hans egendom*, 1844)

Slagord

En del folk har föreställt sig att deras döda ut kämpar väldiga slag mot varandra i livet efter detta. Kalla nätter kan man höra deras röster från slagfältet, eller se dem i norrskenets välvande rörelser. I det skotska högländerna hade kelterna ett särskilt ord för dessa härskaror av döda: sluagh, som betyder ”ande-skaror”. Ordet ghairm betyder skrik eller rop och *sluagh-ghairm* var de dödas härskri, deras stridsrop. Skotsk-gaeliskans ord sluagh-ghairm (härskri eller slag-ord) blev senare ”slogan”.

Erik Persson

Demokrati mot demokrati

Illustration: Elin Olofsson

Vi ser en finansiell tsunami komma emot oss. I resten av världen har torgockupationer, stormöten och strejker följt i krisens spår. Är vi redo att agera?

Den nordafrikanska vårens omfattande torgockupationer med krav på demokrati kom att övergå till den sydeuropeiska sommaren. Återtagandet av Tahrirtorget i Kairo skedde samfällt med torgockupationerna av Plaça de Catalunya i Barcelona och Syntagmatorget i Aten. Samtidigt som resolutioner antogs med direktdemokratiska metoder på torgen hölls stormöten på fabriker och i bostadsområden i Madrid. De indignerades rörelse (los indignados) är en mångfaldigad rörelse som i finanskrisens kölvatten samlas bakom kravet på ”verklig demokrati”. I England genomfördes i juni en storstrejk bland främst offentliganställda med över 700 000 deltagare, en strejk som generaliserades genom samarbeten med den pånyttfödda studentrörelsen, som det senaste året genomfört omfattande protester mot nedskärningarna och avgiftsbeläggningen i utbildningssystemet.

Krisen eller kriserna?

De imperiella maktinstitutionernas kris är en kris i dubbel bemärkelse. Å ena sidan är den en finansiell kris med centrum i låne-marknaden. Å andra sidan en politisk kris, som förvisso är ett direkt resultat av den finansiella krisen. Situationen har skapats genom IMF:s chockdoktriner och ländernas bankbailouts som allt för tydligt synliggjort bristen på demokratiskt inflytande över samhällets centrum – ekonomin. Allt fler ekonomer talar klarspråk om situatio-

nen: En ny omfattande finansiell kris står runt hörnet, och den kommer att få dominoeffekter. De pengar som idag forslas in i till exempel Grekland med krav på omfattande nedskärningar och privatiseringar stoppar inte krisen, de är i bästa fall ett sätt att vinna tid, ett försök att skjuta upp kraschen för att hinna göra så mycket ”damage control” som möjligt. Samma sak gäller på många vis USA vars politiker just nu kämpar för att lyckas genomföra en höjning av budgettak för att undvika en stor nationell ekonomisk kris. Problemet för USA är, likt lånen till Grekland, att detta endast skjuter fram krisen snarare än löser den. Det är troligt att Sverige drabbas hårdare denna gång när USA och de europeiska länder, viktiga för vår exportmarknad, krisar.

Dessutom tycks många idag sia om en svensk bolånekris på uppseglande, tidningen The Economist bedömer att det råder en övervärdering med 40% på den svenska fastighetsmarknaden. Ställda inför denna finansiella situation är det en akut fråga även för svenska progressiva rörelser att diskutera strategier och taktiker för motstånd, för att vara beredda om eller när en större kris slår mot svensk ekonomi. Vad kan vi lära oss av tidigare erfarenheter och vad kan vara användbart i de erfarenheter som nu görs i Grekland, Spanien, England och andra krisdrabbade länder?

Postdemokrati

Att vänstern kritiserar demokratis legitimitet är på intet vis något nytt. Tvärtom har kritik mot den ideologiskt liberala demokratisynen varit centralt för många progressiva rörelser. Trots det har det demokratiska projektet haft en stark legitimitet och inte sällan har den liberala inramningen av demokratibegreppet med lätthet kunnat utmåla varje motstånd som ett vurmande för diktaturer och envælde. Demokratiprojektet har å ena sidan sin givna legitimitet i de sociala reformer som arbetarrörelsen tidigt kämpade till sig. De som växte upp under de årtionden som följde andra världskriget såg hur en ”god” stat formades efter påtryckningar från en organiserad arbetarklass. För många 70-talister däremot är staten snarare liktydig med antitesen; marknadsanspassningar, nedskärningar och privatiseringar – i en tid då vårdcentraler försvinner, lärartätheten minskar och där förstahandskontrakten i metropolerna blir allt mer svårtillgängliga. Här har en faktisk generationsklyfta uppstått i synen på demokratiprojektet och dess maktinstitutioner. Att förstå denna klyfta möjliggör en förståelse för reaktionerna på de, ofta unga, sociala rörelserna under globaliseringsrörelsens tid och de försök till demokratikritik som framträdde efter till exempel toppmötet i Göteborg 2001 men även vid andra tillfällen av repression.

De indignerades rörelse (los indignados) är en mångfaldigad rörelse som i finanskrisens kölvatten samlas bakom kravet på ”verklig demokrati”.

mer och relativt god löneutveckling får allt osäkrare anställningsvillkor. Man kanske kan uttrycka det som att skillnaden mellan demokratikritiken inom ramen för globaliseringsrörelsen och dagens krisprotester är att problemen nu tydligt slår mot hela arbetarklassen snarare än mot perifera grupper som exempelvis genom repression vid ett avlägset toppmöte eller vid en för de flesta isolerad gränspassage.

Dessa förändringar är viktiga för att förstå uppkomsten av de indignerades rörelser i krisdrabbade länder. Det finns samtidigt en annan tendens som även den är viktig att nämna för att förstå hur rummet för en reell demokratikritik plötsligt tycks stå öppet. Centralt i förståelsen för legitimiteten för det demokratiska projektet är denna demokratiform länge sattes i en polemisk relation till Sovjetunionen och de realsozialistiska projekten. Demokratins legitimitet stärktes i möjligheten att peka ut en

Den entusiasm för folklig frigörelse från diktatur som syntes i samband med Sovjetunionens fall hade bytts mot ett enat ”vi måste värna stabiliteten”.

extern fiende och dennes avsaknad av vissa ”friheter” som man kunde garantera i de egna nationerna. När de realsocialistiska projekten föll samman försvann såväl ett yttre hot i negativ, som i positiv bemärkelse. Utan fiende i en värld som allt mer började utvecklas i en imperiell riktning kunde samhället bara legitimeras igenom sina egna handlingar, snarare än i en ”ut-sidas” misslyckanden.

I en ”enad” värld i behov av en fiendebild kunde fienden alltså, rent objektivt,

bara existera internt, på insidan av denna enade värld. Så inträffade 11 september 2001 och det direkt följande ”kriget mot terrorismen”, samma år som globaliseringsrörelsen utsattes för kraftig repression i framförallt Genua och Göteborg. Krigsförklaringen innebar alltså definierandet av en ny fiendebild men eftersom fienden denna gång var intern innebar den på många plan inskränkningar i samma demokratiska konstitutioner som under den tidigare perioden varit bärande för att legitimera makten gentemot de realsozialistiska projekten. Man kan benämna skiftet som ett skifte från konstitutionell demokrati till postdemokrati, ett stadium där demokratin blir facitoid och snävas av i sitt eget ramverk. Postdemokratin visar alltså på två ben, å ena sidan ”den fria marknaden”, det vill säga: avsaknaden av politisk demokratisk styrning av marknaden och å andra sidan ”undantagstillståndet”, det vill säga: inskränkningarna i och relativiserandet av de liberala friheterna som yttrandefrihet, mötesfrihet, pressfrihet och rörelsefrihet. Det senare tillämpas i säkerhetens namn genom tillämpandet av politisk lagstiftning som till exempel de så kallade terroristlagarna.

När de nordafrikanska diktaturerna föll tidigt i våras stod de europeiska ledarna handlingsförlamade. Imperiets konstituerande fas i allmänhet och finanskrisen i synnerhet lämnar de tidigare legitima maktrelationerna helt öppna och sårbara. Försöken att träda in i en postdemokratisk fas gör det möjligt att kritisera liberalerna genom det som fortfarande ses som demokratins premisser. I den imperiella ordningen hade makthavarna alla pragmatiska relationer till Ben Ali och Hosni Mubarak. Dessa spelade viktiga roller i ”kriget mot terrorismen” och i samarbetet inom EU:s gränskontrollorgan Frontex. Den entusiasm för folklig frigörelse från diktatur som syntes i samband med Sovjetunionens fall hade bytts mot ett enat ”vi måste värna stabiliteten” (Hillary Clinton, Carl Bildt) i bästa fall. I värsta fall av rena vänskapsbaserade försvarstal för diktaturerna (Berlusconi) . När man via FN och NATO krävde intervention mot Ghadaffi i Libyen några månader senare var förtroendet på många sätt redan förbrukat.

För de krisdrabbade länderna i södra Europa blev detta i mångt och mycket som folksagan ”Kejsaren utan kläder”. Helt plötsligt stod Imperiet blottat, naket, inför en multitud som förvisso inte skrattade, men likväl ilsknade över nakenheten. Den finansiella krisen och den demokratiska legitimitetens kris är alltså det som gör polemiken mellan en rörelse för verklig demokrati – de indignerade – och en makt i övergång till postdemokrati möjlig. Många liberaler försöker fruktlöst klamra sig fast i en position som inte längre går att legitimera.

För en verklig demokrati

Inspirerade av upproren i Nordafrika ockuperade de indignerade torgen med tältläger. ”Vi är inte handelsvaror i händerna på politiker och banker” sammanfattade i en enda mening utgångspunkten för den mångfald av sociala rörelser som uppstod i Spanien och snabbt spred sig till Grekland. Den traditionella arbetarrörelsen har för det mesta lyst med sin frånvaro i de indignerades rörelse och aktsamheten har varit stor gentemot konventionella partiorganisationers deltagande och i vissa fall, försök att inkorporera rörelsen inom sig och sin ideologi. Samtidigt görs aktiva försök att förankra rörelsen i den konkreta vardagen via till exempel stormöten i bostadsområden och på arbetsplatser. Basen för de indignerade, framförallt i Spanien, finns utan tvivel bland å ena sidan studenterna och å andra sidan de prekära och arbetslösa, men även med visst stöd bland vårdarbetare i offentlig sektor. Skiljelinjen mellan dessa grupper är relativt flytande. I Spanien, precis som i Tunisien och Egypten, lämnar många de akademiska utbildningarna rakt in i arbetslösheten alternativt in i prekära arbetsförhållanden. Akademisk utbildning som en garant för att få säkra jobb, högre lön, bättre villkor och möjlighet till en individuell klassresa, som under fordismens guldålder, tycks allt mer försvinna. En symbol för detta har via studentprotesterna i Italien och England blivit de så kallade bokblocken vid stora protester, som sedan dykt upp i såväl Spanien som i Holland och Grekland. Kunskap fungerar såväl som en symbolisk som en faktisk sköld i motståndet.

Den hetrogena multituda karaktären på protesten och avsaknaden av anknytning till fordistiska organisationsformer som partier och fackförbund är en viktig pusselbit för att förstå hur de indignerade kunde växa så snabbt och kraftigt. Rörelsen blir svårare att utdefiniera i traditionella fack (”de är kommunister och vill ha diktatur”, ”de är ett parti som röstfiskar” och så vidare) och tillåts delvis skapa sina egna ramverk och symboler. Metoderna följer intressant nog i mångt och mycket en syndikalistisk tradition (till exempel genom det aktiva utövandet av direktdemokrati, avsaknaden av representation) men dess symbolik saknar de banden. De indignerade har alltså sin styrka i uppfattningen av att vara ”något nytt”, den revolutionära kritiken av postdemokratin och ekonomin samt idérikedomen i att testa till synes nya metoder som ännu inte blivit till skådespel.

Just skådespelet blir i slutändan ett problem för många rörelser. Metoderna blir förutsägbara, som en teater med bestämda aktörer och manus.

Just skådespelet blir i slutändan ett problem för många rörelser. Metoderna blir förutsägbara, som en teater med bestämda aktörer och manus. Demonstrationer i allmänhet är utan tvivel ett givet exempel här (vi samlas, det finns några banderoller och flaggor, ett flygblad med de vanliga talkörerna, vi går från punkt A till B, någon håller ett tal och säger det alla som är med redan vet och sen går vi hem – ofta är det höjdpunkten i vår förmåga att göra motstånd i en viss fråga). Men även kravallen vid större protester fastnade tillslut i sin egen skådespelslogik vilket oskadliggjorde den som politisk taktik, som ett hot mot makten. Rörelser som exploderar tillsynes spontant, likt de indignerade, lyckas ofta just när det kommer till brytningen med detta skådespel; de är oväntade, deras metoder är oförutsägbara, deras symboler innehar möjligheten att definieras mångfaldigat eftersom de ännu inte fått en tydlig inramning. Just denna flexibilitet är ett otroligt vapen i händerna på en stridbar arbetarklass om den lyckas omforma sig och återkomma med nya uttryck och taktiker varje gång den definierats och riskerar att bli just ett skådespel, snarare än ett hot. För att åter vara konkret: De

indignerades styrka tycks ligga i kombinationen mellan nyskapande taktiker, en bas i tydliga materiella förhållanden (den är en klassrörelse, snarare än en ”politisk” rörelse) samt förmågan att lyfta samhällsproblemen i en ny kostym, det vill säga i form av en generell kritik mot den postdemokratiska utvecklingen.

De svenska indignerade

Sedan protesterna mot Irakkriget 2003 har större multituda sociala rörelser lyst med sin frånvaro i Sverige. Stora landsomfattande protester, som kring Ship to Gazas bordning och Sverigedemokraternas intåg i riksdagen har förvisso skett, men lika snabbt upplösts och försvunnit. I delar av den svenska autonoma rörelsen finns utan tvivel en skeptisk inställning till de ofta aktivistiska sociala rörelserna som följde med diskussionerna efter Göteborg

2001 för tio år sedan. Den aktivismkritik som man tog intryck av (som Andrew X:s ”Ge upp aktivismen”) betonade visserligen vikten av stora sociala protester men framhävde behovet av att förankra dessa i en vardaglig kontext, snarare än i en aktivistisk identitetsrörelse. Dock verkar det som försöken till en ”vändning mot vardagen” lett till stagnation i diskussionerna kring möjligheterna att forma nya kraftfulla sociala rörelser. Det bör dock för de flesta vara uppenbart att sociala rörelser behövs för att sammanlänka de mikrokamper som förs i vardagen, i en större kontext, där kamperna antar en tydligt revolutionär karaktär.

När en större social rörelse nu växer fram i Nordafrika och delar av Europa märks ett romantiserande av den, istället för en diskussion om hur vi kan underlätta en liknande kampecykel att uppstå här. Ofta tycks vi endera tro att det endast behövs ett initiativ, där vi till exempel skapar en Facebookgrupp med plats och tid utan bakomliggande vardaglig organisering, eller så avfärdar vi möjligheten genom hävdandet av skillnad i nationell kontext, vi tänker att krisen inte har slagit lika hårt mot Sverige,

Revolutionen som event

#Tunisia #Jan14
 #Egypt #Jan25
 #Sudan #Jan30
 #Yemen #Feb3
 #Syria #Feb5
 #Algeria #Feb12
 #Bahrain #Feb14
 #Iran #Feb14
 #Libya #Feb17
 #Saudi Arabia #Feb18
 #Algeria #Feb19
 #Morocco #Feb20
 #Gabon #Feb21
 #Cameroon #Feb23
 #Iraq #Feb25
 #Qatar #Feb27
 #Kuwait #Mar8.
 #Portugal #Mar12
 #Spain #May15
 #Greece #May25
 #Israel #July14

Sällan har en revoltvåg sammanfattats så snyggt, som i listan med twitter-hashtags. En rad koordinerade händelser, på en gång både organiserade och spontana, en våg som sprider sig från land till land.

spanjorerna har större vana att strejka och att i Grekland är det alltid kravaller och så vidare.

I väntan på krisen

De flesta ekonomerna, även bland ortodoxa nyliberaler, förutspår nu en ny stor finanskris inom ett fåtal år. 2014 sätts ofta som ett ”domedagsår” då effekterna av den uppskjutna krisen slår fullt ut. Att det dröjer så länge förutsätter dock såväl politisk enighet i de parlamentariska institutionerna som avsaknaden av motstånd i form av till exempel strejker och andra angrepp på ekonomin.

Många tunga ekonomier står och svajar. Vissa av dem, som Italien, Spanien, Grekland, Irland och USA darrar öppet medan i andra, framförallt Kina och Ryssland, visar sig symptomen mindre öppet. Tiden är inne för strategiska diskussioner och att vi förbereder oss inför denna stundande kris som även kommer att slå hårt mot svensk ekonomi. Regeringen med Anders Borg i spetsen rustar öppet inför detta kommande scenario genom bland annat diskussioner om sänkt budgettak för statsfinanserna och Svenskt Näringsliv bereder marken för strategiska avgiftsbeläggningar.

Kanske kan vi redan nu börja identifiera liknande tendenser här som lagt grunden för de indignerades rörelse i Spanien och Grekland? Försöken till viss arbetslöshetsorganisering finns redan i FAS3-grupperna, och framförallt SAC har de tio senaste åren varit ett laboratorium för organisering av prekära och migranter. Vi kan se tecken som diskussionerna som förs om sänkta reallöner i offentlig sektor och avgiftsbeläggningar av utbildningsväsendet. Vi borde kanske fråga oss hur vi kan börja bygga upp nätverk just inom dessa grupper så att i alla fall ett embryo existerar. Stockholmsstudenterna och Socialistiska sköterskor är exempel på försök till detta, som ändå inte tycks fått tillräckligt med luft under vingarna ännu.

Troligen kan ”de indignerade” som rörelse fylla en värdefull roll även i en svensk kontext. Vår möjlighet till torgockupationer är visserligen markant mindre av klimatskäl men de är inte omöjliga. Vi har även erfarenheterna från ockupantrörelsen 2008-2010 av att utveckla något nytt. Mötesplatser är ofta centrala för rörelser och förmågan att transformera dessa torg till något annat levande forum, genom till exempel temporära allmänningar, kan bli ett kraftfullt vapen. Kanske finns även ett embryo till demokratikritiken i blockaderna mot flyktingförvaren, debatterna kring upphovsrättslita frågor på Internet och andra spridda rörelser som använt liberala friheter och mänskliga rättigheter som utgångspunkt till motstånd mot Imperiet. Vi bör även studera pensionärernas roll och diskussionerna om såväl beskattningssklyftan som följt skattesänkningarna som diskussionerna om höjd pensionsålder. Det är inte omöjligt att förmågan att organisera denna grupp blir viktig i slaget mellan konstituerandet av den imperiella postdemokratin och våra försök att konstituera en verklig demokratisk kraft. En intressant fråga i sammanhanget rör även hur vänsterpräglade organisationer och nätverk kan fungera som bakomliggande kraft i uppbyggnaden av en kampeykel men sedan genomgå transformation till att bli en klassbaserad rörelse, snarare än politisk – likt de indignerade i andra länder. I Grekland märks väl vänsterns svårigheter att förhålla sig till vad man uppfattar som en ”apolitisk” rörelse och det är troligt att man även här skulle ha svårigheter i att överskrida sina egna organisatoriska, såväl som ideologiska betingelser. Skulle torgockupationerna och demokratikritiken kunna bli ett embryo till en ny kampeykel även i Sverige? Kan även vi formera oss som ”indignerade”?

***Erik Persson** bor i Umeå och är aktiv i Förbundet Allt åt alla. Han skriver på bloggen 907.*

Juan Perez

När segern är inom räckhåll

Illustration: Jonatan Johansson

Vad händer när en rörelse som alltid förlorar börjar vinna? Efter Millbank-ockupationen hade den brittiska studentrörelsen möjligheten – men hade inte räknat med den.

Det gick väldigt, väldigt fort. När det smällde, och hösten innan den arabiska våren blev brittisk, fanns det definitivt ingen studentrörelse. Efteråt talade alla om den. Men trots att ordet studsade runt i media redan innan vi hunnit hem till TV:n, och sedan snabbt filtrerades vidare ner till gatan och klassrummet, så var det en massa saker som fattades för att en rörelse verkligen skulle finnas. Det fanns ingen struktur bortom de av trottarna hjälpligt kapade kårerna och ett par små grupper aktivister. Det fanns ingen utbredd gemensam förståelse av mål eller medel. Ilska, däremot, fanns det i överflöd. Spretig, ofokuserad och smittsam ilska. Den böljade fram den där novemberkvällen, som en våg som vällde fram över gator, sammanpressad mellan departement, ambassader och partiernas olika kontor.

Alla förstod att ilska inte var nog. Instinktivt började ett intensivt sökande efter vägar framåt. Redan samma kväll, redan innan vi fattade att vi stod mitt i en historisk händelse, började folk diskutera vad som skulle göras. Någon timme senare satt hela klassen, på det som skulle varit ett

seminarium om något vi alla redan hade glömt, och pratade om vad vi sett, vad det innebar och vad vi nu skulle ta oss till.

Allas blickar riktades automatiskt mot vänstern. De som hade så många olika åsikter om allt mellan himmel och jord borde veta vad som borde göras. Men det som de många entusiastiska förstagångsdemonstranterna möttes av var en samling trötta och desillusionerade aktivister. Först besegrade av Thatchers råa klasskrig, och sedan inordnade i Blairs samhällsbygge ”bortom vänster och höger” med ett minimalt utrymme att ställa krav eller vinna segrar, var vänstern knappast rustad för situationen.

Nederlagsförvaltare

Det var alltså en slags normaliserad håglöshet, ett kroniskt dåligt självförtroende illa dolt av en påklitrad entusiasm, som präglade svaren på de många frågorna om framtiden. Visst hölls det tal, visst samlades det in namn, och visst snackades det om vilda skolstrejkplaner och ockupationer. Men det märktes att hela vänsterrörelsen – från trottarna med sina tabloidtid-

ningar till anarkisterna med sina anonyma bloggkrav om mer och fler kravaller – var inställda på att förvalta ytterligare ett välkoreograferat nederlag.

Alla var visserligen överens om att demonstrationen var en enorm framgång och att en ny politisk horisont var på väg att ta form. Nya möjligheter var kanske inom räckhåll, men istället för skapandet av en rörelse som faktiskt rörde sig i en gemensam riktning, följde en serie spektakulära symboliska upptrappningar enligt samma gamla logik. Som vanligt var det defensiva försök att maximera ens egna media-exponering och knyta till sig nya sympatisörer under den korta tiden i rampluset som prioriterades. En jävla massa posering, skitsnack, låtsas-krav, och andra försök att bygga upp sin egen grupp följer som ett brev på posten. En rutin perfekt inövad för användbara nederlag spelades upp mitt i en historisk möjlighet att kamma hem en stor seger.

Kartan ritas om

Vad som hände i London vintern-våren 2010-2011 var precis detta. Mill Bank-hän-

delserna var väldigt nära att bli ett kreativt ögonblick för en ny rörelse av studenter. Många ville fortsätta strida, situationen gjorde det logiskt att kämpa vidare och en stor verktygslåda av motståndsmetoder fanns i omlopp med allt från ockupationer, sit-ins på skattesmitande butiker och snack om att blockera kollektivtrafiken.

Men ingen vågade hoppas på något annat än lite sålda lösnummer eller en pangad ruta eller två. När massorna ändrade på ekvationen, efter det där slumpmässiga bråket som ledde till upploppen vid högerpartiets kontor vid Millbank, så blev det klart att det inte bara var strukturer eller taktik som saknades. Det som saknades var någon som hade en aning om hur de skulle tolka den nya situationen, hur en taktisk seger skulle följas upp för att faktiskt ge någon form av resultat. Det saknades ett samspel mellan de som befann sig i rörelse, den breda massan av studenter och andra engagerade, och en grupp som var mer erfaren, mer hårdad, och hade dragit slutsatser om sin roll i samhällsförändring utifrån detta. Det skulle snabbt visa sig att ingen hade vad som krävdes för att fylla de skorna.

De sorgliga aspiranterna

Det fanns dock en rad grupperingar som gjorde anspråk på att axla en sådan roll. Alla olika vänstergrupper ville leda rörelsen, men de kamper som de tidigare varit involverade i hade alla slutat med brutala förluster eller utdragna ställningskrig. Deras erfarenheter var värda noll och intet i den nya politiska terrängen som skapats av den oväntade massmilitansen.

I strejkerna som kom under sommaren tidigare månader kunde vänstern bortom Labours vänsterfalang inte göra annat än att servera te och toast till strejkvakter. Den välregisserade punktstrejken – inte helt olik Kommunals diverse ”fejkestrejker” – förblev helt styrd av fackbyråkraterna och kom aldrig att utgöra det verkliga hot om smittsam klasskamp som kunde sänkt regeringens planer på nedskärningsmassakern.

Symboliska aktioner

Snabbheten i universitetsockupationerna spridning hösten 2010 var visserligen inspirerande, men bara i ett fåtal fall var det faktiskt undervisningssalar eller kontor som ockuperades. I London var det vad jag vet bara en av alla ockupationer som inte handlade om en annars oanvänd aula, och då blev vi vräkta nästan direkt, ironiskt nog mitt i vår Marx-cirkels läsning om ursprunglig ackumulation. Istället handlade det om symboliska aktioner, som syftade på att positionera sig och kommunicera inom en rörelse som aldrig kom loss, och det var business as usual redan innan jullovet i början av december.

Även fenomenet #UKuncut bjuder taktisk nytänkande, men de Twitter-organiserade och ickevåldsockupationerna av ”skattesmitande” företag var även de mest ett PR-stunt. De syntes och hördes mycket, men påverkade väldigt sällan försäljningen till en punkt då de alls utgjorde en påtryckningsmetod. Ingen ställde frågor om vad som skulle krävas för att nå resultat, för att sätta nedskärningsplanerna ur spel, för att vinna.

Förvalta en seger

Att förvalta en seger är inte samma sak som att förvalta en förlust. Ingen märkte när det politiska utrymmet av möjligheter krympte, när horisonten försköts. Ett par månader senare marscherade vänstern och samma rörelse-embryo som närapå lynchat högern vid Mill Bank bakom Labours paroller för ”ansvarsfulla” nedskärningar. Några radikaler delade ut kritiska flygblad, andra pajade några rutor, men i stort gick allt mer eller mindre som planerat. Den stora marschen för alternativa nedskärningar flöt på bra, tack vare ett intensivt och väldokumenterat samarbete mellan demonstrationsledningen och polisen. Med fötterna röstade vi för att ge de vagt röda nyliberalerna, vana att vinna efter 13 år vid regeringsmakten, mandatet över nedskärningarna istället för högern-mittent-koalitionen. Man hade en rörelse, men inte längre något hopp om en seger.

När de som gör anspråk på att leda en kamp – i detta fall den vänster som i bred bemärkelse kontrollerade mer eller mindre all infrastruktur kring universitetsprotesterna – inte har en tydlig förståelse över vad det innebär att vinna är deras chanser att omvandla explosionen av ilska till rörelseenergi obefintlig. En ny politisk horisont kan kanske leda till en uppslutning och rörelse i en riktning som skulle beskrivas som framåt. Men det ena ger inte automatiskt det andra.

Lärdomar att ta med sig hem

Är det något vi i Sverige kan lära oss av detta är det verkligen inte att det är givet att allt går åt helvete. Det är heller inte att vi aldrig kan lita på de som säger sig ta täten. Inte att vi aldrig ska vara uppmärksamma på när vi har möjligheten att snabbt kasta oss framåt, på när vi kan bygga strukturer eller få uppmärksamhet, eller att skapa rörelse när det finns vilja och kraft. Denna kritik av vänsteraktivisternas roll efter Mill Bank betyder inte att vi ska sluta organisera oss. Inte alls.

Tvärtom är slutsatsen som går att dra att vi måste röra på oss nu. Det går inte att vänta på de stora ögonblicken då en rörelse förväntas bli till. Vi måste ta oss an projekt vi kan vinna idag. Genom att ta det vi sysslar med nu på allvar och se möjligheterna till en liten men reell samhällsförändring i vår vardag lär vi oss att organisera på ett sätt som kan fylla en funktion ifall en spricka i samhällsordningen uppstår.

Det är vilken slags aktivism vi ägnar oss åt nu som kommer att prägla hur vi kan begripa och ingripa i framtida händelser. När vi kämpar idag skapar vi inte bara strukturer, vi skapar en politisk kultur, en mentalitet som präglar vår organisationsvana. Just hur vi nu deltar i kamper kommer att sätta tonen på framtida protester. Det är det som kommer att betyda något när folk tar ett steg framåt och undrar vad vi har att bidra med. Då måste vi veta vad det innebär att vinna, hur man lyfter blicken efter en tuff fight och tar sikte på att återigen kasta sig framåt.

Våga vinna

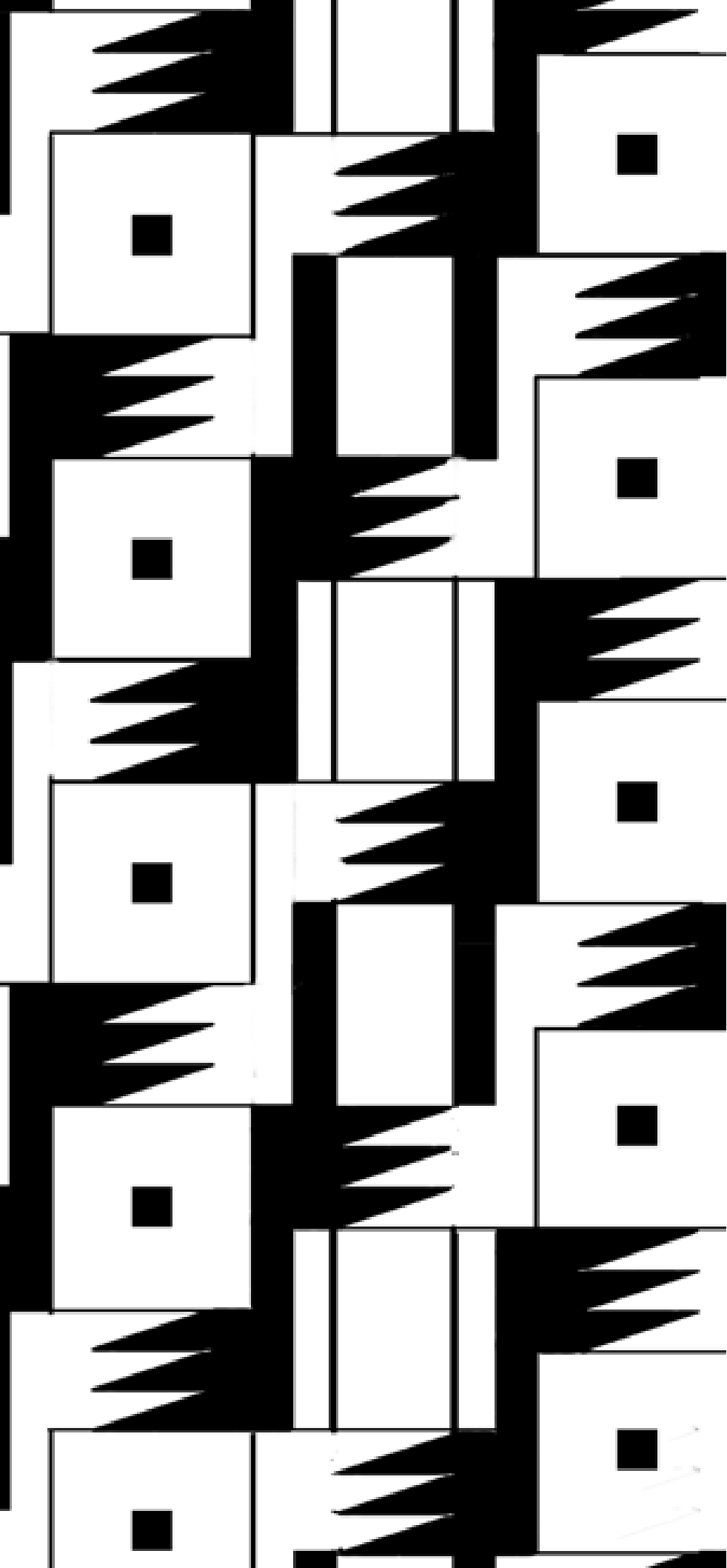
Det finns inga genvägar. Vi kan inte lägga det som vi vet verkligen är viktigt på hyllan, och först ”växa”, först ”utbilda oss” eller först ”skapa ett namn”. Då kommer vi aldrig att vara en rörelse vars reflexer är taktiska, där alla är kapabla att utöva ett organiskt ledarskap över situationer de förstår och behärskar. Har vi inte skapat en vinnarinställning genom att veta hur det faktiskt är att vinna spelar det ingen roll om vi kravallat med greker, snackat kommunisering med fransmän, ockuperat torg med spanjorer och tagit hus med tyskar. Det är våra egna kollektiva erfarenheter av kamp som sätter gränserna för oss som politisk rörelse.

Vi kan diskutera hur många olika scenarion, nya demonstrationstaktiker, tårgastvåtsrecept eller retoriska grepp som helst. Den dagen då situationen kräver att vi kör fullt ut, då insatser är så höga att vi inte har ett val mer än ge allt, är det inte tekniska lösningar som kommer att avgöra vad som händer. Då kommer alla att se genom quick-fixes och retorik och kräva att vi levererar skarpa analyser baserade på faktiska erfarenheter. Och vi riskerar att stå där med namnlistor som ingen bryr sig om, med organisationer som ingen vet vad vi ska ha till och symboliska aktioner som ingen är rädd för.

Utan segrar idag är vi dömda till att förlora imorgon. Nu har vi chansen att bygga något som kommer kunna få historiska implikationer i framtiden. Det finns inget att vänta på. Vi måste börja kämpa för att vinna.

***Juan Perez** är en autonom aktivist från Skåne.*

Early Spring for the badger

Generalrepetitionen

Illustration: Elin Olofsson

Protestvägen kickstartades. Nedskärningsförslagen och angreppen på strejkrätten i Wisconsin fick hela den amerikanska delstaten ut på gatorna. Förgäves? Även en förlorad kamp ger viktiga lärdomar – och nu kommer hela USA stå inför samma krispolitik.

Hur fyller man budgetunderskottet efter den ekonomiska krisen? Delstatskongressen i Madison, Wisconsin, lade i mars 2011 fram ett nytt lagförslag om att minska förhandlingsrätten i den offentliga sektorn för att hålla lönerna nere. Historiskt har Wisconsin varit en stat med en stolt tradition av arbetarrätt. Den proteststorm som varade i flera veckor efter guvernör Scott Walkers förslag visade på den djupa ilska lagförslaget skapade bland arbetarna i hela Midwest, USA. Demonstrationerna nådde redan från början en massnivå, lärare och studenter ringde in och sjukskrev sig i en aldrig tidigare skådad nivå – vilket stängde ner skolorna i flera dagar. Samtidigt samlades alla arga Cheese Heads (Wisconsinbornas öknamn) utanför parlamentsbyggnaden. Med råg i ryggen från Super Bowl-segern ringde massor Wisconsinbor in och sjukskrev sig på sina jobb. Media rapporterade om flera taxiblockader i Madisons innerstad, läkare skrev falska sjukintyg åt demonstranter som ville undvika att gå till jobbet och lärare började hålla självorganiserade seminarier, teach ins, istället för lektioner. Varje dag som gick blev det fler och fler som protesterade ända tills parlamentsbyggnaden i stort sett var permanent ockuperad. Pizza levererades till demonstranterna i byggnaden från hela världen i solidaritet.

Demonstrationerna tog en besynnerlig vändning när polisen och fängelsevakter anslöt sig till protesterna och därigenom dämpade en potentiell konflikt mellan demonstrationsdeltagarna och staten. Detta skapade förvirring hos dem som kände fiendskap mot polisen, medan det gjorde dem som inte kände det exalterade. Spänningen var vid det tillfället inte särskilt laddad, men märklig.

I Milwaukee försökte anarkister, kommunister och studentaktivister att sprida parlamentsockupationen till universitet, men i slutändan misslyckades universitetsockupationen med att bli en konfliktplats. Platsen fyllde däremot en bra funktion för sociala sammankomster och möten samt länsades på alla nyttiga resurser man kunde få tag på. Någon busringde guvernör Walker och lade upp det inspelade samtalet på Youtube, där han pratade om att kyssa sitt Ronald Reaganporträtt och att slå demokrater med basebollträn. Klimax blev den natt som republikanerna lyckades rösta igenom lagen, genom lite slugt trixande som gjorde att de kunde rösta utan oppositionens närvaro. En förbannad folkmassa stormade som svar fram till parlamentsbyggnaden och hotade att ockupera den på nytt. Några människor bröt sig igenom poliskedjorna och rusade in i byggnaden och skanderade ”generalstrejk”. Men

efter detta minskade demonstrationerna successivt i styrka och all prat om generalstrejk som varit på allas läppar verkade försvinna ut i Twitters avgrund.

I följande text kommer de olika delarna av denna protest analyseras i detalj, eftersom metoderna kommeratt få en ökad betydelse när nedskärningsåtgärderna sprids inom hela den ruttna ekonomin. Den självkontroll och frivillig övervakning som fanns i dessa protester visar på begränsningarna i denna situation; medborgarna har aldrig själva kommit att fylla en så polisiär funktion som nu. Den etablerade vänsterns förmåga att kunna manipulera så många människors begär och urvattna deras krav visar på den kraftlöshet och undskymda roll som många anarkister haft i denna kamp. Denna passiva och tillbakahållna inställning var ett av skälen till att kampen mot besparingspaketet misslyckades. Frågan som vi ställer oss är inte vad vi borde ha gjort, vad andra borde ha gjort – utan om när nästa protest kommer, hur vi ska vara förberedda att agera bestämt och sprida en ren konfliktpotential.

***Early Spring for the Badger** är en tidning som gavs ut anonymt av amerikanska anarkister för att samla erfarenheterna från Wisconsin-protesten.*

Early Spring for the badger

sprid ut strejken

Illustration: Elin Olofsson

Nästa gång lyckas vi bättre. Om vi bara studerar våra misstag. Wisconsinaktivisterna lär oss sin läxa. Så får vi upproret att bli en kollektiv ryggradsreflex.

Alla blickar riktas mot parlamentsbyggnaden. Politiker, aktivister och sensationsjournalister riktar alltid uppmärksamheten mot den politiska aktivitetens symboliska centrum. Även om den ockuperade parlamentsbyggnaden är intressant i sin ickefunktionalitet – som en plats för lek och experimenterande – så fungerar själva rummet i sig som den huvudsakliga begränsningen för skapandet av en sådan lek. Vissa entusiastiska radikaler kommer peka på de spännande sätt som nya relationer skapas mellan de människor som ockuperade byggnaden. Men en sådan optimism missar att se alla de sätt som rummet begränsar sådana aktiviteter från att nå deras fulla potential.

För det första, närvaron av arbetare och studenter i parlamentsbyggnaden innebär samtidigt deras frånvaro i andra byggnader och platser som utgör kapitalets materiella grund och flöden. Eller uttryckt på ett annat sätt: om detta skapande av nya relationer fortsätter vara en aktivitet skild från våra vardagsliv i både tid och rum så kommer det bara ytterligare cementera den totala omöjligheten i att förändra aktiviteterna och relationerna i våra miserabla vardagsliv, våra klassrum, arbetsplatser,

gator och hem. För det andra, denna centralisering av ickefunktionaliteten till ett visst geografiskt område gör det möjligt för de personer som vill styra och omdirigera protestens energi, genom att den är samlad på en plats och enkel att kanalisera. Varanda del av protesterna inom den ockuperade parlamentsbyggnaden, från tonen i ens slagord till hur kraftfull tejp man fick använda för sina affischer, utsattes för en absurd nivå av mikroövervakning och styrning från den nya blivande klassen av aktivistbossar. Slutligen och kanske det värsta, var deltagarnas självpålagda begränsning i parlamentsockupationen. Genom att betrakta byggnaden som *vår* parlamentsbyggnad och förklara ”det är så här demokrati ser ut” (slagordet: *this is what democracy looks like*), införlivade man i sig själva den politiska och symboliska laddningen av Madisons geografi och blev fångade i dess struktur och begränsning. Att istället fysiskt skada byggnaden, att härja loss eller börja materiellt reappropriera saker skulle innebära att man orsakade en enorm skada på den gemensamma illusionen om protestens demokratisk legitimitet som genomsyrade all aktivitet på platsen. Byggnadens symboliska betydelse – dess mytologi av demokrati, framsteg

och folkmakt – biter sig fast som en parasit på alla som försöker göra något i den.

Det enda som intresserar oss

För att tala klartext: Av alla de protester som skedde, är strejken det enda vi är intresserade av. Mer specifikt, blockerandet av ekonomin, avbrottet i ekonomins fastlagda roller och möjligheten till en omedelbar kommunisering av samhällets materiella resurser. Därför är vi enormt intresserade av de element i Wisconsinprotesten som pekar mot ett generaliserande av strejktaktiken, som till exempel sjuk-skrivningar, walk-outs eller arbetsplats-sabotage. Ockupationen av parlamentsbyggnaden visade på strejkens rumsliga, tidsliga, taktiska och subjektiva gräns. Vår strategiska målsättning måste vara att decentralisera parlamentsockupationen och sprida ut strejken bortom dessa gränser. Skolkandet och de gemensamma uttågen från lektionerna på universitetet, ockupationen av teatern, stadsdelsorganiseringen och attackerna mot de medskyldiga företagen kan alla ses som tendenser på en sådan spridning. Som antagonisterna måste våra aktiviteter spridas.

Det är avgörande att vi bygger vidare på

och utvecklar strejkens logik. Det betyder att vi behöver införa och koppla samman andra former av ekonomiska störningar, bortom sjukskrivningarna och massskolkningen. Arbetsplatssabotage, igenlimmandet av dörrar, DDOS-attacker, sätta igång alarm, strategiska ockupationer, alla möjliga sorters barrikader – tagna tillsammans som en helhet skulle dessa taktiker visa på sätt att vidga vårt perspektiv av vad en strejk kan vara. I en värld där vi blir allt mer marginaliserade, måste vi lära varandra nya sätt att experimentera med de exkluderades makt och maktmedel för att få slut på detta.

Kritisera och trappa upp

Som en minoritet med det uttalade målet att krossa kapitalismen har vi två unika förmågor att tillföra sådana här situationer. Med vår erfarenhet kan vi bidra med både kritik och en taktisk eskalation. Det finns oändligt många saker som begränsar en händelse: demokratin, fackföreningarna, ickevåldet, familjevärderingarna, vitheten, övervakningen och representationen. Det skulle vara mer passande att beskriva hela protesthändelsen som en begränsning. Vår uppgift i en sådan fundamentalt begränsad situation måste vara att hela tiden avslöja och påvisa alla dessa ideologiska och taktiska hinder och att utveckla en strategi som går bortom dem. Detta avslöjande är den enda potentialen vi har till att överskrida även våra egna begränsningar. Genom att avslöja måste vi sätta oss på tvären, och genom att gå emot måste vi avmystifiera. Genom att gå på gång kritisera, trappa upp, rensa ut och sedan återupprepa detta bygger vi in den insurrektionella praktiken i våra reflexer och vårt muskelminne.

Håll er dolda

Även om protesthändelsen inte nödvändigtvis är revolutionär, så erbjuder den ett bra tillfälle att agera i skydd av, ett rum att agera inom. Hela situationen fungerar som ett orosmoln som täcker hela samhällsterängen. Inifrån denna proteststorm kan vår aktivitet ske som blixar, som kan komma varifrån som helst och ändå inte peka tillbaka på någon viss plats. I stundens kaotiska larm har vi en unik möjlighet att

tala och agera obegränsat, samtidigt som vi kan fortsätta att vara relativt anonyma. Anonymiteten är avgörande. Genom att vägra att bli stämplade eller utsedda till anarkister, kan vi påverka och ändra på synen att antagonism skulle vara en egen-skap som tillhör aktivister och inga andra. Om vi kan sluta utmålas som de andra, eller mer korrekt, maskera vårt annorlunda-skap inom det kaos som breder ut sig, har vi möjligheten att ladda hela situationen med vår antagonistiska natur. När vi agerar inom dessa situationer måste vi överge rollerna som anarkister och kommunister, för att istället vara aktörer för anarki och kommunisering. Vi måste genomgående sträva efter att radera rollfördelningen mellan åskådare och specialister. När en attack sker anonymt och vreden är allmän, kan alla se handlingarna som något som de själva hade varit kapabla att göra. På detta sätt kan en perifer etisk uppfattning framträda som ett virus i centrum.

Vara snabbare än våra fiender

Inget intressant händer på grund av situationen. Allt intressant händer trots den. Varje eskalation är ett resultat av ett okontrollerbart element som rör sig snabbare än de som vill ta kontrollen över den. Vilda strejker sker eftersom gräsrotterna på arbetsplatserna agerar trots byråkraternas förmaningar. Ockupationen av teatern skedde genom att de som ville ockupera lämnade aktivistbossarna ensamma på deras scen och istället gick in i byggnaden utan dem. När folk stormade parlamentsbyggnaden efter att lagen gått igenom, gjorde de det eftersom de sprang förbi både de bokstavliga och självutnämnda poliserna för att kunna bryta sig genom dörren och klättra genom ett trasigt fönster. I sådana situationer tog de vilda personerna och utmanövrerade, rörde sig snabbare än, de personer som ville att det skulle gå ordnat till. Aktivistbossarna sade till de strejkande att gå tillbaka till jobbet. De försökte införa strikta regler på teatern och lämnade ut namn till teaterledningen. De sade uttryckligen åt folk att lämna parlamentet och gå hem, medan folket stod och skrek ”generalstrejk” och ”ockupera”. Om vi vill lämna dessa bossar på historiens soptipp så är det absolut nödvändigt

att vi inser att vår snabbhet och kvickhet är vår största styrka, att vi måste se till att vi hela tiden rör oss snabbare och ligger ett steg före deras ledning.

Dra skiljelinjer

Det största misslyckandet i Wisconsin-protesten var det allmänna missnöjet och förvirringen kring deltagarnas politiska kopplingar och positioner. Det mest effektiva exemplet på denna neutralisering var när polisen genom att bara försäkra för alla att de var på vår sida lyckades helt ta kontroll över situationen och sprida en sorts självövervakning under hela parlamentsockupationen. På ett liknande sätt lyckades demokraterna och byråkraterna fånga vreden i situationen och därigenom garantera att vreden inte vändes mot det klassamhälle som de själva strävar att upprätthålla. Folk fann sig själva kämpandes för de politiker som är arkitekterna bakom exploateringen av folket. Arbetarna tog order från fackföreningsfunktionärer, som veckan innan hade varit beredda att sälja ut sina medlemmar för att behålla sina byråkratjobb. Studenter accepterade att samma aktivister tog ledningen och gav dem order, som tidigare hade gjort allt för att förhindra att situationen skulle uppstå. I var och ett av dessa exempel blev antagonisterna lurade och kontrollerade av sina klassfiender, genom en ganska enkel mystifieringsprocess.

Vi måste räkna med möjligheten att en hel folksamling står och ropar ”tack polis!” när polisen omringar och förbereder sig för att gripa dem, en av de hemskaste situationer som går att föreställa sig. En sådan sympati med våra objektiva fiender visar tydligt på behovet att strategiskt dra en skiljelinje och synligöra positioner. Fyrverkeridemonstrationen utanför fängelset, kringmanövern mot aktivistbossarna vid teatern och eskalationen genom attacker mot banker och arbetsplatser måste ses som bidrag med detta i åtanke. Vi måste hitta sätt att agera, som fortsätter ske i resonans med alla upprörda människor i hela delstaten, men som tvingar våra fiender att visa sitt rätta ansikte. När flera byggnader saboterades i universitetscampus så uttryckte städarna och studenterna sin sym-

pati för vandalismen, några vägrade till och med göra sitt jobb och reparera trasiga lås. Samtidigt tog proffsaktivister, campuspolisen och politikerbroilers omedelbart avstånd från sabotagen. När bankerna angreps tog polisen avstånd från attackerna, ändå hördes inga liknande avståndstaganden från massan av arbetare som hatar bankerna. När fackledarna försökte kontrollera och senare ta avstånd från ockupationen av universitetscampus, blev fackbossarnas position uppenbar för alla som deltog. När de maoistiska aktivistbossarna avslöjades som manipulativa ideologer och partigångare förlorade de sitt stöd från dem som hade nöjt följt dem i flera års tid. I varje fall blev deltagarnas positioner och politiska tillhörigheter uppenbara och alla var tvungna att välja sida. Vi måste se till att det är vi som drar skiljelinjerna, så att det passar våra målsättningar när alla måste välja sida.

Nedskärningarna ger oss ett unikt tillfälle då staten och deras hantlangare enbart kan ta rollen som att vara en brutal torped för det ekonomiska systemet. När staten reduceras till att enbart övervaka, utan några ambitioner att skydda eller vårda, är det vårt jobb att se till att antinedskärningskampen eskalerar till den punkt där polisen måste visa var de står. Bara vid denna punkt är det möjligt för antinedskärningskampen att bli en antistatlig kamp. Vi måste se till att varje framväxande kamp när denna punkt.

Använd bossarnas redskap

Under hela Wisconsinprotesten var en av våra största bedrifter den totala politiska och sociala attacken vi genomförde mot det självutnämnda aktivistledarskapet. Det är viktigt att vi inte blir moralistiska i vårt motstånd mot deras ledning. Vi är emot ledare på grund av deras politiska målsättningar och deras lojalitet till den rådande samhällsordningen, inte på grund av deras taktiker eller arbetsformer. Om vi kan bli mer effektiva i att använda deras redskap, får vi inte tveka att göra det. Vi kan hålla i konsensusmöten, använda identitetspolitik för att underminera våra fiender, positionera oss själva strategiskt på mötena, ha våra egna möten för att kuppa

bort dem, få deras egna regler att verka mot dem, stjäla deras megafoner, använda deras ljudsystem, vara manipulativa för att kunna avslöja deras egna manipulationer. Vi kan använda vår vänskap och vårt deltagande mot deras positioner. Den sociala naturen i vår kamp innebär att vi inte kan strunta i att använda rykten, skvaller, skit-snack eller smutskastning som metoder för att besegra dem som är konflikts fiender. Krig är politik med andra medel och i det känner vi inga monster. När aktivistbossarna flydde från teaterockupationen i tårar och lovade att aldrig komma tillbaka, kunde vi bara hoppas att deras löfte skulle infrias.

Formulera problemställningarna

Ett annan framgångsrikt experiment var det sätt på vilket vi agerade för att undergräva den traditionella diskursen och att sätta vår egen problemformulering i dess ställe. En intensiv propagandaaanvändning gjort så att ”strejka, ockupera, ta över” (strike, occupy, takeover) blev standardslagordet när det var som mest spánt läge. Det spreds kommunikéer från tidigare ockupationer och strejker som lyfte fram en hel rad nya aktörers praktiker och språk. Även om det aldrig blev generalstrejk började tusentals människor att ställa in sig på och förbereda sig för en, som om det faktiskt var möjligt. Stödutalanden från kamrater runt om i världen kunde användas för att lägga ytterligare etisk tyngd åt de radikala stämningarna. Upprop från stormöten om att börja diskutera hur man förbereder en strejk, lyfte fram densamma på dagordningen för alla som hörsammade uppropet. Alla framgångsrika debattörer kommer att säga att den som formulerar problemställningen och sätter villkoren för debatten vinner den. Vi måste ständigt sätta sådana villkor om vi någonsin vill uppnå önskvärda resultat.

Se potentialen i alla relationer

De vackraste stunderna i dessa protestsituationer är de stunder som gamla relationer får en ny innebörd och dolda potentialer visar sig. Vänner, arbetskamrater, grannar och klasskamrater blir alla potentiella konspiratörer under kampens gång. Våra

vänskapsrelationer laddas med en känsla av gemensam delaktighet i viljan att driva situationen längre, bortom dess begränsningar. Gatorna vi vandrar ner för varje dag blir magiska och fylls med nya berättelser. På kaféerna där vi hänger varje eftermiddag, kan vi höra samma ilska från personerna vid borden bredvid oss. De som vi tidigare bara kunde relatera till genom att vi var exploaterade av samma ekonomiska logik, har nu mycket att lära oss och vi mycket att lära dem om hur vi kan rasera samma ekonomiska system. Nya vänner och kamrater dyker upp. Ännu viktigare, vi måste vara uppmärksamma på de nya vänskapsområden som uppstår utanför fackföreningarna och aktivistorganisationerna. Ett nytt sorts parti kan bara växa fram ur ett sådant nätverk av samhörighet och gemensamma tendenser. Att tvingas återvända till det gamla sättet att relatera till varandra är det största möjliga nederlaget.

Dumpa de gamla metoderna

Mitt i protesten visade det sig att de spektakulära och symboliska formerna enbart utgjorde återvändsgränder. Demonstrationer, tal och möten. Alla dessa sög musten ur situationens momentum och lämnade ett uppsvällt lik efter sig. Vi måste undvika dessa situationer till varje pris. När vi inte kan undvika dem, måste vi hitta sätt att vrida deras syften i en annan riktning och få alla att fly från dem. Det är viktigt att vara uppmärksam för hur en sådan kontroll och stagnation förändras. En taktik som var radikal för en månad sedan kan ha tömts på all potential i morgon. Man behöver bara se på parlamentsockupationen för att se hur snabbt den taktiken nådde sin begränsning. Medan ockupationen i Kalifornien var ett hot mot universitetsväsendet, så är det idag en standardtaktik för reformistiska aktivister runt om i hela landet. Vi måste ständigt vara rörliga och experimentera för att inte fastna i en upprepning av misslyckade former. Vi har inte några evigt adekvata formler. När vi ställs inför nya och osäkra situationer måste vi vara beredda att lära av det förflutna, men också våga testa nya och oprövade strategier.

Se de vinster vi uppnår

I en situation där vi inte delar de vanligaste politiska målsättningarna (fackföreningar, demokrati, vad som helst) måste vi kunna sätta våra egna mål och mäta våra egna prestationer. Kräva nyval, stora massmöten, medlemskap i fackföreningar och politiskt kapital har ingenting att göra med vårt projekt, utan vi behöver nya måttstockar för att mäta vår verksamhet. Vi har mycket att tjäna på dessa situationer, så länge vi vet vad vi ska sträva efter. Om vi kan kasta oss in i striden och veta vad vi vill få ut av den kommer vi att bli allt bättre rustade för att förverkliga våra önskningar. Att skapa tummult, stärka relationer, hitta nya kamrater, sprida ett missnöje, störta en aktivistboss, skapa nya upprorsberättelser, genomföra materiell skadegörelse, bryta oss ur våra roller, hitta varandra, vara bättre förberedda på att ta för oss och bestämma över våra egna liv – detta är exempel och mått på ett framgångsrikt deltagande och intervention i krisen. Vi måste hitta verkliga sätt att tala med varandra om vad vi faktiskt har åstadkommit.

Om allt annat misslyckas...

... stjäla så mycket som det är möjligt. Om våra ansträngningar att driva på en situation besegras på alla tänkbara sätt måste vi ha en backupstrategi som säkerställer att vi är mer materiellt förberedda att ge oss in i nästa protesthändelse. När elever börjar planera ockupationer – se till att de ockuperar platser med kopieringsutrustning, byggmaterial och elektronisk utrustning. När entusiastiska nykomlingar börjar prata om att tillfoga företagen som stödde lagförslaget ekonomisk skada – föreslå att de börjar med att plundra de medskyldiga butikerna. Om de inre fiendegrupperingarna har finansiering från sina politiska partier – se till att mjölka dem på så mycket ekonomiska medel som möjligt. Ljudsystem, pengar, mat, propaganda, datorer, ny utrustning: lägg beslag på allt!

Free association

Magiskt stoft

Illustration: Linn Ahlgren

Det krävs ofta det lilla extra för att en protest ska lyfta, för att gnistan ska tända prairiebranden. Vad skiljer de aktioner som får gensvar och sprids som en löpeld från de som tystnar?

*”Förut tittade jag på tv, nu tittar tv på mig.”
(Egyptisk rebell, 2011)*

När västerländska säkerhetsexperter skulle förklara de sociala rörelserna i Centralamerika under 1980-talet utgick de från dominoteorin. De fruktade att dessa rörelser skulle spridas från land till land likt dominobrickor; en stats fall skulle komma att åtföljas av alla de andras. El Salvador, Nicaragua, Guatemala, Honduras är exempel på länder där den amerikanska regeringen fruktade att de ”kommunistiska” krafternas framgångar skulle hota deras egna strategiska intressen. Om en regering tilläts falla för folkmakten fanns risken att även grannregimerna skulle störtas, den ena efter den andra, ända tills revolutionens spöke stod på tröskeln till USA självt. Bakom dominoteorin fanns den skrattringande föreställningen att det var agitatorer utifrån (i detta fall, Moskva eller revolutionärer tränade på Kuba) som på något sätt var ansvariga för uppkomsten av de folkliga nationella befrielserörelserna.

Men dominoteorin ingick också som del i ett bredare perspektiv där man försökte förstå sociala rörelser genom att pressa i dem i en mekanisk och ljär mall. Man vill förklara de händelser som sker utifrån en förenklad historieskrivning, som antas följa en förutsägbar linje; ”den här händelsen blev gnistan som gav upphov till den där rörelsen, den där rörelsen orsakade det här upproret”.

För trettio år sedan förändrades den brittiska politiken när en rad upplopp rasade i varje större stad och småstad (liknande de som pågår i London idag – Brandred).

Inom loppet av tio dagar i juli 1981 följdes de upplopp som skett i London, Liverpool, Birmingham och Leeds av gatukamp i mindre glamorösa platser som Cirencester, Market Harborough och Dunstable. Intensiteten i kravallerna var makalös. Men för staten var det än mer chockerande med vilken hastighet som upploppsvågen spreds. Tidningarna skrev att det var agitatorer utifrån som reste landet runt på motorcyklar, och de varnade för copycat-effekter.

Walk like an Egyptian

Snabbspola framåt 30 år i tiden. Med den arabiska våren växte oppositionella rörelser fram och spred sig med en fantastisk hastighet. Deras effekter begränsades inte bara till Nordafrika (som exempelvis de slagord som ropades på 26 mars-demonstrationen i London: ”walk like an Egyptian”, ”strike like an Egyptian”, ”riot like an Egyptian”). Sociala medier som Twitter och Facebook spelade en roll i att få dessa typer av rörelser att sprida sig och betydde

Intensiteten i kravallerna var makalös. Men för staten var det än mer chockerande med vilken hastighet som upploppsvågen spreds.

mycket för snabbheten i detta utbyte. Men de räcker inte för att förklara kraften i dessa händelser. Kamper har alltid cirkulerat på ett eller annat sätt. På 1790-talet hade inte de svarta jakobinerna i Haiti och revolutionärerna i Paris Twitter, men nyheter färdades ändå fram och tillbaka på de fartyg som korsade Atlanten. Så frågan är: varför plockas vissa händelser upp, omtolkas för att sedan spridas som praktiker?

Staten och kapitalet tenderar att behandla folkrörelser som ett virus som måste drivas ut ur systemet. Detta synsätt har vi alltför ofta gjort till vårt eget. Uppror är smittsamma och det finns en smittsam glädje att finna i ett kollektivt ”nej”, en vägran att acceptera världen som den är. Utvecklar man denna medicinska modell ytterligare kan vi tala om virala modeller, hur en praktik som utvecklats i ett sammanhang kan återskapas över hela världen. En protest kan ses som ett tankevirus, en *mem* (en idé eller ett beteende som förökar sig från person till person inom en kultur), som sprider sig till en rad olika miljöer. I Egypten, Tunisien, Bahrain och på många andra håll blev ockupationen av det offentliga rummet (tänk Tahrirtorget) en central beståndsdel i skapandet av en opposition mot regimerna i dessa länder. Vi kan se liknande fenomen i hur enkla olydnads- eller motståndshandlingar snabbt spridit sig. Som Rosa Parks vägran att flytta på sig och sätta sig bak i bussen, eller massvägran att betala Poll Tax i Storbritannien. Dessa handlingar är

oftast lätta inkörsportar till en rörelse: folk kan *göra* dem och blir på så sätt en del av en *rörelse*, utan att riskera för mycket (att gå med i rörelsen mot Poll Tax innebar egentligen bara att inte betala något som många av oss ändå inte hade råd att betala).

Gensvar och resonans

Men att tala om memer eller virus leder oss inte särskilt långt. Som aktiva personer i

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

sociala rörelser är vi inte neutrala mottagare av information och praktiker. Dessa metoder måste först vara meningsfulla för oss. Vi ser eller hör något som talar till våra liv. Då tolkar vi det, tillämpar det och sprider det vidare. Det är kanske bättre att tänka sig rörelsernas spridning som resonans (så kallad självsvängning — det fenomen som beskriver hur en skälvande sträng kan sätta andra strängar i rörelse och på så sätt skapa strängresonans) snarare än som besmittande.

”Ett uppror är inte som en pest eller en skogsbrand — en linjär process som sprider sig från plats till plats efter en inledande gnista. Den liknar snarare musik till sin form, där kontaktpunkter, spridda i tid och rum, lyckas skapa rytmer genom sina egna vibrationer och nå en allt tätare densitet.” (Den osynliga kommittén, *Det stundande uppronet*)

Hur sprider ett uppror resonans? Hur ökar tätheten i ett socialt uppror? I Tunisien, när Mohamed Bouazizi tände eld på sig själv i Sidi Bouzid utbröt omedelbart ett upplopp. Några dagar senare klättrade Hussein Nagi Felhi upp i en elstolpe, skrek ”nej till eländet, nej till arbetslösheten”, och tog sedan sitt liv med en elstöt. Detta rop, ”nej till eländet, nej till arbetslösheten”, talade till den tunisiska arbetarklassens liv – och framstod som vettigt för dem på ett sätt som Ben Ali regimen aldrig skulle kunna förstå. På exakt samma sätt fungerade de flertalet upplopp som utbröt i juli 1981 i Storbritannien. De fångade uppmärksamheten hos en ung, arg och alenerad arbetarklass som förstod meningen i dem: i Luton började upploppen när en folkhop attackerade en pub där rasister brukade hänga, för att sedan fortsätta vidare och anfalla polisen och slutligen det lokala Torypartiets kontor. ”Det var det som gick att göra”, förklarade en upploppsmakare i Brixton senare. Eller som Wu Ming beskriver hur de italienska arbetarna reagerade på nyheten om den ryska revolutionen i februari 1917: ”Proletärerna frågade sig. Hur ser denna avlägsna händelsen ut? Hur känns den?” Och de svarade: ”Det känns som något jag själv skulle vilja göra!”

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

X oundvikligen kommer att få resultatet Y. Som om saker och ting bara kunde gå på ett visst sätt. Men vid en punkt finns det oändligt många möjliga framtider, och händelser får inte alltid en lika tydlig och snabb resonans. Vi minns Rosa Parks, men inte Claudette Colvin (som nio månader innan Parks hade vägrat bussegregeringen). Historien är full av kastade flygblad, döda kampanjer, handlingar som aldrig lyfte. Eller med Samuel Becketts ord: ”Har du någonsin försökt? Någonsin misslyckats? Det spelar ingen roll. Försök igen. Misslyckas igen. Misslyckas bättre.”

Fairy dust

Om upproret tar musikens form, så kanske musiken kan berätta något om hur man kan misslyckas bättre. Det finns en berömd bootlegkassett med 60-talsbandet The Troggs, där bandet har ett fantastiskt gräl efter inspelningen av en låt. Ljudteknikern, som misslyckades med att trycka på stopp på bandspelare, fångade ett band som desperat försökte förstå vad som ska göra en viss sång till en hit. Slutsatsen de kom fram till var den nu legendariska frasen: ”You got to put a little bit of fucking fairy dust over the bastard”. När vi försöker gå bortom vad som verkar möjligt, kan analysen bara ta oss till en viss punkt. Vi kan använda idén om *magiskt stoft*, fairy dust, som en metafor för slumpens roll i politiska aktioner, det där lilla extra som krävs för att något ska lyfta. Kanske Troggs lyckades ha en generell poäng om skapandeprocessen. Om vi förflyttar oss från popmusik till revolutionär politisk analys, kanske problemet med den svår-fångade hitlåten kan formuleras så här: Hur kan isolerade motståndshandlingar flätas samman till att bli ett massuppror? Och vilka förutsättningar krävs för att öka deras möjlighet att lyckas, om än bara för en kort tid?

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

En bild från en demonstration mot Margaret Thatcher i London 1984.

som vi inte helt känner till, något bortom det befintliga ”naturliga” gränserna i samhället, något ”övernaturligt”.

Göra en chansning

Det är utifrån sådana förutsättningar som *magiskt stoft* börjar ha en poäng. Att kasta in lite magiskt stoft, fairy dust, syftar på behovet av att göra en chansning, kasta en tärning, experimentera. För detta behöver vi att lämna våra säkra zoner och trygga

Det jubel som bröt ut när alla sparkarna fick fönsterrutorna att krossas förvandlades till en ny stämning av militans.

verkstäder. ””Vi vet inte’, därför måste vi lämna säkerhetens ordning för att ta en risk, den risk att misslyckas som hänger ihop med allt skapande.” (Phillipe Pignarre och Isabelle Stengers, *Capitalist Sorcery*). Men att ta med slumpen i beräkningarna innebär inte att förlita sig på turen. Vi kan tänka oss processen att kasta ”a little bit of fucking fairy dust over the bastard” som en sorts trollformel som bygger på tidigare erfarenheter med syfte att överskrida dem. Även Troggs visste att vägen till magiskt stoft ligger mellan kunskap och kliché: ”Jag vet att den behöver stråkar, så mycket vet jag.”

Ockupationen av Millbank Towers under en demonstration mot studieavgifterna i London kan ses som just en besvärjelse. Det jubel som bröt ut när alla sparkarna fick fönsterrutorna att krossas förvandlades till en ny stämning av militans. Genom att göra så hade en ny rörelse frambesvurits som ingen hade förväntat sig. Men den rörelsen stapplar fram eftersom den ännu inte lyckats generalisera denna erfarenhet. Ett annat exempel på aktioner som fått en dos magiskt stoft över sig hittas hos de som genomfördes av UK Uncut. Vem kunde ha förutspått att ockupationer av Voda-fones butiker skulle få en sådan resonans och spridas som ett virus? Var det bara ett resultat av tillfälliga omständigheter? Eller är det bara något i besvärjelsen som underlättade dess spridning?

UK Uncut visar oss några av de element

som behövs för ett nutida frambesvärjande av politiken. För det första finns det ett utspritt begär efter direkta aktioner att kunna genomföra. Det finns ett djupt behov av en ny kollektiv politik man kan delta i för att motverka hur det parlamentariskt demokratiska systemet tar död på politiken. Men UK Uncut:s aktioner sprids också eftersom de är lätta att kopiera och upprepa. De har en låg tröskel. Att delta är inte alltför svårt. De kräver inte för

Det jubel som bröt ut när alla sparkarna fick fönsterrutorna att krossas förvandlades till en ny stämning av militans.

mycket förberedelse eller specialistkunskaper. Risken är inte för hög. För det andra, även om aktionerna innehåller ett ”övernaturligt” element, är den direkta poängen med dem tydlig. Man förstår argumenten bakom dem omedelbart: åtstramningarna är politiska beslut och inte resultatet av en ”naturlag”. Det är politiska beslut att inte beskatta företag och de rika lika hårt som resten av oss. Det är politiska beslut att de fattigaste i samhället, vilka gjort minst för att orsaka krisen, ska få betala det högsta priset för den. UK Uncut:s aktioner och polisens försök att bemöta dem, visar på en dynamik i kapitalet som nyliberalismen försöker förneka. De synliggör att kapitalet innehåller olika och antagonistiska intressen och att politiker, polis och dagens maktstrukturer stödjer den ena sidans intressen, mot den andras. Vilket också är ett politiskt beslut att göra.

Bortom sina begränsningar

Ändå finns det här en risk. Eftersom aktionerna måste vara lättförståeliga, kan de bara ta spjörn och pressa emot begränsningarna för vad som är möjligt till en viss punkt. De måste av nödvändighet fortfarande innehålla många av vårt samhälles dolda grundantaganden för vad som kan tänkas. Om aktionerna inte innehåller en dynamik som driver dem längre och får dem att generaliseras, då riskerar rörelsen att falla tillbaka in i den gamla världens hjulspår. Vi känner allt för väl till detta. ”Visst skulle vi gärna beskatta bankirer,

men om vi gjorde det, skulle de bara flytta till Geneve”, säger regeringen. Det parlamentariska demokratiska systemet tar omedelbart död på varje tillstymmelse till ett nytt politiskt beslut med en ny ”naturalisering”.

Nu kan vi urskilja den tredje nödvändiga beståndsdelen i vår besvärjelse. Våra aktionsformer måste innehålla mekanismer eller moment som ger upphov till en kollektiv analys. Kanske måste vi skapa utrymmen, både fysiska och temporära, som kan upprätthålla en kollektivitet när intensitetsgraden i protesten minskar. Vi behöver en rytm mellan aktionernas höga intensitet och diskussionerna och analysens lugnare tempo. Det är bara genom att kunna upprätthålla denna rytm som vi kan fortsätta pressa oss framåt och bryta igenom den dynamik i kapitalet som begränsar våra liv. Under sådana förhållanden kan rörelser förändras och anpassa sig för att kunna generaliseras. Under studentrörelsen spelade ockupationerna denna roll, men de var inte tillräckliga på egen hand. För att en rörelse ska röra sig, måste den överskrida de förutsättningar som den uppkom ur. Även om en liten grupp kan snubbla över en fungerande besvärjelse, måste de frammana krafter som får dem själva att bli överflödiga. Målet måste vara att få massan att själva kunna dra sina analytiska slutsatser, för att fördela förmågan att ta ledning till hela kollektivet. Om en ande ger dig tre önskningar måste ju alltid din sista önskning vara att få ytterligare tre önskningar.

***Free Association** är ett skrivande kollektiv av aktivister från Leeds. Fler texter av dem finns publicerade i antologin **I stundens hetta** (Rohnin förlag 2011).*

Björn Nordh

Anarkins parti

Illustration: Emil Myrsell

Reform och revolution, gärna båda två tack! Attack, kreativitet och försvar är alla nödvändiga beståndsdelar i vår kamp. Frågan är bara: vilken metod är rätt vid vilket tillfälle.

Socialism, kommunism och anarkism – tre olika politiska strömningar i ett ständigt ideologiskt skyttegravskrig. Så betraktas de ofta. Kanske kan det istället vara intressantare att se hur dessa olika ideologier motsvarar olika praktiker och dess ömsidiga behov av varandra. Socialismen ger oss det svängrum vi behöver, anarkismen riktar ett frontalangrepp mot den gamla ordningen och kommunismen bygger det nya samhället ur skalet av den gamla världen. Våra metoder får varken begränsas av en rädsla för att anses som sossiga eller att bli utdefinierade som en avgrundsvänster utan tajming, lösryckta från historiska omständigheter som klasskampens intensitet och klassammansättning. Vi får inte rygga från varken stenkastning, väpnat uppror eller parlamentariska reformer.

Vårt mål måste vara att skapa en motmakt och utvidga den via intensiv klasskamp mot bourgeoisien – arbetets, statens och krigets parti. Kalle Seppä beskriver uppgiften vi står inför i sin text Potemkin, att det är ”av högsta vikt för oss att foga samman proletariat (i dess multitudska form),

klasskamp (som en process med målet att krossa fienden) och parti (som en syntes mellan det proletära varats funktioner och fiendens krossande).” Det är först under dessa premisser man kan börja diskutera motmakt. Motmakt är inget annat än ett sätt att utöka utrymmet för proletariatets revolutionära tendens (”klasskampens strategi”) rent taktiskt i politiska krav och politisk kamp riktat mot klassfienden för att institutionalisera klasskampens segrar. Partiet är här den politiska kraft som grundas på klassens spontana kamp men som går bortom den i organiserad, medveten handling för att utveckla motmakten i riktning mot kommunism.

Motmaktens tre delar

Motmakten består av tre delar; motståndet, upprорот och den konstituerande makten. Motståndet står för den vardagskamp som pågår hela tiden, överallt, mot chefen på jobbet, snuten på gatan eller sossemoderaternas nedskärningspolitik. Med andra ord den uppsjö av mikrokamper som genomlöper hela samhället, oavsett om det handlar om att ta sig en extra rast, planka

på bussen eller rädda det lokala dagiset genom att skriva insändare. Kamper som aldrig rör sig bortom sin isolering och inomkapitalistiska karaktär, där man i vardagen försöker att göra den kapitalistiska buren lite rymligare genom individuella motståndshandlingar.

Upprорот står för kollektiva angrepp mot den kapitalistiska ordningen, dess varuekonomi och institutioner, på ett mer direkt sätt och i förlängningen för avskaffandet av staten. Man kan kalla det ”destituerande makt”, för att använda ett flådigt ord, det vill säga en makt som bryter ner och upplöser den kapitalistiska ordningen och dess sociala hierarkier. Här får den upprorslusta vi alla bär i våra hjärtan sitt utlopp som en förstörande kraft, klasshatets kraft. Som exempel kan nämnas alla upplopp i de stigande matprisernas spår eller kanske bättre, brandnätterna i Frankrikes förorter 2005 och plundringarna i London i år.

Den konstituerande makten står för den skapande och kreativa kraft som bygger det förlovade landet... förlåt, kommunis-

men, här och nu. Men dess förutsättningar är motståndet och upproret. Antonio Negri skriver: ”om upproret är ett vapen som förstör fiendens livsformer så är den konstituerande kraften den kraft som organiserar nya, positiva former för liv och njutningar hos livet i sin helhet.”

Motmaktens taktiker

Det är när vi går vidare och diskuterar val av metod, eller än bättre, taktik och relaterar detta till motmakten som vi får damma av de gamla slitna begreppen socialism, anarkism och kommunism. Istället för att se begreppen som ideologier som ofta står i motsatsförhållanden till varandra ser vi dem som praktiker som kompletterar varandra och uttrycker metoder som motsvarar motmaktens olika delar, motmakten i organiserad form. Schematiskt kan man säga att socialismen motsvarar motståndet, anarkismen upproret och kommunismen den konstituerande makten.

Att handla socialistiskt är att kanalisera motståndet genom att agera antingen via offentliga kanaler till exmpel fackföreningar eller parlamentariska partier eller självständigt på en kollektiv nivå för att åstadkomma bättre villkor på arbetet till exempel längre raster, lägre arbetstempo, kortare arbetsdagar etc. Självreduktion av priser (tänk Planka.nu) är ett annat exempel på en socialistisk praktik. Det kan även röra sig om att tvinga staten till en omfördelning genom utökad välfärd, att öka vårt livsutrymme genom lagstiftning exempelvis bromsa övervakningssamhällets framfart eller att skaffa sig kompisar på höga poster för att få skydd som vissa

italienska sociala center har gjort. Socialismen trycker fram proletariatets positioner och ökar den allmänna konfliktnivån i samhället. Motståndet, vardagens mikrokamper och kampen för att göra den kapitalistiska buren rymligare är den del av motmakten som i organiserad form uttrycks av socialismen.

För att göra alla insurrektionella anarkister glada motsvaras som sagt det organiserade upproret av anarkismen. Den anarkistiska praktiken underblåser den destituerande makten och urholkar de auktoriteter som kapitalet vilar på. Det kan handla om organiserade angrepp på ordningsmakten, som i Egypten under revolutionen eller kravallerna vid stängningen av Ungdomshuset, organiserad arbetsvägran och riktade sabotage. Anarkismen får upproret att formera sig.

Commonism

Sist men absolut inte minst kommer den konstituerande makten som motsvaras av vår älskade kommunism. Skapandet av nyttigheter som varken är privata eller offentliga utan gemensamma exempelvis sociala center, fri nedladdning, ockuperad odlingsmark som brukas tillsammans, egenskapade kvartersparker etc kan ses som uttryck för denna kommunism. Det vill säga allmänningar i ordets sanna bemärkelse. Man skulle till och med kunna gå så långt som Nick Dyer-Witheford och kalla denna kommunism för ”commonism” där allmänningen (commons) är ”elementarformen för ett samhälle bortom kapitalet.” Men denna commonism är ingalunda en utsida till kapitalismen utan en i hög-

sta grad primitiv kommunism av befriade bruksvärden, som fortfarande är genomsyrad och inramad av det gamla samhället. För att denna primitiva kommunism ska övergå till en högre fas som helt frigör sig från kapitalets värld krävs en revolution, en kommunisering av samhället.

Komplementerande

De olika praktikerna behöver varandra och tillsammans uttrycker de motmakten. Utan någon socialism blir anarkism och kommunism världsfrånvänd och likgiltig inför de dagsfrågor som berör proletariatets vardag. Socialism utan anarkistiska och kommunistiska inslag blir ett sosse-trist vurmande för välfärdsstaten medan anarkism utan socialism och kommunism blir en endimensionell upprorsromantik. Men kommunismen då? Kanske kan man se socialismen och anarkismen som dess livsnödvändiga förutsättningar, som de interna byggstenar som möjliggör kommunismen överhuvudtaget. Socialismen ger oss svängrum genom att tillgodose våra basala behov medan anarkismen angriper den kapitalistiska ordningen head on och underminerar samhällets olika ordningsmakter, vilket också ger oss andrum och sätter press på kapitalet.

Folk som halsstarrigt fokuserar enbart på socialism eller anarkism blir ideologer i ordets absolut sämsta mening, försvarare av den rätta läran i ett åsiktskrig som bara borgerligheten tjänar på och som effektivt blockerar revolutionära strävanden. Istället måste vi agera kommunistiskt, utan ideologiska skygglappar, utifrån vad som situationen kräver. Att alltid försöka med

samma lösning oavsett vad problemet och sammanhanget är bäddar för misslyckanden, om än storstilade sådana. Det är inte alltid läge att kravalla, lika lite som det alltid är bäst att strykas medhårs av media och parlamentariska partier. Olika situationer, beroende på klasskonfliktens intensitet, klassammansättning etc, kräver olika doser och varianter av socialism eller anarkism men alltid en rejäl skopa kommunism.

Ju mer intensiv och djupgående en revolutionär situation blir, desto mer blir socialismen överspelad och övergår till att bli ett hinder som måste övervinnas genom en offensiv anarkism. Tänk bara på alla etablerade sossepartiers och fackföreningars försök att tämja revolutionära kommunistiska strömningar och hindra uppkomsten av en revolution genom att försöka kanalisera tillbaka alla revolutionära begär till dagskrav som kapitalismen kan tillgodose. Minnena av spartakister-nas öde och italienska kommunistpartiets angrepp på Autonomiarörelsen ligger alltför färskt i vårt minne. När den gamla världens institutioner inte kan erbjuda mer och den kapitalistiska buren har nått sin smärtgräns når man en brytpunkt där det kommunistiska projektet måste lämna alla socialistiska bindningar och bli helt anarkistiskt. Här spelar partiet, som vi definierat ovan, en nyckelroll när det gäller att ta det slutgiltiga steget. I avgörandets stund måste vi helt enkelt bli ett anarkins parti.

***Björn Nordh** ingår i det skrivande kollektivet Autonoma kärnan.*

Från uppror till parlament. **Jon Bonnevier** läser Tommy McKearneys bok om **Provisional IRA**.

Vad händer när en politisk rörelse anpassar sig? Vad händer när revolutionärer börjar lyda makten i stället för att göra uppror? Tommy McKearney undersöker just den frågan i sin nyutgivna bok *The Provisional IRA: From Insurrection to Parliament* (Pluto Press 2011). McKearney är väl lämpad att besvara frågan. Redan 1971 gick han med i IRA. Efter några år blev han ledande för IRA-brigaden i östra delarna av Tyrone-distriktet. Två av hans bröder mördades i kampen mot britterna och deras nordirländska allierade. Mellan 1977 och 1993 satt han i fängelse och deltog i hungerstrejker. Tommy tillhörde tidigt rörelsens vänsterfalang.

Under slutet av 60-talet hade en bred medborgarrättsrörelse växt fram i Nordirlands arbetarområden, bland annat i staden Derry, där protester växte mot den utbredda diskrimineringen. Katoliker diskriminerades på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och inom universitetet. Än i dag är arbetslösheten betydligt högre i de katolska arbetarstadsdelarna och bland den fattiga befolkningen på landsbygden jämfört med den övriga befolkningen. Och när staten skulle besluta om nya investeringar av industrier och arbetsplatser valde de medvetet att förbise de katolska områdena. Skulle de dra nya vägar eller besluta om kollektivtrafikens turer tog de speciell hänsyn till protestanternas* behov. Ytterligare en faktor i diskrimineringen hade att göra med valsystemet: Genom att

flytta om gränserna i valkretsarna kunde man garantera en protestantisk majoritet även i städer som egentligen hade katolsk majoritet, som till exempel staden Derry. Systemet kallas ”gerrymandering”.

Det fanns alltså mycket goda skäl att protestera. Inspiration till protesterna hämtades bland annat från Martin Luther King, men trots att rörelsen var obevåpnad slutade det hela i blodbad. Från slutet av 60-talet till början av 70-talet genomfördes ett flertal koordinerade och välplanerade attacker från statens sida. Poliser i samarbete med lojalistiska paramilitärer och till slut även den brittiska armén, attackerade de katolskt dominerade arbetarstadsdelarna. De mejade ner obevåpnade demonstranter, besköt lägenheter med kulsprutor, drog ut familjer ur sina bostäder och fängslade massvis med folk.

Detta blev slutet för medborgarrättsrörelsen och början för IRA:s dominans över kampen. Spiken i kistan kan sägas ha varit det blodiga slaget om stadsdelen Bogside i Derry, som slutade i att 14 obevåpnade civila sköts ihjäl av brittiska soldater. Händelsen har gått till historien som ”Bloody Sunday”. Redan tre år tidigare, då protesterna i Bogside blossade upp, hade folk redan börjat acceptera att det inte gick att hålla sig till en strikt ickevåldslinje. Alldeles för många hade dött i tidigare konfrontationer, det var nödvändigt att försvara sig själv, sina grannar, sin familj.

Därför hade de också barrikaderat bostäderna, satt upp plankor över fönster och bakom ytterdörrar, flyttat sina möbler längre in i lägenheterna för att undvika brandattentat och polisens, paramilitärernas och soldaternas vandalisering. Många hyresgäster valde att hålla utkik uppe på bostädernas platta tak. Redo att försvara sig med stenar, Molotovcocktails, plankor och andra tillhyggen. Och i tre dygn lyckades de hålla stånd innan striderna tillfälligt upphörde.

Över hela norra Irland, i städer som Belfast, Derry och Dungannon kände den katolska arbetarbefolkningen ett stort behov av att kunna försvara sig och det räckte knappast med stenar eller bensinbomber. Den protestantiskt styrda staten, liksom de paramilitära grupperna lojala till den, var bevåpnade till tänderna. Av alla vapenlicenser utfärdade i landet, tillgängliga för medborgare utanför den reguljära polismakten och statens repressionsapparat, var enbart en mycket obetydlig del tilldelade katolska medborgare. De som verkligen hade vapen som skulle kunna användas i försvaret av stadsdelarna, och som i vissa fall också användes för det ändamålet, var de äldre medlemmarna i IRA. Det är redan här, i de stora mobiliseringarna av arbetarskikt i städernas fattigare områden, som McKearney ser uppkomsten av problem i IRA:s hållning. Men, undrar McKearney, varför finns det ingen tilltro till att de utsatta invånarna själva kunde försvara sig med

IRA:s vapen? Varför bevåpnade inte IRA hyresgästerna?

Förklaringen är delvis strikt säkerhetsmässig. IRA ville inte bli alltför synliga, riskera att organisationen blev utsatt och infiltrerad genom de brutala förhör som skulle kunna drabba vem som helst som bodde i arbetarområden. Men det finns också en djupare och mer allvarlig förklaring: IRA saknade tilltro till massorna, såg med skepsis på en rörelse som växt fram delvis utanför deras kontroll.

Men Sinn Féin, IRA:s politiska gren, var också annorlunda än andra motsvarigheter. I marxistiskt färgade gerillarörelser brukar det vara den politiska grenen som kontrollerar den militära. Här var det tvärtom: IRA:s inflytande över Sinn Féin var i det närmaste totalt. Och vad händer när en militär och hierarkisk struktur blir helt dominerande över ett politiskt och socialt projekt?

Folk var desperata efter vapen och beskydd, men till skillnad från lojalistiska och protestantiska invånare kunde katolikerna inte försvara sig genom permanent närvaro eller ”folkbevåpnning”. De fick i stället förlita sig till att IRA kom till undsättning, någonting som självfallet var omöjligt när lojalistiska medborgare i ett närallgande bostadsområde attackerade mycket snabbt. De protestantiska paramilitärerna hade alltså fasta bevåpnade baser i sina bo-

stadsområden, katolikerna hade inte det. Bortsett från Molotovcocktails och de vapengömmor som en del IRA-medlemmar hade tillgång till.

Tommy McKearney efterlyser i dag en större tilltro till arbetarbefolkningen i norra Irland. Den strikt militära logiken och kontrollen som IRA utövade har skapat passivisering och inneburit ett förlorat momentum i en rörelse som hade kunnat växa och utmana. Att alltför mycket sluta sig i underjordiskhet, hierarkier och odemokratiskt beslutsfattande är också det som ligger till grund för senare anpassning. När IRA deklarerade sitt eldupphör 1994 så hade man till viss del redan förlorat.

Sju år tidigare hade Sinn Féin sagt att det var dags att bli ”realistiska”, det var dags att ställa upp i det parlament och låta sig väljas in i de institutioner som tidigare brännmärkts som svurna fiender. Det var nämligen den punkt man kommit till, man såg bara två alternativ: Antingen väpnat uppror eller parlamentarism. Och eftersom det väpnade upproret lidit stora nederlag mot den övermäktiga fienden så återstod bara parlamentarismen.

McKearney menar att IRA alldeles för lite betonat den sociala massmobiliseringens rörelse. Därför är Sinn Féin i dag ingenting annat än representanter för kapitalism och politisk status quo. Partiet förblir förvisso ett parti med massivt stöd bland

arbetare, men till viss del passiviserade och desillusionerade arbetare. Sinn Féin är idag ett parti som knappt ens är socialdemokratiskt. Det är ett parti för nedskärningar, nyliberal anpassning och en repressivt diskriminerande stat.

I dag är ”jorden fruktsam” för att plantera och vårda en seriös arbetarpolitik i Irland, såväl i norr som i söder. För McKearney är arbetaraktivismen och arbetarpolitiken framtiden. Det är den framtid som kan rädda såväl republikanismen som socialismen, två sidor av politiken som egentligen alltid varit beroende av varandra.

***Jon Bonnevier** är skötare och bosatt i Lund. Tack till Irlandskännarna Viktor och Joel för faktagranskning*

”Katolik” och ”protestant” betecknar inte religiösa uppfattningar i detta sammanhang. Det är benämningar som syftar på sociala, kulturella och ekonomiska grupper i norra Irland som växt fram under lång tid. En ”katolik” kan alltså här beteckna en ateist likaväl som en religiös person, en socialist likväl en konservativ person. Jämför med begreppet ”jude”.

Sarah Degerhammar och Klara Meijer **Almedalen** 2011

För en stund landar man i undran: Hur kan en plats vara så självklar? Hur kan en plats vara så färdigformulerad, så bestämd? Handlar det om den lugna samtalstonen? Medan vi finner oss planlöst irrando i denna så planritade vecka börjar kroppen och stegen bit för bit att förstå kartans trix. Aha, det måste vara meningen att det inte ska gå att bottna, att läsa, bara simpelt förstå, hänga på.

Man kommer med sin grammatik till exempelvis näringslivet seminarium: ”Hållbarhet i infrastrukturen är ersatt! Hur försvarar vi våra flöden?”, och försöker med små bokstäver fråga hur en ”ful fisk” i ”globaliseringens underströmmar” blev just ful eller hur man kom fram till motsatsförhållandet ”destruktiva/legitima flöden” eller påståendet att ”mätta magar inte krigar”. Eller för den delen varför riksdagsledamöter hummar med eller vad säkerhet är eller vad som skall skyddas, hur och varför. Dessutom har killen från tankesmedjan plötsligt talat om flyktingar och terrorister som samma problem. Varför påstår han att länderna i Östafrika saknar självintresset för säkerhet och därmed för utveckling? Vad kan det betyda? De viftar bort vårt lilla lexikon. Hänvisar till de röda, blå och gröna pilarna på bilden till väster - som berättar om vapentransporter från USA till Irakkriget - tillhör legitima flöden. Medan flödet av vapen till FARC-gerillan är ett destruktivt sådant, och att det knixiga här är att dessa två tar samma ”rutter”.

I Almedalen hjälps denna lätthanterliga nivå som informationen verkar på av veckans påstådda tillfällighet: en gång om året, på en plats rensad från all ordinarie verksamhet. Vid denna specifika händelse ’får alla säga sitt’ eftersom ’alla måste få komma till tals’. Vi har alla hört

om öppenheten, yttrandefrihet och andra grundläggande rättigheter, kanske speciellt under Almedalsveckan. Men ivern och samtalslustan slaknar snart då en erfår att det redan är klart, färdigdebatterat och att vi inte var med. Precis som överallt annars. Den nyliberala ordningen behöver inga väldefinierade ord. Den sprider sig enligt en annan logik, surfande på bilden av en vunnen helhet, en renhet och ett för de flesta ganska oinfriat löfte om att få tala till punkt, att vara herre i sitt eget hus.

Det vi vet: det osanna och farliga i uttalanden som ”mätta magar krigar inte”. Vetskapen om hur en snedfördelning av resurser är det som kräver all denna teknik och auktoritära våld försvinner nästan i denna självklara kongresshall. Vi är där för att lära känna våra fiender, men tvingas leta efter en inbillad knivskarp gräns mellan oss och dem. Efteråt ställer vi oss frågan; Finns den? Kan man befinna sig vart som helst, hur som helst, utan att påverkas?

Det är olustigt att reaktionen eller ilskan uteblir på Folk och Försvars debatt (några nervösa skratt för att visa för sig själv att man inte var en av dem), men att aggressionen infinner sig måttlöst och fysiskt på Sverigedemokratisk Ungdoms tal på Internationella Torget. Som när vi diskuterar med arrangörerna (bland andra Röda Korset, Svenska Kyrkan, Rädda Barnen) i en undertryckt men lugn samtalston varför (i hela fridens namn) dessa rasister har en programpunkt som heter ”Hur vi i Sverige ska stödja utvecklingen av solidaritet och demokrati i ett internationellt perspektiv” på deras mark. Detta resulterar i en visitering, kvarhållning och förvirring: Varför är vi inte fler? Vad är verkligt motstånd? Vad är detta? Och sen kommer man på att Almedalen inte är platsen för att formulera något annat. Det är en plats ”där alla

ska få komma till tals”, här får man bara hänga på, kartan är ritad.

Det är fantasin om det ogenomträngliga som är den öppna världens våldsamma konsekvens, det ängsliga återupprättandet av distinktionen insida/utsida för att bli kvitt den kritik som skulle avslöja självbedrägeriet . De vita männen i kostym säger på något sätt, medan de i en paus sipprar på mineralvatten; du också kan få all denna makt, all denna suveränitet. Om du är med och stoppar dem (invandrarna) från att penetrera oss euroatlant. Migrationen och den globala ekonomin har plötsligt inget som helst med varandra att göra trots dess uppenbara beroendeförhållande.

Det är inte kvantiteten, de över 1400 programpunkterna, som lamslår oss i Almedalen. Det är att hela tiden försöka undvika att bedra sig själv när löftet om en trygg förändring och evig, ohotad lycka hägrar - om än lite trött och ofantligt formaliserad - i varje ruin och gränd. När man kommer hem och träffar personer som aktivt duckat för alla medier under denna vecka tänker man varför? Ingenting händer ju där. Men just det gör det, problemet är bara att allt det som sker är så normaliserat, att reaktionen, chocken, uteblir. Det som stannar kvar är istället en absurd känsla av att fortfarande leta efter Almedalsveckan.

Vi konstaterar att Almedalen gör sin roll väldigt bra. Det är det här det är; DJ-battle mellan högern och vänstern, abortmotståndarnas obekväma närvaro, gula tröjor med en blåtryckt Jimmie Åkesson samt lite grönklädda människor som söker kroppskontakt med förbipasserande i reklamsyfte. Precis som överallt annars i det öppna ’konfliktlösa’ samhället.

Christian Tengblad **Stockholms tristaste torg**

En av de sociala rörelsers vanligaste aktivitet är demonstrationen. De flesta städer har något speciellt torg där man slentrianmässigt brukar samlas. Många av dessa är dåliga men Mynttorget i Stockholm är ändå sämst. Ingen jag känner har någonsin haft ett ärende dit, ändå förlägger alla från (r)-arna, Ship to Gaza och 3G-mastmotståndare i organisationen Vågbrytarna sina demonstrationer dit.

Mynttorget är knappast ett ställe som någon vettig person skulle spendera en ledig stund på, och av de som skyndar förbi är majoriteten rika turister som lurats till Stockholm av myterna om IKEA- och Abbaland. De har fastnat i ett ekkorrhjul som går runt Gamla Stan och Drottninggatan: titta på fult slott, fota, in på en sjaslig krismkramsaffär, ut igen, in på en dyr restaurang med äcklig mat, hälsa till släkt och vänner att Stockholm är underbart. Upprepa.

Shide Jafari **Mapplethorpe** och alla dessa kukar

Ingen fotointresserad person har missat den välexponerade utställningen av Robert Mapplethorpe som pågår på Fotografiska i Stockholm. Patti Smiths gode vän och alla bohemiska bögars husgud har ofta tilldelats superlativ som beskriver honom som en av nutidens stora konstnärer. Mapplethorpe hade allt man kunde ha för att få en skjuts in i konstnärsskapet, en självdestruktiv dekadent läggning, världsberömda vänner och en förmögen älskare. Dessutom lyckades han provocera med sin sadomachosistiska läggning och den foto-

På Mynttorget syns inte manifestationer, eftersom de redan förväntas vara där. Det blir inget avbrott från hur platsen ser ut, därför tappar manifestationen i kraft. På andra torg händer samma sak – manifestationen försvinner och blir en del av gatubilden. Ju mer av en tradition demonstrationen blir, desto mindre syns dess innehåll. Det betyder samtidigt att demonstrationer blir starkare om de genomförs på oväntade platser, där de blir ett avbrott från vardagen och möjligen också ett brott mot någon ordningsstadga. Att nämna Mynttorget längst ner på flygbladet signalerar genast till folk att det här rör sig om en rituell manifestation, din närvaro spelar halvmycket roll, och vi garanterar att ingenting nytt eller oväntat kommer att hända. Det finns förstås exempel på att det vanliga torget görs om till något annat, betänk till exempel hur Kairos Tahrirtorg - som i vanliga fall är en stor trafikrondell - tömdes på bilar och blev upprorets mittpunkt.

Mynttorget borde egentligen ha en massa konkurrens av andra tråkiga torg i staden, men det finns en anledning till att människor fortsätter att förlägga sina protester dit - närheten till Riksdagen. Som den flock lojala medborgare mynttorgetdemonstranterna är, så vill de/vi få politikerna att lyssna. Det respektfulla avståndet till politikerna signalerar också att det handlar om en vädjan, snarare än ett motstånd.

Jag gillar inte Mynttorget. Vi bör överge lämna platsen åt sitt öde. De demonstrationer vi och andra minns är första majtågen som sprang genom Sturegallerian, nolltaxemarschen genom T-centralens olika plattformar och protester inne på olika myndigheter.

Mynttorget får en tuff AFA-aktivist som hänger bredvid demonstrationen av fem möjliga.

grafiska dokumenteringen av sina sexuella utsvängningar.

Med den kunskapen var det inte helt utan förväntningar som jag besökte utställningen. Den visade sig vara en fotoparad av stora kukar i fokus och var en av de mest platta utställningar jag har sett. Troligen var den bildsköna Mapplethorne en intressant person som var duktig på att hantera kamerans objektiv men ett konstnärligt öga? Nä, så spännande är det inte med massa könsorgan i närbild. Möjligen skulle

en högstadiesklass kunna fascineras och en och annan äldre människa utan internet chockeras men att kalla det för konstnärligt är minst sagt en överdrift. Visst, han tog snygga bilder på Patti Smith men det skulle vara svårt att ta en tråkig bild på en personlighet som henne, en intetsägande bild på Patti Smith skulle nog ha ett större konstnärligt värde. Och kukarna borde hamna i ett konsthistoriskt arkiv under rubriken Provokation på 1900-talet.

Agnes Stubert

Och försäkringsbolagen skapade skönhetsidealen ...

Visste ni att BMI-måttet inte har något med hälsa att göra? Det mått som blivit standard i stora delar av världen för en hälsosam kropp skapades av försäkringsbolagen och en 25-årig man.

En bekant och jag stod på en uteklubb för ett tag sedan. De hade en catwalk med hipsterelitens nyaste mode hängt på trip-pande anorektiska tjejer. Det gjorde bokstavligen ont att se tjejerna, och kläderna minns jag inte alls. Bara alla dessa ben, alla livlösa blickar, uppsminkade till egenkännlighet. Och just som jag stod där och funderade på att börja gråta över detta utseendefixerande, självsvältande helvete till samhälle langade min bekant följande kommentar:

– Tänk om man ändå kunde få testa att se ut sådär.

Då brast det. Jag skällde ut henne ganska rejält men slutade när jag insåg att det inte kommer hjälpa - folk i allmänhet går faktiskt omkring och tänker exakt likadant. Att man ska ner i vikt, att man ska vara hälsosam och perfekt. Att man absolut inte får bli tjock. Visst finns det många som klagar över dagens rådande ideal. Men trots klagomål finns idealen kvar och livnär sig på vår osäkerhet. Aldrig handlar det om att bojkotta skönhetsprodukter och utseendefixering. Aldrig handlar det om att vakna upp på morgonen, klä på oss något som ligger i en hög på golvet och gå ut som vi är. Aldrig handlar det om att få äta det vi vill när vi vill. (Äter man mycket av något heter det att man tröstäter, alternativt ”unnar sig”).

Det är intressant, och sorgligt, med den fett-hets som existerar. Hellre underviktig, så-där att det ser ut som att någon skulle kunna bryta av en mitt itu, än att råka ha lite hull på magen. Trots att det hälsosammaste vore

tvärtom. Och vad är det vi kallar för att vara överviktig? Enligt WHO är alla människor som har ett BMI över 25 överviktiga. BMI är ett mått som står för Body Mass Index och togs fram av ett antal olika amerikanska försäkringsbolag på 1950-talet. Måttet utgick från en 25-årig mans kropp. Försäkringsbolagen kom fram till en idealvikt och ideallängd som skulle leda till ett längre liv, vilket skulle innebära att folk betalade sina försäkringspremier längre. Det här måttet kom sedan att sprida sig som en idealstandard i stora delar av världen.

I början var måtten olika för kvinnor och män. BMI 27,8 för män och 27,3 för kvinnor. 1998 sänkte den amerikanska hälso-vårdsmyndigheten gränsen för maxvikt till 25 för båda könen. Trots skillnaderna mellan kvinnliga och manliga kroppar. Trots att måttet inte tar hänsyn till muskelmassan. Behöver man nämna att flera av de ansvariga i panelen har kopplingar till företag som livnär sig på bantningsmetoder, till exempel Weight Watchers?

Det är underligt att normer kring människors hälsa avgörs av en panel som vinner miljoner på det. Vi går verkligen på denna fett-hets utan att se att den manipulativa kapitalismen döljer sitt fula tryne bakom; allt för vinstens skull. Endast i USA blev 30 miljoner människor plötsligt förklarade överviktiga dagen efter att siffran för normalvikt ändrades. Plötsligt fick miljontals människor höra att de var ohälsosamma, skulle börja gå i viktminskningsprogram, och blev måltavlor för dagens fördomar mot överviktiga.

Många tror att BMI-måttet har med hälsa att göra, men det har det inte. Det är en taktik att associera BMI med hälsa för att det ska få en allvarligare klang. Och råkar någon ha ett högt BMI tror många att personen har karaktärsfel och är i den ohälsosamma farozonen. Trots att forskning tyder på att BMI inte kan kopplas samman med hälsa: både en finsk och en amerikansk studie, ledd av Jaakko Kapriol vid Helsingforsuniversitetet respektive Thomas S Bowman vid Brigham and Wo-man's Hospital i Boston, har följt friska men överviktiga personer i flera år. De studerade dödligheten bland de som försökt gå ner i vikt. Båda studierna visade samma resultat: de som faktiskt gått ner i vikt under de första åren löpte dubbelt så stor risk att dö under de följande åren som de som inte lyckats eller lagt på sig mer i vikt.

Vi bombas med extrapriser på läsk och XL-hamburgare, för att sedan få ett massproducerat utbud av hälsotidningar, viktminskningsprogram och bantningspiller. Allt detta leder ju såklart till konsumtion. Vi lovas ständigt lösningar för att nå perfektion, ett dif-fust begrepp som inte existerar men som alla ändå ihärdigt eftersträvar. Nyckelordet är hälsa, och BMI är dess mätstock.

Det handlar inte längre om människovärde. Det handlar om marknadsvärde där våra kroppar är den effektivaste handelsvaran.

Agnes Stubert praktiserar på Brand under hösten.

Samed Salman

Göteborg
Du sitter i mig
som ett pistolskott i magen
som en granatskärva i skallbenet

Jag minns en dröm,
Gräsgrönaktig
om en annan värld som var möjlig
och alla vi som trodde på den
Vi som sprang och svettades för
den

Jag minns en champagnebuffé
högt upp i ett glaspalats
i Göteborg
som vi bara kunde se på tv

Jag minns
låtar vi lyssnade på
”De E Knas” hette en

Jag minns ett knas
Jaldung hette han
och var polis

Jag minns arméer av blå
och kontainrar och belägringar
som om det var vi
tomhänta, oväpnade
som var de farliga

Jag minns den svarta ilskan,
stenar som flög
över mitt undrande huvud
och batonger som ven

Jag minns röda rosor som delades
ut
För en väl utförd insats
Som ett tack för att
allt skulle förbli detsamma
för att champagnebuffén skulle få
fortsätta flöda
där högt upp

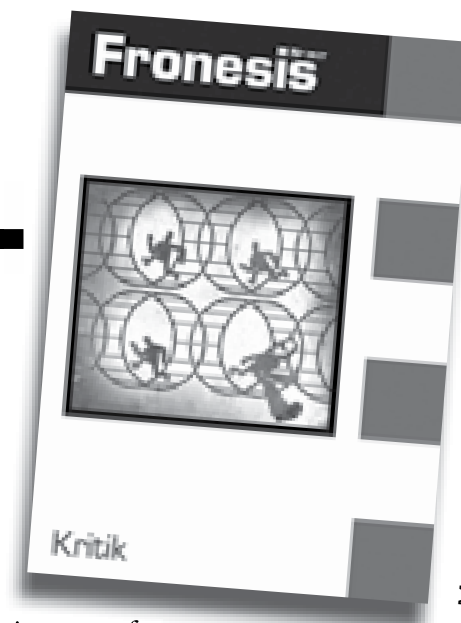
För alltid kommer du att finnas hos
mig,
Göteborg
Men en sak ångrar jag till denna
dag
och det är
att jag inte kastade en enda sten

FRIA TIDNINGEN

www.fria.nu

Vart tog samhällskritiken vägen?

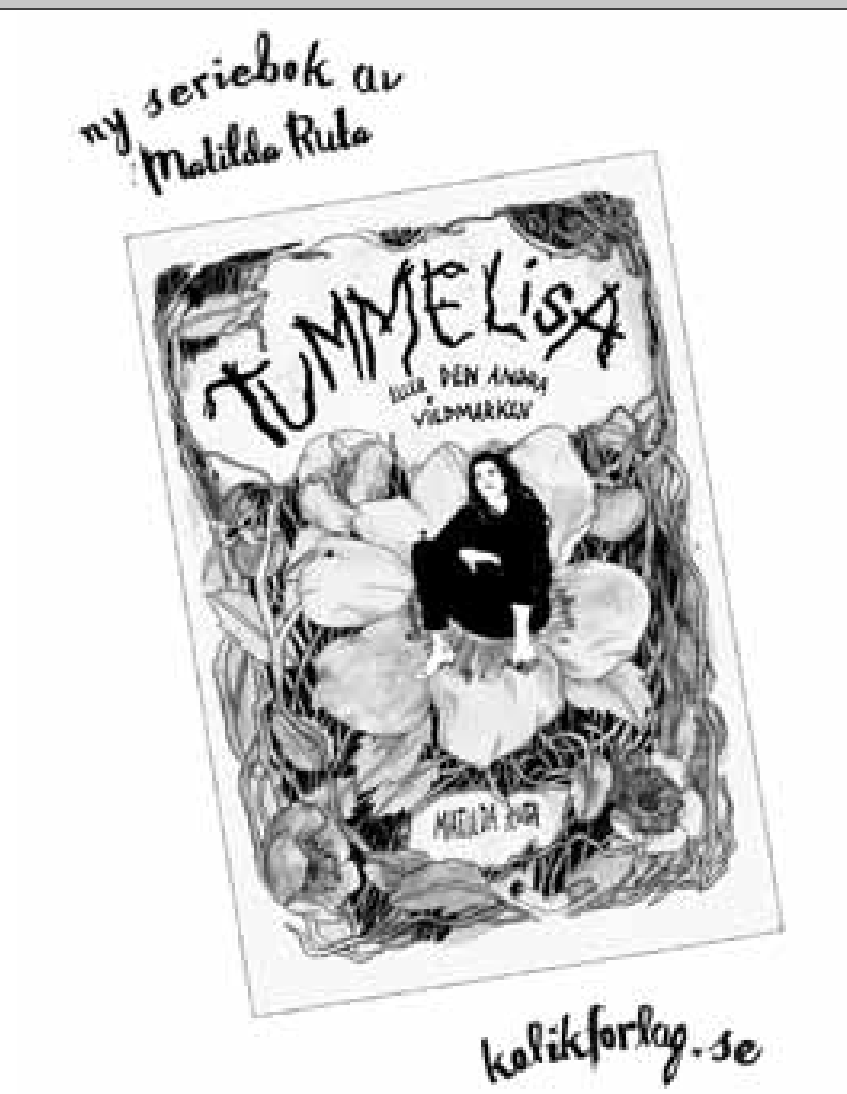

Med texter av bland andra Michael Heinrich, Michel Foucault, Eve Kosofsky Sedgwick, Axel Honneth, Katharina Pühl, Robin Celikates, Anders Johansson, Sharon Rider, Malin Rönblom, Anders Ramsay, Sara Granér, Leila Brännström, Magnus Hörnqvist, Per Anders Svärd och David Owen.

Fronesis

I Fronesis finner du vår tids främsta samhällsteoretiker, i tematiskt välkomponerade volymer. Läs om alla utgåvor på www.fronesis.nu

I Fronesis nr 36–37 diskuteras förutsättningarna för maktkritik i dagens samhälle. Bör vi tala om en kritikens demokratisering som givit fler tillträde till kritikens arenor – eller kännetecknas vår tid snarare av ett cyniskt förnuft som gör oss likgiltiga inför sakernas tillstånd? Vi granskar en rad kritiska traditioners samtida tillstånd, alltifrån Marx och Frankfurtskolan till Foucault och psykoanalysen.

kalikforlag.se

Ätstört. En antologi om ätstörningar, fett, mat och makt innehåller sig kritiskt till de ideala formen vi alla försöker eftersträva. Vi förklarar inte varför vi är ätstörda. Vi ber inte om ursäkt för att vi är tjocka. Därmed ställer vi frågor på samhället och tar makten över våra positioner som objekt, patienter och offer. Ätstört är vår plats, vårt samtal.

NY BOK FRÅN ETC FÖRLAG
BESTÄLL DEN PÅ VARUHuset.etc.se
PRIS: 79 KRONOR INKLUSIVE FRAKT

ETC Förlag

SPECIALERBJUDANDE

10 VECKOR MED RIKSTIDNINGEN ETC FÖR 100 KRONOR

Maria-Pia Boëthius. Unika reportage. Debatt som diskuterar, inte bara positionerar. Avslöjande nyheter. Låter intressant? Prova tidningen i 10 veckor och se vad du tycker för bara 100 kronor. ETC kommer varje fredag.

MEJLA "ETCBRAND" samt namn/adress till tidningen@etc.se. Eller: SMSa samma info till 0708-48 57 16

Du betalar först när du får din första tidning!

Planka.nu

10 svåra år ...

Illustration: Linda Emily Al-Ghussein

Vi firade precis vårt tioårsjubileum och när vi sammanfattade våra första tio år så föll det sig naturligt att främst lyfta fram de lite mer lyckade delarna. Det kanske inte har varit så att vi genomfört ett stort fail för varje episkt win, men en hel del mindre lyckade episoder har vi i alla fall hunnit med. Genom att dela med oss av dessa hoppas vi ingjuta mod i de modstulna och hopp i de hopplösa.

En gång för jättelänge sen så stod vår hemsida på en server i ett kollektiv i någon långt bort förort i Stockholm. Det hände rätt ofta att någon berusad vänsteraktivist snubblade på sladden och vår mejllista fylldes med ångestutrop om att "någon måste åka och koppla in servern igen!!!". Vi bestämde oss för att skaffa en ny hemsida, hos en riktig webbyrå och pröjsade en del pengar till dem. De styrde upp en fin sida, och vi var mycket nöjda... i typ en månad, sedan stormade snuten in på vårt webbhotell och snodde vår server. Tyvärr hade vi också glömt att sätta igång backupfunktionen så vi hade ingen hemsida alls i någon månad. Istället för att skriva nyheter fick vi ägna tiden åt att faxa till polisen. Apropå polisen så har vi aldrig haft särskilt mycket att göra med dem. Däremot har ett antal mer eller mindre JÄTTEUPPRÖRDA borgerliga demokratiförsvare hotat med att polisanmäla oss. Vår absoluta favorit är moderaten Mikael Söderlund, som har tagit varje tillfälle att hota med polisanmälan, gråta ut över "hot mot demokratin" och anklaga oss för att vara de

svarta lössen i den röda fanan – ett vedertaget statsvetenskapligt begrepp enligt herr Moderat.

Söderlund såg också till att vi fick rejält med reklam för ett seminarium som vi skulle hålla på Kulturhuset i Stockholm. På vägen dit, med en kasse bullar och allt för lite sömn i bagaget, så var det självklart någon som åkte fast i en biljettrazzia, denna någon var som tur var försäkrad i vår egen p-kassa, men det bidrog å andra sidan möjligen till en släng av hybris, så samma någon kläckte under seminariet ur oss att vi i Planka.nu hade otroligt mycket pengar. Om ni inte vill behöva äta upp era ord så säg inte sådana saker i sällskap av ett stort gäng journalister och borgare, speciellt inte om ni inte ens har särskilt mycket pengar, vilket var fallet för oss.

Vi har hunnit med en försvarlig mängd flygblad genom åren och om det är något vi lärt oss är det att korrektur är nödvändigt, i synnerhet om författaren är dyslektiker, men inte bara då. Att trycka upp 20 000 flygisar med felstavad huvudrubrik är inte kul liksom. Det är inte heller särskilt begåvat att separera hemtryckta flyers med en slö sax eller försöka dela ut 32 000 flygblad under en sexmånadersperiod när man är typ fyra aktivister. En annan dålig grej är att ägna en hel dag åt att silvertejpa fast glowsticks på hundratals flygblad och sedan och försöka dela ut dem utanför en regeringsbyggnad sent på kvällen i ett område där ingen rör sig. Och om ni nu måste planka även på museum, så se för

guds skull till att det inte är på den enda kvällen med fri entré.

Om det är någon som funderar på att göra en stor "hiphopsatsning" så låt inte en lökig hiphopsnubbe som bara är ute efter era pengar vara ansvarig för musiken. Speciellt inte om han tänker komma ut som moderat ett par år senare. Det kan också vara en dålig idé att köpa skitdyra, asfula och dåligt sittande kläder.

För den som gillar gratis dryck och mat kan vi rekommendera att åka på toppmöten, men strunta i protesterna, mingla på området istället. Om ni ändå ska protestera så undvik att bli gripna, åtminstone om ni inte gjort något. Och försök för guds skull inte dricka mer gin och tonic än sextioåriga proffsminglare från England. Det kommer förmodligen bara leda till att ni kommer missa resan hem och göra era kamrater ledsna och oroliga.

För de lyckliga som kommer så långt som till ett tioårsfirande kan det vara värt att planera ordentligt och inte lägga så mycket tid på orimligt seriösa förberedelser så att ni inte hinner vara med och fira er egen födelsedag.

Men oavsett all skit är vi sjukt glada och tacksamma för alla som varit med oss, i början, hela vägen, en liten bit eller från och med nu och in i framtiden.

Tack!